

Günebakan

AYDIN FEN LİSESİ İKİ AYLIK KÜLTÜREL ÖĞRENCİ DERGİSİ

YIL: 5 SAYI 12

"Benim manevî mirasım ilim ve akıldır." K. Atatürk

ARALIK - OCAK

**AYDIN FEN LİSESİ
İKİ AYLIK KÜLTÜREL
ÖĞRENCİ DERGİSİ**

Günebakan

YIL: 4 • SAYI:12 • KASIM-ARALIK 2002

SAHİBİ

AYDIN FEN LİSESİ adına
Okul Müdürü
A.Tansel SARAYKÖYLÜOĞLU
atanselsa@mynet.com

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Türk Dili ve Edb. Öğretmeni
Emine ALTINSOY
eminealtinsoy@hotmail.com

YAYIN YÖNETMENLERİ

İlke MIRIK
milkyfraise@hotmail
Erinç KARĞAN

DANIŞMA KURULU

Ayşegül METİN
Cengiz SAÇAR
Emine TIRIÇ
Hülya OLGUN
İsmail ÜNGÖR
Nihat AFŞİN
Özer AKYILDIZ
Sedat ÖZCAN

YAYIN KURULU ÖĞRENCİLERİ

Hatice Ümran EVREN
Eren ARSLAN
Gökşen ŞAHİN
Duygu KARATAŞ
Elvan PALABIYIK
Başak SORAN
İbrahim ÇAĞIRICI
M.Murat TÜRKCAN
N.İlker ERÇİN
Çağlar SAYICI
Emrah UYSAL

TEKNİK DANIŞMAN

Ahmet KACAR
Cihan KARA

KAPAK RESMİ

Erinç KARĞAN

DİZGİ - BASKI

Dizgi: Kamil MERSİN
Baskı : ÖZEN OFSET

Günebakan

İşte yeni bir sayı,yeni bir heyecan. Açtık yapraklarımızı yeniden aydınlığa, umuda doğru. Koca bir yaz geçti aradan. Bu sürede hepimiz durduk, düşündük; hep aklımızın bir köşesindeydi. Yenilik aradık. Sorumluluklar artmış, bekleyenler çoğalmıştı. Sözümüz vardı mezun yayın kuruluna. Bu işe gönül koyan herkese. Bunları düşünerek elimizden geleni yapmaya; kendimizi, sorunlarımızı, sevinçlerimizi sizinle paylaşmaya çalıştık.

Bu seferki sayının diğerlerinden bir farkı var. Madem bu bir öğrenci dergisiydi, madem bütün yazılar ve çizimler özgün ve bize aitti, okul yönetimine daha fazla yük olmamalıydık, sponsor bulma işini de üstlendik. Bu yaptığımız işin ciddiyetini daha iyi anlamamızı sağladı.

Ve dergimizin bu sayıdaki konusu "ilk". Hayatımızdaki ilkler; ilk mutluluk,ilk gülüş,ilk aşk,ilk

acı... Bunları düşünerek, toplantılarımızda bunları tartışarak, gülerken, eğlenerek, yorularak geçirdik günleri. Sıra içimizdeki coşkuyu sizinle paylaşmaya geldi. Umarız sayfalarda gezinirken bizim hislerimize ortak olur, dergide kendinizden bir şeyler bulursunuz

Tamamen AYDIN FEN LİSESİ ÖĞRENCİLERİ'nin özgün eserleri ve özgür bakış açılarıyla hazırlanan AYDIN FEN LİSESİ İK AYLIK KÜLTÜREL ÖĞRENCİ DERGİSİ GÜNEBAKAN 2140 Sayılı Tebliğler Dergisi'nin "Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği"ne uygun olarak yayına sunulmaktadır ve dergi içeriğindeki yazı çizim vb. tüm eserlerin sorumlulukları eser sahiplerine aittir. Derginin tüm basım giderleri sponsor desteğiyle karşılanmaktadır ve ücretsiz olarak dağıtımı yapıp iki ayda bir yayınlanan bu dergi üzerinden hiçbir ekonomik kazanç elde edilmemektedir. Kültürel Öğrenci Dergisi Günebakan, aynı zamanda Aydın Fen Lisesi resmi yayın organıdır.

AYDIN FEN LİSESİ ÖĞRENCİ DERGİSİ YAZIŞMA ADRESİ

Aydın Fen Lisesi Kültürel Öğrenci Dergisi Günebakan
Girne Mah. Taşlıboğaz Sırtı Elifkent Elif III. Sk. Ayko 09100 / AYDIN
Tel: 0.256. 219 14 98 • Fax: 0.256. 219 23 66
Email:aydinfenlisesi@scientist.com web:www.geocities.com/aydinfenlisesi/

İLK SÖZ

İlk Söz / Yayın Kurulu .....

İÇİNDEKİLER

İçindekiler ve Açıklama / Yayın Kurulu .....

GÜNDEM

Yeni Sınav Sistemi / Yayın Kurulu .....

Bir Ressamın Renkleriyle / Başak ALDEMİR .....

Kısa... Kısa... Kısa... / Yayın Kurulu .....

Röportaj / İbrahim ÇAĞIRICI .....

İlk Yeraltı Trenleri / Can BALTACI .....

Emin Şenay ile Söyleşi / Başak ALDEMİR .....

Küreselleşme ve İdeolojik Arka Plan / Hüseyin YİĞİT .....

İlk Adım Son Tango / Serhat GÜMRÜKÇÜ .....

BİLİM

Gökler ve İnsan / M. Ergin DANIŞ .....

Hipnotizma ve Bilişim / Melih ALBEYOĞLU .....

Küçük Kardeş = Sıfır / G. Çağlar SAYAN .....

Bulmaca / Buğra ÖZKAN .....

KİMYA

KATALİZ / İlklerin Dünyasında Rastlantılar / Aysegül GELMİŞ .....

Spiraldır Bilim / Aylin GÖKE .....

Moddenin Doğuşu / Ö. Orkun DÜZTAŞ .....

İlki ve En Garibi / İrfan ILGIN .....

Bir Gazetecinin Gözünde MC' / Eylem KUDAY .....

Hidrojen Bombası / Necati AKKAYA .....

Kimya Nobelleri / Övünç YILMAZ .....

BİYOLOJİ

Hayattan İlk Hediye / Eren ARSLAN .....

Big Bang ve... / Coşkun SELÇUK - Serhan ALTUĞ .....

Korkmuş, Yürümüş, Konuşmuş / Halil Orhan KOÇ .....

İlk Mikroskop / Koray KOCAMAZ .....

İnsan(sı)lar / Ahmet Erdiç YILMAZ .....

Güncel Biyoloji / Emrah ARMAĞAN .....

Uzun Yolculuk / Özge ERTUNÇ .....

Başın Sonu / Mustafa İsmet DAĞTEKİN .....

Biyosöyleşi / Selnaz CİĞERİM .....

EDEBİYAT

1 ...vs. "Bana Göz Kulak Ol" / İlke MIRİK 28

Baş Ucu Yazıları: Delice Kadın / Duygu KARATAŞ 29

2 Çilembik : Akşam Güneşi / Didem ÖZ 30

Ekşi Siyahlıklar / Fatih DEMİREL 31

3 Gece, Ben ve Gözyaşlarım / Cansel KARACA 32

4 Yabancıyım Sana da, Kendime de / Ayşe AYDIN 32

4 Tanışma / Abdullah SAPMAZ 33

4 Şehrin Sevdalı Çektir, Ama Sevdası Tektir / Hande Ezgi AYDIN 33

5

TARİH

6 Turkuaz : Sudan Sebepler / Asena DEVRİM 34-35

6

KİTAP

7-8-9 Bir Kitap Okudum Hayatım Değişti / Elvan PALABIYIK - Başak SORAN 36

9 AFL Ne Okuyor? / Elvan PALABIYIK - Başak SORAN 37

Dünden Yazar: Halil CİBRAN / Hayrettin ŞİPAR 38

10 Bugünden Yazar: Elif ŞAFAK / Elvan PALABIYIK 39

11

PSİKO - ANKET

12 Psiko-Anket / Hatice Ümran EVREN 40-41

12

SİNEMA

7 Renk Sinema : Charli Chaplin / Gökşen ŞAHİN 42

Vizyondakiler / Mehmet KIRIŞMAN 43-44

13 Broadway'de 25 Sente 5 Film / Ece ÖZTÜRK 44

14

MÜZİK

15 Müzikal Enfeksiyon / M.Tahir YUMUKOĞLU 45

16 Nihavend Makamı / İlker ERÇİN 45

17

BİLGİSAYAR

18 Kurtlar Sofrasına Giriş / Necdet ALPMEN 46-47

18 Yetkili / Erman ÖZÇELİK 47

19

ÇİZİM

19 Biri Bizi Gözetliyor / Erinc KARĞAN 48-49

20

AKTÜALİTE

20 İştah Şurubu / C. KARA - E. UYSAL - E. ARMAĞAN - F. GÖKOĞLAN 50

21

SPOR

22 Yükselen Yıldız Türkiye / Birtaç ESKİCİOĞLU 51

23 1960'tan 2002'ye / Emrah UYSAL 51

24 Futbol ve İlginç Öyküsü / M. Türker ATILGAN 51

25 İlk Olimpiyatlar / Övünç YILMAZ 52

26 Taçsız Kral Metin Oktay / Spor Kurulu 52

27 Teknoloji İcat Oldu Mertlik Bozuldu / Tolga BEDELOĞLU 52

Büyük olmak için hiç kimseye iltifat etmeyeceksin; hiç kimseyi aldatmayacaksın. Ülke için gerçek amaç ne ise onu görecek; o hedefe yürüyeceksin. Herkes seni yolundan çevirmeye çalışacaktır; fakat sen buna karşı direneceksin. Önüne sonsuz engeller de yığılacaktır. Kendini "büyük" değil, küçük, zayıf, araçsız hiç sayarak kimseden yardım gelmeyeceğine inanarak bu engelleri aşacaksın. Bundan sonra da sana "büyük" derslere, BUNU SÖYLEYENLERE GÜLECEKSİN.

M. Kemal Atatürk

YENİ SINAV SİSTEMİ

- ÖSS puanlama sistemi değiştirildi

1,5 milyon öğrenciyi yakından ilgilendiren ÖSS puanlama sisteminde değişiklikler yapıldı. Yeni sistemle ÖSS'de başarılı okulların öğrencileri avantajlı hale getirildi. Böylelikle Fen liseleri ve Anadolu liseleri gibi ÖSS başarıları yüksek okullardaki öğrencilerin okul değiştirmelerinin önüne geçilmiş oldu. Aynı zamanda LGS'nin (Liselere Giriş Sınavı) de önemi artmış oldu. Hesaplamaadaki değişikliklere gelince:

-Ortaöğretim Başarı Puanı (OBP):

Her okulun kendi içindeki diploma notlarına göre yapılan hesaplamaadaki tek değişiklik puan aralığıdır. Önceden 30-80 olan aralık 50-100 olarak belirlenmiştir.

-Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı (AOBP):

AOBP diğer bir deyişle OBP'nin okulun ÖSS başarıları dikkate alınarak getirildiği durumdur. İşte sistemin de en önemli değişiklik noktası burada ortaya çıkmaktadır. Yeni uygulamada ÖSS başarıları yüksek okuldaki diploma notları düşük öğrenciler, ÖSS başarıları düşük okuldaki öğrencilere göre daha yüksek AOBP alacaktır. Ayrıca başarılı okullarda okul birincisi ile sonuncusu arasındaki puan farkı önemli ölçüde azalmaktadır. Bu noktada adayların ÖSS'deki performansları daha önemli hale gelmektedir.

-ÖSS Puanı Dağılımı 100-300 Arasında Olacak:

Her puan türünde ayrı ayrı en küçük puan 100, en büyük puansa 300 olacak. Böylelikle farklı puan türleri arasındaki puan farklılıkları olmayacaktır. Yükseköğretim programlarında yıldan yıla değişen taban puanı farklılıkları ÖSS puan dağılımına bağlı olarak yaşanmayacak. Yeni tercihlerdeki oynamalar taban puanlara daha somut olarak yansiyacak.

Puan dağılımının değişmesiyle doğal olarak 105 olan ÖSS'yi kazanma puanı 160'a, 120 ola lisans programı tercih edebilme sınırı da 185'e çekilecektir.

-ÖSS'de derslerin çarpıldığı katsayılar değiştirildi:

Önceden Sayısal puan hesaplamaadaki sözel net ve sayısal net kavramları Türkçe Sosyal Bilimler, Matematik ve Fen Bilimleri netleri olarak ayrıldı diyebiliriz. ÖSS puanlarının hesaplamasındaki standart puanların çarpılacağı katsayılar:

ÖSS PUANLARI	SÖZEL BÖLÜM		SAYISAL BÖLÜM		YABANCI DİL
	Türkçe Standart Puanı	Sosyal Bilimler Standart Puanı	Matematik Standart Puanı	Fen Bilimleri Standart Puanı	Yabancı Dil Standart Puanı
SÖZEL AĞIRLIKLIL ÖSS PUANI (ÖSS-SÖZ)	1,1	0,7	0,3	0,1	----
SAYISAL AĞIRLIKLIL ÖSS PUANI (ÖSS-SAY)	0,3	0,1	1,1	0,7	----
EŞİT AĞIRLIKLIL ÖSS PUANI (ÖSS-EA)	0,8	0,3	1	0,1	----

-ÖSS puanlarına eklenecek Y-ÖSS puanını oluşturan AOBP'nin çarpılacağı katsayılar değişti:

AOBP'nin Y-ÖSS içindeki önemini artırmak amacıyla katsayılar da şöyle bir değişiklik yapılmıştır:

2002 Uygulanan		
	Katsayı	Y- ÖSS puanı içindeki payı
Kendi alanında	0,5	% 17,7
Alanı dışında	0,2	% 8,0
Ek Puan	0,15	% 6,1

2003 Uygulanacak		
	Katsayı	Y- ÖSS puanı içindeki payı
Kendi alanında	0,8	% 21,1
Alanı dışında	0,3	% 9,1
Ek Puan	0,24	% 7,4

Bu durumda önceden hesapladığımız en büyük AOBP puanı olan 100 puan 0,8 ile çarpılarak 80 olacaktır.

AOBP puanı uygulamasındaki amaç bütün okul müfredatının düzenli olarak işlenmesini teşvik etmektedir.

Sistemin bu şekilde değişmesinden sonra da daha önce Anadolu ve Fen liselerinden başka okullara nakil yaptıran öğrencilere de dönüş yolu açıldı ve mağduriyet böylece önleildi.

- Okulumuzdaki öğrencilerin değişikliğe tepkisi ne oldu?

Okulumuz öğrencileri değişiklikleri büyük bir oranda olumlu karşıladı. Ortalaması yüksek olan öğrenciler bu değişikliğin kendilerini pek etkilemediği konusunda birleştiler. Aynı zamanda diğer arkadaşlarının durumlarının düzeltilmesi onlarda mutluluk yarattı. Ortalaması düşük öğrenciler ise yeni yöntemle puan kayıplarının azalacağından bu farkın ÖSS'de kapatılabileceği görüşündeler.

BİR RESSAMIN RENKLERİYLE

Başak ALDEMİR

AYTEN KÖSE, resimleriyle kendini keşfettiğine inanan ve yirmi beş yıldır eserlerini çeşitli şehirlerde açtığı sergilerle bizlere sunan bir sanatçı. Biz de sanatçıdan etkilenerek kendisini şehrimizde açtığı sergisinde ziyaret edip ona birkaç soru yöneltiyoruz.

-Resmi seçmenizdeki etkin olan faktörler nelerdir? Bu seçiminizde alleniz tarafından desteklendiniz mi?

İlkokulda annemin defterlerime çizdiği küçük ördek resimlerine çok özenirdim. Daha sonraları babamın köy evinin duvarına astığı çini mürekkepten resim beni çok etkilemişti. Defterlerime hep resimler çizdim hatta bu yüzden öğretmenler tarafından uyanıldım. Fakat resim bölümüne yöneldiğimde bir köy enstitüsü mezunu olan babam tarafından tam olarak desteklenmişim.

-Ülkemizde sanatınızı sergilemek zor mu? Size destek olunuyor mu?

Ne yazık ki destek yok. Öğretmenliğin verdiği birikim olan emeklilik maaşıyla yapıyorum sergilerimi. Resim Satışları, giderleri karşılamamda yardımcı oluyor. İlk başta bunlar da olmadığı için çok zordu. Başarabilmek için çalışarak yaşlanmak, birikim gerekiyor.

-Resimlerinizde tek bir konu üzerine mi yöneliyorsunuz yoksa duygu ve düşünceleriniz sizi farklı yönlendiriyor mu?

Çalışmalarına takıntılarım yön vermediği için tek bir konu yok. Biriken duyguların patlaması şeklinde ortaya çıkıyor. İçimdekiler dışa yansıyor ve ben bunları çalışma bittikten sonra kendimi keşfetmek olarak görüyorum.

-Eserlerinizi oluştururken sizi etkileyen sanatçılar oldu mu?

Resimler başta içseldi ama sonradan doğa baskın oldu. Bunun sebebi: YAŞAR KEMAL' in İNCE MEMED serisidir. Kitaptaki doğa betimlemelerinden çok etkilendim. Bir insanın yazıyla anlatabildiklerini ben neden resimlerle anlatmayayım ki, diye düşündüm. Bundan sonra doğayla insanı daha çok bağdaştırmaya başladım.

-Hayatta karşı karşıya geldiğiniz şeyler sizi etkiliyor mu?
Aslında kendi içinde dinamizmi yaşayan her şey beni etkiliyor. Ömek olarak geçen hafta dolmuşta vites koluna asılan tespihi görmem ve onu resmetmem. Bir dönem moda olan çim adamları gördüğümde çok mutlu olmuştum. O talaş yığının üzerindeki dimdik, yaşam simgeleyen çimler ben tasarlamadan resimlerimde yer almaya başlamıştı.

-Ülkemizde sanat ile ilgili son bir yorum alabilir miyiz?
Bence ülkemizde sanat eğitimi çok yetersiz kalıyor. En güzel yıllarımızda yoğunlamlarımız gerekirken bu yönümüz eksik olarak, kendimizi tanıyamadan hayata atıyoruz. Çoğu genç başka birinin yaptığını kendi yapamayacakmış gibi denemeden şansını kaybediyor.

Sanatçının ruhunda, bizlere yansıtmak isteyeceği daha çok şey var ve bunları paylaşmak için çalışmalarına devam ediyor.

KISA... KISA... KISA...

... "Yaşam Yapraklarda Solarken", "Mavi'nin Peşinde" Atatürk'e duyduğumuz özlemi dillendirdik. Beyaz kağıt kabul etti kelimelerimizi, yazdık, çizdik, ödül verdiler-hem de birincilik, hem de ikisine birden... Teşekkür ediyoruz şimdi, buradan, bir kez daha...

YAŞAM YAPRAKLARDA SOLARKEN'den...

Ah kasım, yalnız kaldın yine. Uzaklarda bir yerde ağıtlar yakılır şimdi. Atlara binip de yedi gün çevresinde dönüyorlar mıdır hala? Yoksa insanlar taşlara mı sakladılar bulutları, ne dersin?

İşte son yaprak da düştü.

Ama biliyorum ki yeniden doğacak bahar.

MAVİNİN PEŞİNDE'den.

Çizilir yollar, uzanır gerçeğe

Varsın olsun cellatlar, satılmış ruhlar.

İnanmak gerek bu yolda,

Silahlardan önce akla davranmak gerek.

Ne konmak sahte yaşlara

Ne de sadece izlemek karanlığa bulanmış elleri.

Ve her yarışmanın ardından yenileri; yenileri... Sürekli büyüyen isteğimizi durduramadık ve insan hakları konulu yazılarımızla yine derecelere adımızı yazdırdık. Birincilikler... İkincilikler... Yeri geldi ellerimizin kelepçelenişini resmettik sadece yirmi dakika içinde. Ödüllendirildik...

"BENİ YAŞAMAM İÇİN YARATTILAR"dan...

Aslında her şey birbirine bağlıydı. Tıpkı ilmkik gibi sahip olunan haklar. Her insana giydirilen şey, bir kazağa dönüşüverdi zamanla. Ve kazağımın ilk ilmkikleri her şeyin en başında atılmıştı.

...

Ve ipliğin, kör bir terzinin makasıyla kesilince kazağın durur, durur, ilmkikler ağırlar. Toprak bulunursa, sen de toprak olur gidersin... Ve masalında bir sökülük, sökülük sökülük getirir, gerisin geriye akar gidersin...

Derece alan bir diğer kompozisyonundan...

"Sıcak... Onca insan yürüyüşte ama sadece senin yürümen başına 'yalnız' nitelemesi var. Kızmışsın, donuk bakışların. İşte o bakışları eritecek kadar sıcak. Elini cebine sokma taraftarı değilsin; malum, eller ve cepler terli."

Şöyle dur da bir bak. 1999 yılı Tübitak liseler arası proje yarışmasında biyoloji dalında Türkiye birinciliği. İlk imiz muhteşem oldu... ve 2001 ÖSS Türkiye ikinciliği; üçüncülüğü; beşinciliği; onunculuğu... Yani ilk yüz de 22 derece... Dereceler, dereceleri takip etti ve biyoloji dalında MEF jüri özel ödülünü ve Özel Malhun Hatun Koleji mansiyon ödülünü kucakladı. Tüm bu başarılarla 2002 ÖSYS Türkiye birinciliğini ekledik... Tebrikler...

"AaaFeeLee...AaaFeeLee..."

İstanbul Teknik Üniversitesi, ÖSS'de yüksek bir başarı ortalaması tutturarak okulların öğretmenlerini ödüllendirdi.

İTÜ'ye en yüksek puanla giren ilk iki yüz öğrenci arasında matematik branşında en çok öğrencisi olan okulumuzun Matematik bölümü öğretmenleri

Nihat AFŞİN ve Eyüp ARSLAN, 27 Kasım 2002 tarihli toplantıya çağırıldılar. Türkiye'nin en iyi matematik öğretmenlerini kutluyoruz,

Duyanlar duymayanlara söyleye...

RÖPORTAJ

İbrahim ÇAĞIRICI

...Ve demir raylar üstünde ağır ağır ilerler koca vagonlar, ardında sallanan mendiller ve ıslak vedalar bırakarak. Aydın'da uzun bir geçmişi vardır kara dumanların... Osmanlı'da ilk raylar İzmir'le Aydın arasına döşenir 1860'larda. İngilizlerin başlattığı bu öykü başta hızlı gelişir fakat sonra ilerleyemez olur. Biz de bu geri kalmışlığın sebeplerini merak ederiz hep. Bu nedenle biz de demiryollarının öyküsünü ve geleceğini dinledik Devlet Demiryolları Şube Şefi Öncül Doğanoglu'ndan. Bizi "Aydın Tren Garı"nda ağırladı ve...

- Osmanlı'da ilk demiryolunun Aydın - İzmir arasına yapılmasının yani İngiliz şirketlerinin Anadolu'ya bu kadar yatırım yapmalarının sebebi neydi?

Bölgedeki özellikle tarımsal hammaddenin zamanın en önemli ihracat limanı olan İzmir'e, oradan da yurt dışına taşınması planlanıyordu. Ayrıca bu demiryolunun çevresindeki kaynakları işletme yetkisi de İngilizlere veriliyordu. Bu nedenle de İngilizler yolları doğal kaynakların yakınından geçirmeye özen gösteriyordu.

- Birinci Dünya Savaşı ve İstiklal Savaşı sırasında demiryolunun durumu neydi?

Savaş yıllarında ordunun tek ulaşım aracı trendi. Savaş sırasında ordu demiryoluna el koymuştu. Eski dönemlerde, güvenliği sağlamak için özel demiryolu subayları görevlendirilirdi.

- Günümüzde bu demiryolunun durumunda ne gibi değişiklikler yapıldı?

İngilizlerin yaptığı platform aynen kaldı ama raylar ve köprüler daha dayanıklı hale getirildi. Bağlantı malzemeleri, ray malzemeleri daha güvenilir yapıldı. Fakat yine de kullanılan malzemenin daha önce kullanılmış olması nedeniyle emeğimizin tam karşılığını aldık diyemeyiz. Aynı zamanda İngilizlerin Osmanlı'dan altın almak için inşa ettiği bir takım köprüler iptal edildi. Bazı hemzemin geçitler de kapatıldı.

- Ülkemizde demiryolları neden gelişmemiştir?

Demiryolunun gelişmeme nedenleri; devlet politikaları, dış güçlerin egemenliği ve bazı bu işten ekonomik olarak zarar görecektir grupların engellemeleridir. Otoyollara ayrılan kaynağın yarısı dahi ayrılrsa çok ilerlenebilirdi. Devlet kuruluşları bile demiryolu ile nakliyat yapmıyor. Avrupa'da

ise aksine devlet hep demiryolu ile nakliyata teşvik ediyor. Bu nedenle de AB'deki toplam kamyon sayısı Türkiye'dekinden bile azdır.

- Bu ilgisizliğe özelleştirme bir çözüm olabilir mi?

Gelişim için bir yol da özelleştirme olarak görülüyor. Ama demiryolu özel şirketler için pahalı bir yatırımdır. Çok bakıma ihtiyacı olduğu için devlete bağlı olmalıdır. Fakat Alsancak'ta yapıldığı gibi basamak basamak özelleştirilebilir. Sadece temizlik veya tamirat gibi. Bununla beraber dünyada tam özelleştirmeyi tam olarak başarmış bir ülke yoktur.

- Aydın'da şehrin ortasından geçen demiryoluna ilişkin çözüm projeleri var mı?

Bu konu kent konseyinde gündeme geliyor ama demiryolunun şehir dışından veya yer altından geçirilmesinin maliyeti çok yüksek. Bunun için yüksek maddi kaynak gerekiyor. Şehir dışına taşınsa değerli tarım arazileri yok olacak ve insanlar yine istasyonların çevresine yerleşecek. Yani demiryolu yine şehrin ortasından geçmiş olacak.

- Ülkemizde en gelişmiş demiryolu sistemi nerededir?

Ülkemizde en gelişmiş demiryolu Ankara-İstanbul arasındadır. Tamamen elektrikle çalışmakta ve hızı saatte 120 km.'yi bulmaktadır.

- Demiryolu ulaşımı açısından örnek alınabilecek ülkeler hangileridir?

Japonya, Fransa, Almanya ve Hindistan ilk akla gelen ülkeler.

- Demiryolunu ulaşımını cazip hale getiren faktörler nelerdir?

Mal taşımak için en uygun yoldur. Kısa zamanda, çok miktarda malı hızlı ve ucuz olarak taşır. Bir vagona 80 ton taşıma imkanı vardır. Toplu ulaşım için en uygun araç trendir. Emniyetlidir, kaza yapma oranı düşüktür. Ucuzdur, konforludur ve çevreye zararı azdır. Çünkü 100 kamyonun yaptığı işi elektrikle çalışan bir trenle yapabilirsiniz.

- Hızlı tren seferlerinin alt yapısı çok mu maliyetli olur?

Ülkemizde lokomotif ihraç edebilecek kadar gelişmiş olmamıza rağmen hızlı trenlere uygun genişlikte virajlar yapabilecek altyapıya sahip değiliz. Özellikle Aydın çevresindeki güzergahta bu virajların yapılması hem yapı hem de maliyet bakımından güçtür. Mevcut hattımızı geliştirsek, otomasyona geçsek çift hatta bile gerek kalmaz. İnsana dayalı trafik sistemi olduğu için geri kalıyoruz.

- Yeni bir sisteme geçişte istasyonların alt yapısı yeterli mi?

Şu an için evet. İleride yetmeyecek olsa bile rehabilite etmeye müsaittir.

İLK YER ALTI TRENLERİ

Can BALTACI

Çağımızda hızla artan insan sayısı ile birlikte ulaşım da gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Bu ulaşım zorluğunun en büyük sıkıntıları büyük şehirlerde yaşanılmakta. Kalabalık sokaklar, yetersiz otobüsler, düzensiz ve sıkışık yollar büyük bir şehirde bir semitten başka bir semte ulaşımı olanaksız bir duruma getirmekte. Bu derdin tek çaresi ise metrodur. Metro büyük şehirlerde yerin altına döşenmiş elektrikli, raylı ulaşım sistemidir.

İlk yeraltında ulaşım fikri 19. yüzyılda İngiltere'de ortaya atıldı. 1840'lı yıllarda İngiltere'deki demir yollarının giderek çoğalmasıyla birlikte İngiltere'ye göçler de arttı. 1950 yılında Avrupa'nın en büyük şehri olan İngiltere'de tam anlamıyla bir trafik karmaşası yaşanıyordu. Bu sorunun önlenmesi adına çalışmalar yapan Charles Peerson yeni istasyonları birbirine bağlayacak bir demiryolu ağı önerdi. Ama önerdiği bu demiryolu ağı sıradan bir ağı değildi. Bu ağıla ulaşım yer altından sağlanacaktı. Halkın bu fikre tepkisi ilk başta olumsuz olmasına rağmen Charles bu fikri 22 yıllık bir çaba sonunda halka benimsetti. İlk yer altı treni çalışmalarına 1960 yılında başlandı. Tünelin açılırken ilk önce yere çukurlar kazılıyor, kazılan çukura bir yandan yerden demiryolu hattı döşenirken bir yandan da tünelin duvarı örülüyor, son olarak da tünelin üstü kapatılıyordu. Bu işleme "kaz ve ört" deniliyordu. Üç yıl süren bir çalışma sonunda Londra'nın ve dünyanın ilk metrosu 9 Ocak 1863 tarihinde hizmete açıldı. Metroyu ilk gününde karşılayanlar gazeteciler olmuştu. Ancak trenlerin kömürle çalışması ve tünelin bina temellerini sarsması üzerine yeni yapılacak tünelin kazılma tekniği kaz ve ört olamazdı. Bunun üzerine Mühendis Brunel tüneli kazmak için dev bir ağaç tırtılı yapmaya karar verdi. Kazıcı işçiler kazı işlerini bu dev silindirin içinde yapacaklar, duvar işçileri ise kazılan yerleri hemen örecekti. Sıradaki hat Thames Nehri'nin altından geçecekti. Bu nedenle kazı çalışmaları sırasında bazı kazalar oldu. Nehrin altında kazı yapılırken tam üç kez ciddi çatlaklar oluştu. Bu tünelin kazısı için 10 işçi canından oldu. 18 yıl sonra tamamlanan bu tünel tam bir mühendislik zaferiydi ve dünyadaki ilk nehir altından geçen tüneli.

1890 yılında ise Londra'da kömürle çalışan metroların yerini ilk elektrikli metrolar aldı. Metrolarda son bir problem ise vagonların penceresiz oluşuydu. Pencere ve elektrikli trenlere geçildikten sonra metroların sayısı gün geçtikçe arttı. Metro istasyonlarına yapılan gelişmiş aydınlatma sistemleri, güzergahların ve hatların renkli tabelalarla belirtilmesi ve istasyonların tek tip haline getirilmesiyle artık metro ulaşımı insanlar için sıkıntılı bir ulaşım olmaktan çok zevkli bir duruma geldi. 1934 yılında Londra'nın tüm metro istasyonları tamamlandı. Günümüzde Londra'da 12 metro hattı ve yaklaşık 300 tane metro istasyonu bulunmaktadır.

Türkiye'nin ilk yer altı treni ise Türkiye'yi gezmeye gelen Henry Gawan adlı bir Fransız mühendisin Beyoğlu ile Galata/Karaköy arasını bağlayan Yüksek Kaldırım'ın çok işlek olduğunu görmesi ve buraya kısa bir süre tünel hattı açılması gerektiğini düşünmesinden sonra İngilizlerle yapıldı. 7 Ocak 1875 günü faaliyete geçen tünel 550 metre

uzunluğundadır ve iki trenden oluşmaktadır. Bu hat dünyada yapılan 3. metro hattıdır.

İstanbul'un ilk elektrikli metrosu ise 16 Eylül 2000 tarihinde açıldı yani İngilizlerin ilk elektrikli metrosundan tam 110 yıl sonra. Taksim-4. Levent arasını bağlayan ve 6 istasyonu bulunan bu hat 8439 metre uzunluğundadır ve saatte 50000 kişiyi taşıyabilmektedir. "İstanbul metroları ne zaman Avrupa'nın büyük şehirlerindeki uzun metro hatlarına ulaşacak?" diye sorarsanız İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin projelerine göre 2023 yılında İstanbul'da 487,8 km'lik bir metro hattı olacak. Ama henüz tüm inşaatlarına başlanmamış olan bu projenin 2023 yılından kaç yıl sonra biteceği belli değil.

emin şenay ile

Söyleşi

Başak ALDEMİR

YİNE BİZ

2002 Sözel Türkiye birincisi olarak hepimizi gururlandıran okulumuz mezunlarından EMİN ŞENAY ile sohbet ettik. Bizlere sınav öncesi ve sonrasını kısaca anlattı. Rapor aldığı arkadaşlarıyla kampa gittiğini söyleyen Emin başarısının sırlarından birinin moralinin yüksek olması olduğunu vurguladı. Başarısının getirdiği avantajları tahmin edebiliyoruz fakat hiçbir dezavantajı olmamış mıydı? Emin bizlere tek kötü yanının ailesiyle pek görüşmemesi ve tatil yapamaması olduğunu söyledi.

Şu an Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde hazırlık okuyan Emin son olarak üniversitede hazırlığı atlamak isteyen arkadaşlara bu sınavı hafife almamalarını önerdi.

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

KÜRESELLEŞME ve İDEOLOJİK ARKA PLAN

Hüseyin YİĞİT

Doğa kanununun gereğidir etkileşim. Canlı veya cansız fark etmez, her varlık bu olgudan etkilenir. İnsan türü arasındaki ise daha özeldir. Çünkü burada doğa kanunlarının yerini insanın kendi iradesi alır. İşte ben de bu yazımda bu özel etkileşimin bir ürünü olan küreselleşmeyi kaleminin döndüğü kadar ele alacağım. Küreselleşme basitçe, ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel alanlarda bazı ortak değerlerin sınırlarını aşır tüm dünyayı etkiler hale gelmesidir. Bu etkileşmeyi sağlayan araçları 5 grupta toplayabiliriz; 1-İnsanların bilfiil yaptığı eylemler, 2-Enformatik teknoloji, 3-Finans dünyası, 4-Uluslararası medya, 5-İdeoloji ve fikir platformları.

Küreselleşme ideolojik olarak üç temel kavram üzerine oturtulmuştur. Bunlar demokrasi, liberalizm ve kapitalizmdir. Demokrasiyi iyi bildiğinizi umarak burada fazla irdelermeyeceğim. Liberalizm kavram karşılığı olarak özgürlükçü düşünce sistemidir. Sanayi Devrimi'nden sonra ortaya çıkmıştır. Lakin şu anki liberal anlayışla ilk oluştuğu zamanlardaki anlayışı birbirine karıştırmamak lazım. Çünkü şu an 'büyük güçler' tarafından sınırlandırılmış özgürlük anlayışını temsil eden neo-liberalizm terimi doğmuştur. Bunu yazımın devamında daha iyi anlayacaksınız. Kapitalizm ise liberal ekonomik düzenin (serbest piyasa ekonomisi) bir sonucudur. Kapitalist ekonomide üretim araçlarının özel sektöre kayması ve maksimum kâr elde edilmesi öngörülmüştür.

Küreselleşme kavramını üç aşağı beş yukarı tanıdıktan sonra isterseniz tarih içindeki gelişimine bir göz atalım. İlkçağ uygarlıklarından Fenikeliler ve İbraniler koloncilik anlayışıyla ele geçirdikleri bölgelere kendi halklarından yerleştirip hem o bölgede medeniyetlerini yayıyorlar hem de deniz ticareti için bir üs olarak kullanıyorlardı. İşte bu sayede küreselleşmenin yayılcı politikasının temelleri atılmış oldu. Bu ilkçağ uygarlıklarından yaklaşık 3500 yıl sonra Avrupa'da gelişen olaylar yeni dünyanın habercisiydi. Coğrafi Keşiflerle Vasco de Gama öncülüğünde Asya'nın zenginliklerini keşfeden Avrupa, %6000 kâr getiren Asya seferlerini düzenleyerek zenginleşmeye başladı. Her geçen gün artan refah seviyesi askeri-eğitim-kültür-bilim alanlarındaki reformları da beraberinde getirdi. Çok geçmeden yapılan yeniliklerin meyvesi alınmaya başlandı. Sanayi Devrimi'nin başladığı 1780-1800'lü yıllara kadar feodalizm büyük ölçüde tasfiye edilmişti. Bu yıllarda kapitalizmin beyni sayılan Adam Smith'in "Milletlerin Zenginliği" adlı kitabı ve Voltaire, Rousseau gibi aydınların yazıları yayımlanmaya başladı. Asıl önemlisi ise James Watt'ın buhar makinesini icat etmesiydi. Bunların sonucunda ileri yıllarda üretim gerek sanayide gerekse tarımda hızla arttı. Feodalizm bütünüyle tasfiye edilip ulusal burjuvazim güçlendi. Sanayideki bu ilerlemeler büyük bir sorunu da beraberinde getirdi. Hammadde, pazar ve işgücü

sıkıntısı! Bu yüzden devletler sınırlarına sığamaz hale geldi. Ülkeler kendi topraklarını bırakıp dünyayı paylaşmaya kalkıştılar. 1. Dünya Savaşı sonunda bu işi yaptılar da. Ama bazıları tatmin olmamış olacak ki 2. Dünya Savaşı'nı çıkarttılar. Ardından başlayan soğuk savaş dönemi ve sinsice planlar da cabası. Dünya ABD ve Sovyetlerin başını çektiği çift kutuplu bir model üzerine kurulmuştu. Bu düzen de uzun sürmedi. İlk önce dünyayı dünyalara bölen duvarlar 1961'de yıkıldı. Sonrasında komünizmin en büyük kalesi olan Sovyetlerin dağılmasıyla soğuk savaş da bitti. Aradığını bulan küreselleşen dünyanın ideolojileri de çığ gibi yayılmaya başladı. Şu an AB ve ABD odaklı tek kutuplu bir dünyada yaşamaktayız. Diğer ülkeler ise bu merkezin etrafında kendi çıkarlarına göre konumlanmış durumdadır. Görüldüğü gibi tarihi süreçler giderek daha da hızlandı. Tıpkı Alvin Toffler'in Üç Dalga Kuramı'nda olduğu gibi: 1. Dalga tarım süreci 1000 yıl, 2. Dalga sanayi süreci 300 yıl, 3. Dalga bilgi ve teknoloji süreci 100 yıldan daha az bir sürede gelişecektir. Küreselleşmenin altyapısını da kabaca anlattıktan sonra bu sürecin iç yüzüne dönelim. Ben burada konuyu ekonomik, sosyo-kültürel ve yol açtığı değerler çatışması yönüyle ele alacağım.

EKONOMİK YÖNÜ

Küresel ekonominin liberal-kapitalist bir anlayışa dayandığını söylemiştik. Bu ekonomik yapıda devlet serbest piyasa ekonomisinden mümkün oldukça elini eteğini çeker. Üretim araçları özel kişi ve kurumların elindedir. Özel sektör ise doğal olarak nasıl maksimum kâr yapabileceğini düşünür. Bu yüzden mümkün olan en az sayıda ücretli işçi çalıştırır, hammaddeyi düşük fiyatla temin etmek ister. Ardından kendine uygun piyasa arayışına girer. Zaten işin en dışı tarafı da budur. Eğer o sektörde küçüksen rekabet edemezsin. Küresel ekonominin kuralı vardır: "Ya birleş büyü ya da küçül ve yok ol" bu kural dünyada muazzam cirolara sahip 'uluslar üstü' şirket (TNC) kavramını çıkarmıştır. Bu şirketler o kadar büyüktür ki birçoğu bazı ülkelerin ekonomilerini solumıştır bile. Örneğin, dünyadaki 100 büyük ekonomiden sadece 49 tanesi devlettir, diğerleri TNC'lerdir. Mitsubishi 20. sıradayken Malezya ekonomisi 53. sıradadır, General Motors da 164 milyon dolarla maddi açıdan Endonezya kadar güçlüdür. 1990'da dünya borsalarındaki günlük ciro 1 milyar dolar iken şimdi 1 trilyon dolar olmuştur. Dünya hükümetleri ise bu paranın ancak 1/100'üne sahiptir. TNC'lerin yatırım yöntemleri de gariptir. Çünkü bu şirketler yatırım yapacakları ülkede para harcayarak istihdam oluşturmayı istemezler. Var olanı satın alırlar. Bunun örneklerini ülkemizde de görmek mümkün. Yaşadığımız ekonomik krizde orta ölçekli şirketlerimizi kurtaran ihracat ve yabancı kuruluşlarla olan şirket evlilikleridir. Ör: Demirbank-HSBC.

Şirketler bu çapta bir güce sahip olunca şirkette yaşanan gelişmeler artık sadece ulusal borsaları değil diğer ülkelerin borsalarını da etkiler hale gelmiştir. Ör: Enron ve

Arka sayfa devam

Worldcom şirketlerinin iflasları, TNC ler siyasi ortamda da devletler gibi hatta birçok devletten daha büyük- stratejik ve politik açıdan söz sahibidirler ve etkilidirler. ABD'nin Afganistan ve muhtemel Irak hareketinde bu şirketlerin baskıların önemi büyüktür. Çünkü ABD Saddam rejimini devirirse Exxon önderliğindeki Batılı petrol şirketleri buraya üşüşeceklerdir. Zaten Orta Asya'da Amerikan üslerinin bulunduğu bölgelerde bu petrol şirketlerini görmek mümkün. Amaç üs kurmak değil şirketlere buradaki petrol kuyularının yolunu açmaktır.

Küresel dünyanın ekonomi anlayışı genel hatları ve örnekleriyle böyledir. Lakin sizlerin de anlayacağı gibi burada çok önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Üretim araçlarının zorunlu olarak devletten özele kayması TNC leri güçlendiriyor. Devletler varlık sebepleri olan kamuyu unutup amacı maksimum kâr olan şirketlere suç ortağı oluyorlar. Dünya ekonomisi devlet-TNC işbirliğiyle kafese alınıyor. Küçük işletmeler ya "büyüğün" bir parçası oluyorlar ya da yok oluyorlar. Şirketler arz talep ortamını tüketicinin tercihi bırakmayıp kendileri oluşturuyorlar. Yani küresel ekonomi büyük şirketlerin ve bunların işbirlikçisi Batılı devletlerin tekelindedir. Bunun sonucunda sadece yoksul ülkelerde değil zengin ülkelerde de sefalet kol gezmektedir. Kapitalizmin koruyucu meleği ve tüm dünya GSMH'sinin %25'ine sahip ABD'de 1977'de ailelerin en zengin %1'inin ortalama geliri en yoksul %10'ununkinden 65 misli daha fazlaydı, 1988'de bu rakam 115'e yükseldi. Daha sıcak verilere bakacak olursak 2002 Eylül ayı raporuna göre yoksulluk sınırının altında yaşayan insan sayısı 1,5 milyon artarak 32,9 milyona ulaştı. Çok fakir Amerikalıların sayısı ise 13,4 milyona yükseldi. Ülkenin en zengin %20'sinin hane gelirinin toplamı ülke gelirinin %50'sine sahip, 1985'te bu oran %45 idi. Fakirlerin ekonomiye katkısı %4'ten %3,5'e düştü. Bütün bu veriler bize çarpık ekonomik düzenin dünyanın en zengin ülkesinde bile fakirle zengin arasındaki uçurumu açarak nasıl sosyo-ekonomik yapıyı bozduğunu gösteriyor. Artık bütün bunlardan sonra bir Afrika ülkesini incelemeye gerek yoktur herhalde.

SOSYO-KÜLTÜREL YÖNÜ

Küreselleşmeyle birlikte toplumlar ve kültürler birbirlerini daha iyi tanımaya başladılar. Bazen bir Dünya Kupası karşılaşması bile bu tanışmaya vesile oldu. Dolayısıyla dünyada kendilerinden farklı, değişik lokal kimliklerin olduğunu anladılar. Ardından bu tanışmanın doğal bir sonucu olarak etkileşim sürecine girildi. Etkileşim sonucu toplumlar birbirleriyle kültür alışverişi yapmaya başladılar. Bu kültür alışverişi üç farklı şekilde olur:

1-Kabullenme: Bir toplumun kendisinden ekonomik,siyasi... vb yönleriyle üstün gördüğü toplumun kültürünü büyük çoğunluğuyla benimsemesidir. Bu da beraberinde dil, sanat, edebiyat kasacası hemen her alanda yabancılaşmayı beraberinde getirecektir.

2- Yarı kabullenme: Toplumun kendisine uygun veya gerekli gördüğünü benimsemesidir. İdeal olan etkileşim

türüdür. Bu sayede toplum kendini, öz kültürünü kaybetmeden yenilemiş olur. Yeni sentezler sonucu değişik kültürler ortaya çıkar.

3-Reddetme: Karşı kültürün bütünüyle veya büyük bir kısmının reddedilmesidir. Toplum kendini dış dünyadan soyutlamıştır veya karşı yerel kimlikte olanların daha iyisinin kendisinde mevcut olduğuna inanır.

Küreselleşen dünyamızda oluşan etkileşimi yukarıdaki sonuçlar çerçevesinde incelediğimizde şu yorumları yapabiliriz: Doğu genel olarak, ekonomik ve medeniyet açısından üstün gördüğü Batının kültürünü de üstün görmekte ve tam kabullenme süreci içine girmektedir. Ne yazık ki bu benimsemeyle daha da modernleştiklerini ve Batılılaştıklarını zannederek kendilerini kandırmaktadırlar. Bazı Doğu milletleri ise Batıya duydukları öfkeyi oradan gelen her şeyi reddetmekle ifade etmektedirler.(Ör: Irak) Batıda ise ikinci süreç görülmektedir. Uygun olandan ziyade gerekli olanın benimsenmesi vardır. Bunu en iyi dini alandan görebiliriz. Batının manen büyük bir boşluk içinde bulunması ve Hristiyanlığın bu boşluğu dolduramaması yüzünden insanlar çeşitli arayışlar içine girmişlerdir. Sonuç olarak mistik gücü fazla olan Doğu dinlerine yönelmişlerdir.

Öte yandan toplumların ve kültürlerin etkileşiminde insanların iradeleri dışında neo-liberalizm akımının da etkisi vardır. Başta da belirttiğimiz gibi neo-liberalizm küreselleşmede sınırları kendisi çizmek ister ve bu sınırlar içerisinde insanları yönlendirir. Dolayısıyla kendisinin kabul göreceği tek tip insanlardan oluşan homojen bir toplum yapısından yanadır. Bu yeme içme tarzından giyim kuşama, sosyal alandan mimari alana kadar böyledir. Sosyolog Ritzer'in deyimiyle toplum 'McDonaldslaştırılmaya' çalışılmaktadır. Bunun uygulayıcısı her yerde karşımıza çıkan serbest piyasa ekonomisidir. Nasıl mı uygulanır? Hangi genç istemez ki ayağında adidas ayakkabı, üzerinde lewis kot ve lacoste T-shirt, başında nike şapka, gözünde top-ten gözlük ve arka cebinde nokia telefon olmasını. Acaba biz bu ürünleri kaliteli veya ekonomik olduğu için mi istiyoruz yoksa markaların üzerimizde yaptığı etkiden dolayı mı? İşte bu anlayış beraberinde israfa varan tüketim kültürünün oluşmasına neden olmuştur. Örneğin, ABD'de bir günde gereksiz yere çöpe giden yiyecekler, birçok Afrika ülkesinin bir aylık yiyeceğini karşılayabilecek miktardadır.

Özetleyecek olursak tüm dünyada tüketici bir mono-kültür yaratılmak istenmektedir. İnsanlar da buna uygun yaşam tarzı üretmeye başlamışlardır. Bu standart yaşam tarzı hem Batıda hem de Doğuda öz kültürün unutulmasına ve gelecek nesillere aktarılamamasına sebep olmaktadır.

DEĞERLER ÇATIŞMASI

Ne yazık ki insanoğlu bu değişerek küreselleşen süreçte kendi konumunu belirleyememiştir. Küreselleşmede değişimi hızla akan bir nehir gibi düşüncecek olursak, insan bu nehirde suyun akışıyla beraber sürüklenip boğulmamak için çırpınmaktadır. İnsan bu sürüklenmeyi normal yaşantısında hissetmeyebilir. Çünkü çevresindeki varlıklarda aynı şekilde

Yan sayfadan devam

sürüklenip değişmektedir. Ne zaman ki bir değerler çatışmasıyla karşılaştı, insan o vakit farklılaştığını anlar. Bu değerler çatışması dini bir tarafa bırakırsak- yeni dünya sisteminin değerleriyle etik ve insani değerler arasında yaşanmaktadır. İşte insanoğlunun kendi konumunu belirleyememesi bu iki zıt değer yargısı arasında gidip gelmesinden kaynaklanmaktadır. Rusya'nın yaşayan en büyük yazarı Alexander Solijenits şöyle diyor: "Ahlak, yasaların da ideolojilerin de üstündedir. bir petrol şirketinin rakip şirketi satın alarak ortadan kaldırmasında yasal olarak bir sakınca olmayabilir. Serbest Pazar ekonomisinde yoktur da. Ancak böyle durumlarda vicdan devreye girmeli, daha ucuz enerjiden yararlanacak milyonlarca insanı düşünmeli, kişi yasal hakkından feragat etmeyi bilmelidir." Solijenits bu sözleriyle maksimum kâr amacı güden zihniyeti eleştirmiş, insanların topluma ve Tann'ya karşı olan sorumluluklarını unutmamaları gerektiğini söylemiştir. İnsanoğlu böyle bir çelişkiyle karşılaştığında ise yeni dünya düzenine ayak uydurmaktadır. Çünkü ona göre şartlar bunu gerektirir.

Bir genç olarak gençliğin bu aşamada geçirdiği sıkıntılara değinmek isterim. Gençler yeni dünya düzenini bir özgürleşme ve modernleşme modeli olarak algılamışlar ve bunda büyük ölçüde yanılmışlardır. Kulağa hoş gelen ideolojik kavramlara adeta tapmışlardır. Bakı neo-liberalizmin sıkı savunucularından İngiltere Demir Leydisi Margaret Thatcher ne diyor: "Bizim işimiz eşitsizlikle övünmek, eşitsizliğin hepimize yarar sağlayacak yetenek ve becerileri ortaya çıkardığını ve yol açtığını görmektir." 1877'de ABD başkanı ilan edilen Rutherford B. Hayes ise demokrasi çarkının işleyişinin bozulduğunu ta o zamanlarda şu sözleriyle vurgulamıştır: "Demokrasi artık halk tarafından halkın idaresi için değildir. Biz şirketler tarafından şirketlerin idare edildiği bir devlettir." Tabii biz gençler bu kavramların asıl yönüne bakmayıp sadece sözlük anlamlarıyla yetinmekteyiz. Eğitim kurumlarının da bizim bu anlayışa sahip olmamızdaki payı büyüktür. Sonuç olarak eğitimin ve toplumun desteğiyle küresel dünyaya hazır bireyler yetiştirilmektedir. Büyük güçler bu bireyleri istedikleri gibi yönlendirip kontrol etmektedir. Dolayısıyla öz kültüründen utanan ve tarihini reddeden, insani değerlerden mahrum maddeci ve paracı 'süper beyinler' oluşturulmaktadır.

SONUÇ

Bu yazımda ilk önce küreselleşme kavramını açıp daha sonra küreselleşmenin insanlığı geri planda bırakan ideolojik yönünden bahsetmek istedim. Bu sürecin olumlu taraflarını da göz ardı etmiyorum tabii ki. Ama biz zaten küreselleşmenin faydalarını günlük hayatımızda yeterince görmekteyiz. Benim amacım 'bilinmemesi istenen' yönleri hakkında sizleri bilgilendirmek. Şunu aklımızdan çıkarmayalım ki küreselleşme karşı konulamaz bir süreçtir. Bizler bilinçli gençler olarak bu süreci iyi değerlendirip, küreselleşmeyi doğru bir biçimde yönlendirerek insanlığa ve diğer tüm canlılara faydalı sonuçların ortaya çıkmasını sağlamalıyız.

(İlk mezunlarımızdan...)

İLK ADIM SON TANGO

Serhat
GÜMRÜKÇÜ

Uzun ve dar bir yol olarak gördüğüm hayatımda hep ileri bakmayı öğrendim ben. Bazen ayağımın takılmaması için de birkaç adım ileriye gözlemlemeyi... Ama asıl amaç bu değildi. Önemli olan, hemen arkamdan gelenlere de yürüdüğüm yolun izlerini bırakmaktı. Aynı benim, önümde yürüyenlerin ayak izlerine basarak ilerlemem gibi...

Sonra hayatı, hayata daha çok benzeyen bir şeye benzetmeyi öğrendim: Tango... O kadar duygusal ve gerçek ki, yaşadıklarınız dans kelimesi içine sığmıyor. Hayatın tam bir özeti adeta: Adımlar, doğrular, ilişkiler, tutku, denge, anlaşma ve hatalar... Hatalarla dolu ama bir o kadar da kusursuz. Hata yaparsın da Tango'ya devam edersin çünkü. Hayat da öyle değil midir zaten? Ne yaparsan yap, devam etmez misin yaşamaya? Dansta partnerini de tanımak zorunda değilsindir, hatta tanımak bile istemezsin belki. Önemli olan o anki müziğin ve o dansın paylaşımıdır sadece.

Küçük danslardan oluşan hayatımın, belki de en güzel müzikleriyle dans ettiğim, ilk başta dans etmeye korktuğum ama sonra müzik bittiğinde bile durmak istemediğim bir yer bu okul. Belki de hayatımın ilk Tango'su. O yüzden mi korktum acaba buraya ilk adımı atarken? İlk adım... Sonra da 'En uzun yolculuklar bile ilk adımı atmakla başlar' deyip, ilk Tango'mun ilk adımını attım burada. Üç yıl boyunca dans ettiğim kişileri daha iyi tanıdım ve bu okulda ilk dans edenlerin içinde sayıldı ismim. Üç yılın sonunda "Son Tango" mu da yapıp başka bir "İlk Adım" la başlayıp, başka bir "Son Tango" yla bitecek bir maceraya koştum. Ama ne "İlk Adım" ımı unuttum buradaki, ne de "Son Tango" mu...

Por Una Cabeza çalıyor yanı başımda. Birazdan Phantom of the Opera başlayacak. Aslında kafamdan geçenleri yazmaya iten bir şeyler var ama şimdilik itiraf edemiyorum bunu kendime. Ne istiyorum biliyor musun? İçimde barındırdıklarımın, dışarıdan ipuçlarının bile görünmeyenlerini yaşamak istiyorum. Belki bembeyaz biriyle rengarenk bir şeyler yaşamaktır istediğim. Öyle misin bilmiyorum... kimsin bilmiyorum... nereye daldığımı bilmiyorum gözlerimin... ya da nereye baktığımı... ama buradan görünen bambaşka bir yere baktığın; saate bakarken, saatin kaç olduğunu göremeyecek kadar başka bir yere... Her yeni izleyişte Zombi'nin dans ettiğine yeniden inanmak gibi. Her hokus-pokus'ta mendilin avucumdan 'Olmayan Ülke'ye gittiğine... Maçaların, kupaların, 7'ilerin, Asların... hepsinin, o bir tomar kâğıdın, aslında muhteşem bir işbirliği ve uyumlu birbirlerine fısıldadıklarını duymak gibi...

"Psst!.. Karo Kral'ım! Yanınızdakilere söyleyin lütfen, ilerideki sinek yediliyi uyandırın. Birazdan ters dönmesi gerekecek. Şimdi koşmaya başlarsa Serhat oyunu bitirmeden şu beceriksiz kupa alıtyla yer değiştirmeyi becerebilir." Şüphesiz ki yazamayacağım kadar küçük harfler kullanıyorlar... Önemli yok! İçimizden bir ses illüzyonla sihrin aynı şey olmadığını söylüyorsa da, ellerim duyması gerekenleri duyar benim için.

Aynı yerlerde hatta deniz aşırı ülkelerde de olsak hepimiz görünmez bir iple bağlıyız birbirimize. İpimi çektiğin ve benimle tanıştığın için teşekkürler... Hep böyle mi olur? İlk adım, ilk Tango, ilk aşk...

GÖKLER ve İNSAN

M.Engin DANIŞ

İnsanoğlu varoluşundan itibaren sürekli bir gelişim içindedir. Bu gelişim sayesinde birçok şeyi bulup hayatını kolaylaştırmıştır. Bu buluşların çoğu tesadüf eseri ortaya çıkmıştır. Fakat öyle bir şey vardı ki insanoğlu onu var oluşundan beri bilmekte ama hiçbir zaman da onu kullanamamaktaydı. Gökyüzüne baktıkları zaman birbirinden farklı kuş türlerini görmüş bazen onları avlamış, bazen beslemiş, bazen de onları iletişim aracı olarak kullanmışlardı. Ama ne olursa olsun onlar gibi uçamamışlardı. Yine de insanoğlu her zaman uçmak istedi. Göklere, uçsuz bucaksız göklere hakim olmayı yer yüzünde neler yaşandığını yukarıdan izlemeyi hayal etti hep.

Bunun için ne yapmadılar ki? Bunların arasından bizim en iyi bildiğimiz Hezarfen Ahmet Çelebi. O adını tarihe ilk uçan adam olarak yazdırmıştır. Uçuşunu çok ince hesaplar yaptıktan sonra Galata Kulesinden atlayarak Üsküdar'daki Doğancılar Meydanı'na inerek yapmıştır. Bu başarısından dolayı Padişah IV. Murad onu ödüllendirmesine rağmen bazı devlet adamlarının etkisinde kalarak onu Cezayir'e sürmüştür.

1628'de Cerques Paolo Guidotti yaylı kanatlara bir kuladan atlamış ve süzülerek bir evin damına çarpmış ve ölmüştür. 1709'da Brezilyalı Cizvit piskoposu Portekiz Kralı Jaoa'ya bir uçuş aracı projesi sunmuş fakat aracı dam seviyesine gelince saçağa çarpıp düşmüş, Gusmao bu denemeden sağlam kurtulmuş fakat engizisyon tarafından büyücü diye yakalanmıştır. 1742'de Fransa'da çok akıllı fakat biraz delişmen bir insan olan Bacqueville Markisi 60 yaşını geçkin olmasına rağmen Paris'te Theatins Rihtimindeki evinin tepesinden kanat takarak atlamış ve Sen Nehri'ni aşarak Sağ Sahili'ndeki bir çamaşır gemisinin üstüne düşerek kalçasını kırmıştır.

19. yy'nin başlarında ise yüksek verimli makineler elde edilemediğinden; denemelere basit bir şekilde devam edilmiştir. Yüzyılın başında bu alanda en önemli çalışmaları yapan İngiliz Cayley'dir. 84 yıllık ömrü boyunca uçuş araçları üstünde çalışmıştır. İlk etüdləri kesin olarak uçuşun temel prensiplerini ortaya koymuştur. Çarpılan kanatları kabul etmez fakat uçağın az bir güce ihtiyacı olduğuna inanır. AERODİNAMİK deneylerini (ağırlığı hesap etmiş fiktif bir düzlemin hava mukavemetini yenecek bir kuvvete sahip olması) cümleleriyle ifade etmiştir. Kanat ok zaviyesini istikamet ve irtifa dümenlerini de tarif etmiştir. Cer kuvvetini sağlamak için pervaneyi düşünmüş, yalnız buna yan çark demiştir. Pervaneyi çevirmek için insan gücünü kafi görmemekte, kazanlı buhar makinesini gazlı yahut patlamalı motorların kullanılmasını tavsiye

etmektedir.

1820 'lere doğru , Andreas Navrestad'ın İsveç'te kendi yaptığı kanatlarla 150 metre kadar uçabildiği rivayet edilir. Nihayet John Howell 1823'te İskoçya'da lastik kaplı tahta kanatlarla bir kulenin tepesinden kendini atarak sağ salim yere inebilmiştir.

19. yy'da Avrupa'da havacılık araştırılırken Avusturyalı Wilholm Kress'in eserlerinden bahsetmiştir. Kress 1898'de pilotlu bir uçak yapmayı kararlaştırmış fakat başarılı olamamıştır. 1901 yılında yapılan bazı uçuş denemeleri sırasında Avrupa'da uçuş nazariyeleri getirilmeye başlanmış ve denemeler devam etmiştir. Rus Nicolas Joukovski rüzgar tünelinden bilimsel şekilde yararlanmış ve bir Aerodinamik Enstitüsü kurmaya başlamıştır.

Bu esnada havacılığı uzun yıllar etkileyecek olan Wilbur ve Orville kardeşler eğitimlerini tamamlamışlar ve ciddi bir çalışmaya koyulmuşlardır. Yüzyılın başlarında bir planör yapmışlar ve bu planörün dümen takımını ön tarafa koymuşlardır. Wright kardeşler bu tarzı ileride de kullanacaklardır.

Wright kardeşler 14 Aralık'ta yaptıkları bu denemeden sonra The Flyer (Uçucu) adlı uçağın 17 Aralık 1903'te başarılı dört uçuş yapması ile havacılık konusunda bir temel taşı atılmış oldu.

Uçuşu eski kumluk arazide kuzey Caolina'daki Kitty Hawk'ta yapmışlardı. Bu uçuşun beş tane görgü şahidi de vardı. İlk uçuş 12 sn. ikincisi 13-15 sn sürmüştür. Kalkış saatte 33-42 km hızla esen rüzgara karşı bir ray üzerinden yapılmıştır. Uçak 3 metre yükselmiştir.

Bütün bu gelişmeler sayesinde 1905'te Uluslararası Havacılık Federasyonu (F.A.I.) aynı yılda A.B.D 'de Havacılık kulübü kuruldu. Aynı yıl Voisin kardeşler Paris civarında ilk uçak fabrikasını kurdular.

Bu tarihten itibaren havacılık daha çok askeri alanda kullanılmıştır. Barış ve savaş zamanlarında daha çok etkili olmuştur. Daha ilk uçuş yapıldı yüz yıl geçmemesine rağmen, bu sektör hızla gelişmiştir. Önceleri bir yerden bir yere seyahat altı gün sürünce lüks sayılırken, şimdi uçaklarla bir iki saat süren seyahatler bile bize fazla geliyor. Bu da insan aklının sınır tanımayışıdır. İnsanoğlu varoluşundan itibaren hayalini kurduğu şeyleri teker teker gerçekleştirdi. Bunlardan biri insanını uçsuz bucaksız göklere hakim olmasıydı. Ama bu sınır tanımayan akıl belki bizim göreceğimiz belki de göremeyeceğimiz zamanda birçok şeyi daha keşfedecek Uçsuz bucaksız göklerden sonra belki bir başka gezegene, belki galaksimize, belki de tüm evrene hakim olacağız.

HİPNOTİZMA VE BİLİNÇALTI

Melih ALBEYOĞLU

İnsanlar canlılar aleminde en üstün yaratıklar olarak kabul edilirler. Bunun sebebi akıllarını istekleri doğrultusunda kullanabilmeleridir. Beynimiz yüzyıllardan beri mükemmeliyetini kanıtlamış ancak kapalı bir kutu gibi içini hiçbir zaman tam olarak göstermemiştir bize. Beynimizin anlayamadığımız yanlarından biri de bilinçaltımız, farkında olmadan yaptığımız şeyler ve bunlarla ilgili olarak hipnoz olayıdır.

Hipnoz Latince'de uyku demektir ve herhangi bir kişinin telkinlerle meydana gelmiş ruh hali veya yaygın deyişle trans halidir. Hipnoz geçmişten günümüze hep kuşkuyla bakılan bir olay olmuştur. İnsanlar genelde hipnozun kötü bir silah olarak kullanıldığını hatta şeytani güçler ve büyücülükle ilgisi olduğunu düşünmüşlerdir. Belki kimi zaman hipnotizma insanlar için kötü bir silah olarak kullanılabilir. Örneğin; trans halindeki bir insanı kontrol ederek onun yaşamını yitirmesine sebep olabilirsiniz. Fakat hipnoz günümüzde tıp veya başka alanlarda kullanılabilecek yararlı bir araçtır. Hipnoz; insanların kendi beyinlerine ulaşabileceği, ona söz geçirebileceği bir anahtardır.

Hipnozun bilin tarihinde ilk kez gündeme geldiği tarih olarak Mesmer'in çalışmalarının zamanını söyleyebiliriz. Bununla birlikte Markiz Armand de Peygesur, James Braid, Clark Hull ve bu konudaki en adı duyulmuş kişi diyebileceğimiz - özellikle hipnozu hastalarına uygulayan- Sigmund Freud hipnozla ilk ilgilenenlerdir.

Şimdi hipnozla ilgili en çok merak edilen bölüme geldik. Öncelikle şunları diyebiliriz: Genel olarak hipnoz 5-6 yaş ile 65-70 yaş arası kişilere uygulanabilir. Bu yaşların dışındaki kişilerde hipnozun uygulanması zordur. İlginç bir şekilde direkt bilinçaltımıza girmemizi sağlayan hipnoz kimi zaman bilinçaltımız tarafından engellenebilir de. Eğer kişi hipnozun çok tehlikeli bir şey olduğunu bilinçaltına iyice yerleştirmişse ve hipnoz esnasında kendine kötü bir şey yapılacağını hatta hipnozdan uyanamayacağını düşünüyorsa hipnoz olamaz. Ve en klasik korku olan hipnozdan uyanamama durumu. Böyle bir şeyin varlığı söz konusu değildir. Şimdiye kadar hiç gerçekleşmemiştir ve gerçekleşeceği de düşünülmemektedir. Bunun dışında şunu söyleyebiliriz ki hipnoz tam bir uyku

durumu ya da uyanıklık durumu değildir. Yani hipnoz uykusu ile uyanıklık arasında bilincin açık olduğu bir durumdur.

Diğer merak edilen şey ise kuşkusuz hipnozla ilgili yaşanmış vakalardır. Bunlar genelde doğrudur. Belki insanlar uçmayabilir ancak bir çok şeyi yapabilirler. Eğer birini hipnoz ediyorsanız ona en sevmediği yemeği en sevdiği yemek gibi düşündürterek yedirebilir, eline çok sıcak bir su dökerken ılık bir su döktüğünüzü düşünmesini sağlayarak elini çekmemesini sağlayabilirsiniz. Hatta filmlerde olduğu gibi maalesef yaşamına son verebilirsiniz. Ona bir yerinin kesildiğini ve sürekli kanadığını telkin eder böylece kendisini böyle şartlandırarak heyecanlanıp kalp krizi geçirmesine neden olursunuz. Ama bununla beraber yine de iyi yanları daha fazladır. Tıpta bir kişinin ameliyat edilmeden önce hipnoz edilmesi ve narkoza maruz kalmadan acısız hatta kansız bir şekilde ameliyat edildiği ve bunun birkaç defa Türkiye'de de uygulandığı bilinmektedir.

Peki hipnoz bu olayların nasıl gerçekleşmesini sağlıyor? Tekrar söyleyelim her şey bilinçaltı sayesinde gerçekleşiyor. En bilinen örnek ile açıklarsak neden sobaya dokunamayız? Çünkü küçüklüğümüzde ya sobaya dokunma gibi bir durum meydana gelmiştir ya da biri tarafından sobaya dokununca elimizin yanacağı iyice telkin edilmiştir. Bu durumda bilinçaltımız devreye girerek onun yanan bir cisim olduğunu hatırlatır. Ve biz bu hatırlatmanın kesinlikle farkında olmayız. Halk arasında bir deyim vardır. Birine bir şeyi kırk defa söylerseniz o kişi öyle olurmuş. Doğru bir sözdür. Çok sağlıklı bir kişiye belli aralıklarla birkaç defa hasta olduğunu söylerseniz o kişi kendini hasta hissetmeye başlar ve bir süre sonra gerçekten hasta olur. Kanser veya benzer ağır hasta olan kişilere hep iyileşeceği yönünde telkin verilir ve kendisinin de böyle yapmasını, her şeye olumlu yönden bakmasını istenir. Böylece bilinçaltına o hastalığı yeneceği, sağlıklı olacağı düşüncesi benimsetilen hasta iyileşebilir. İşte hipnoz da bilinçaltımızı kontrol etmemizi sağlayarak sobanın sıcak olduğu ya da kutuplara gittiğimizde üşüyeceğimiz hissini, taşıdığımız kimliği, inandığımız inançları değiştirir.

Değişmek, bilinçaltınızda kilitli olan bir şey, hipnotizma ise bu kilidi açmaya yarayan anahtardır.

KÜÇÜK KARDEŞ = SIFIR

G.Çağlar SAYAN

Bir yerde görüldüğünde herkesin aklına orada bir hinlik olduğu düşüncesini getiren, daima kötü şeyler için yakıştırılmış bir sayıdır "sıfır". Geriye sayımların son sayısı olması nedeniyle patlama heyecanı yaratmasından, çekilen kopyanın cezası olarak verilmesinden, gece 12'den sonrasını; yani karanlığı ve sessizliği çağrıştırmışından dolayı sürekli ürkülmüştür ondan.

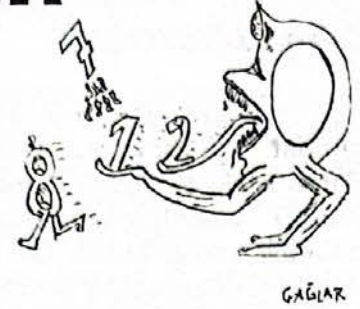
Çoğalırken sürekli bir şeyin değerini azaltışına, çarptığını sürekli yok etmesine ve matematik problemlerini allak bullak etmesine, küçükken hor görülmüş ve bir kenara atılmış küçük bir çocuğun intikam alışı yakıştırmasını yapabilirsiniz.

Kardeşlerinin en küçüğü olan bu rakam, bu kötülüklerin dışında milletlerin ekonomik değerlerine de yapmaktadır yapacağını. Baş döndüren bir hızla çoğalırken alım gücünü azalttığı paralar -ki bunlardan birisi Türk Lirası -umarız günü geldiği zaman bu kötü çocuktan kurtulup ona gereken cezayı verecektir. Elinize 1.000.000 TL alıp zaman makinesine atlayarak 100 yıl geleceğe gittiğinizde ve onu bir insana verdiğinizde "sıfırları görüp" söyleyeceği tek şey ekonominin berbatlığı olacaktır.

İşte kötü özelliklerini saydığımız bu kötü yutucunun tüm bunlar dışında istemeden de olsa

yaptığı iyilikler de vardır. İnsanların uzun bir süre sıfırsız yaşamasından sonra Hintlilerin içi boş yuvarlak şekle "shunya" (boşluk, boş, sanskrit) demesiyle ve

farklı coğrafyalarda yaşayan Mayalıların da hemen hemen aynı yıllarda bu rakamı keşfetmesi, matematik için bir "yerinde sayma" dönemi olan "sıfırsızlık" dönemini sona erdirmiştir. Bu rakamı ilk olarak M.S. 800 yıllarında "El Harizmi" kullanmıştır. Bulunuşu yazının bulunmasından 4800 yıl sonrasına rastlayan sıfır kutsal yazıtlarda da görülmüştür. "Cıfır (sıfır)", "gematria (ebced)", "temurah (permutasyon)" kelimelerinin oluşturduğu gizemin matematiği ve cebir kavramları o devirlere sıfırın önemini ortaya koymaktadır. Örneğin sıfır bulunmadan önce içinde sıfır geçen her sayıya ayrı simge bulunması matematiğin önemini tıkamaya yetmiştir.

$$a / \infty = 0$$

$$0! = 1$$

$$a^0 = 1$$

$$0/0 = \text{tanımsız}$$

$$0^1 = 0$$

$$a^2/a^2 = a^{2-2} = a^0 = 1$$

$$a/0 = \text{tanımsız}$$

$$0/a = 0$$

Soldan Sağa :

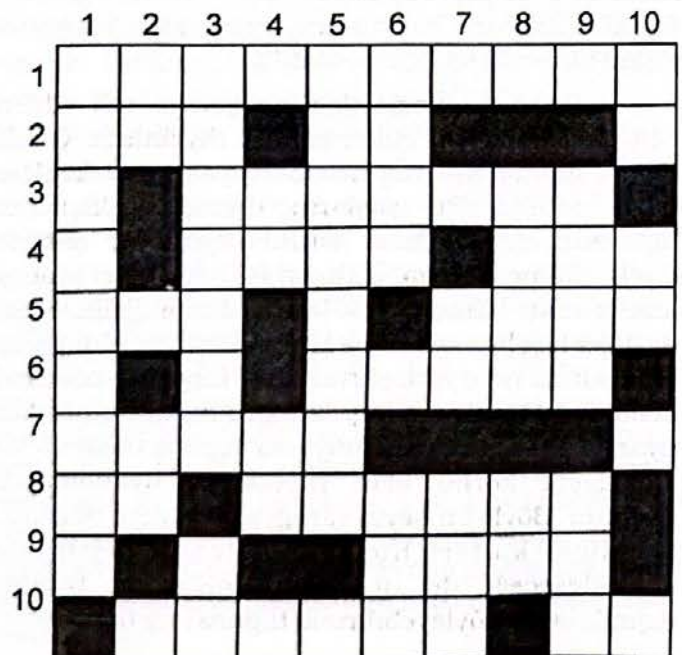
1. Elektrik titreşimlerini genişletmek için radyo veya telsiz alıcılarında kullanılan elektronik tüp.
2. Bir Geyik cinsi - Vilayet
3. Tekil Şahıs - Ses bilimi
4. Ekin biçmekte kullanılan bir alet - Grekoromen güreşte bir oyun.
5. İngilizce "dışarı" - Pozitif elektrot
6. Ses yankısıyla su altında uzaklık sistem.
7. Atom enerjisinin temelinde yavaş nötronlar bulunduğunu keşfeden bilim adamı - Alfabemizin 8. harfi
8. İlaç - Ateşte özelliği değişmeyen bir mineral.
9. Dayanıklılık, metanet.
10. Frigyalıların en büyük toprak ve bereket tanrıçası - Boru Sesi

Yukandan Aşağı :

1. Atmosferin en alt katman.
2. Bir nota - İlaç
3. Asit ve bazlarla tepkimeye girince H2 gazı çıkaran metaller - Soru Eki
4. İngilizce "veya" - Eski dilde su
5. Mayoz bölünmede geçen bir olay.
6. İncirde döllenmeyi sağlayan bir sinek - İnsanda göğüsle karın arasında daralan bölüm.
7. Kısa zaman - Kraliçe
8. İnanırma - Bir nota
9. Normal sıcaklıkta gaz durumunda bulunan bir element - "Türkiye Radyo Televizyon" un kısaltılması.
10. Raporun kısaltılması - Bir Besin.

Buğra ÖZKAN

BULMACA

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

KATALİZ

*Birleşmek başlangıçtır, Birlikte çalışmak başarıdır.
Birliği sürdürmek gelişmedir.*

Her istisna bir 'ilk'tir... Düzene baş kaldırıştır. Suyun donarken hacminin artması gibi; periyodik tablonun grup özelliklerine uymayan elementleri gibi; her şeyiyle birer ilk'ler. Gittikçe arttı, arttı... Arttı bilimin yapılarındaki ilkler: İlk keşfedilen madde, ilk atom modeli, ilk hidrojen bombası, verilen ilk nobeller, ilk; ilk; ilk... *Ve her şey zıtlığıyla var oluyordu.* Maddenin keşfedilen son hali, bilimde son gelişmeler, en son nobeller... Ve bizler 'ayrıntısever' lerle tüm bilgilerimizi paylaşmak için toplandık; bu dönemin 'ilk' yazılarını topladık...

KİMYA TOPLULUĞU

İLKLERİN KİMYASINDA RASTLANTILAR

Ayşegül GELMİŞ

Penilisinden röntgen ışınlarına kadar, günümüzde kullanılan bilimsel buluşların çoğunun temelinde karşımıza şans faktörü çıkıyor. Oysa, kirli lameller, yere düşen test tüpleri ve bozuk termometreler olmasaydı, belki de bu buluşlar gerçekleşmeyecekti...

Ne var ki, kazanın ya da rastlantının ne zaman nerede gerçekleşeceğini bilmek zor. Bu anlamda, bilim adamlarının her an ve her yerde tetikte olmaları gerekiyor.

Çünkü, Louis Pasteur'un de işaret ettiği gibi, şans da sadece donanımlı zihinlere fırsat veriyor... Bakterileri yok eden küfler kim bilir Fleming'den önce kaç kişinin lamelini ziyaret etmişti? Laboratuvarların çöp sepetleri kaç buluşu da beraberinde götürdü?

Fransız fizikçi Henri Becquerel 1896 yılının mart ayında laboratuvarındaki çekmecesini açtığında büyük bir sürprizle karşılaştı. Kapkaranlık bir ortamda olmasına rağmen bazı fotoğraf camları bulanıklaşmıştı. O sırada Becquerel yeni keşfedilen röntgen ışınları üzerinde çalışıyor ve bazı kimyasallar yardımıyla bunların yayılmalarını sağlamaya uğraşıyordu. İlk aklına gelen şey güneş ışığının etkisiyle kristallerin ışını yaydığı, fotoğraf camını sislendirdiği idi.

İlk deneyleri onun doğru yolda olduğu gösteriyordu. Bazı kimyasallar kullanarak camları tekrar çekmeceye koydu. Camları dışarı çıkardığında uranyumlu kristallerden oluşan olduğunu desteklese de hava bozunca olayın seyri birden değişti. Becquerel kristallerin güneş ışığından etkilenmesini engellemek için camlarda, fazladan sis bulunmasına şaşırdı. Ve bugün bir atom çekirdeğinin tanecikler veya elektromanyetik ışımlar yayarak kendiliğinden parçalanması olarak bilinen radyoaktiviteyi keşfetmiş oldu.

Dayanıklı Cam

Güvenli camın bulunması, tam da en çok ihtiyaç duyulan zamanda gerçekleştirildi: Motorlu taşıt çağında...

1903 yılında Fransız kimyager Edouard Benedictus, deney tüpünü laboratuvarının zeminine düşürdü. Tüp kırıldı ancak dağılmadan tek parça halinde kaldı. Benedictus, kolodyum ihtiva eden sıvının buharlaşmasından sonra tüpte kalan ince plastik tabakanın parçalanmayı engellediğini

anladı. Bunu not ettikten sonra bu konu üzerine fazla kafa yormadı. Ancak, kaza yapan bir aracın içindeki kızın kınları camlardan çok feci şekilde yaralanması, bu konuyu tekrar gündeme getirmesine neden oldu. Önceki deneyiminden esinlenerek iki cam tabakasının arasına selüloz nitrat yerleştirerek üç katlı camı oluşturdu. Buluş 1920'lerde arabaların ön camlarında kullanılmaya ve otomotiv endüstrisinde ciddi şekilde taklit edilmeye başlandı.

Röntgen Işınları

Röntgen, gazların içinden geçen elektrik yolunu araştırmak amacıyla, katot ışın tüpüyle deney yaparken, baryum platin siyanürü levhasından yayılan radyasyonun şeffaf olmayan cisimlerin içinden geçebildiğini fark etti.

Araştırmalarına devam ederken radyasyonun 15 mm. kalınlığındaki alüminyumdan, daha indirgenmiş yoğunlukta geçebildiğini gördü. Ve bu radyasyona, "X-ışınları" adını verdi. Bugün dünyada Almanya dışında (Almanya'da Röntgenstrahlen olarak adlandırılıyor) bu isimle anılıyor. Bu, daha sonra insan vücudunun iç kısmını gösteren fotoğraflamada kullanıldı. 19. yüzyıl sonlarına doğru savaş alanlarında da kullanılmaya başladı.

Vulkanize Kauçuk

Amerikalı Charles Goodyear, 10 yıldan beri ham kauçuğu daha sağlam ve elastik hale getirmenin çarelerini arıyordu. Bu onda bir takıntı halini almıştı ve hatta ödenmemiş borçları nedeniyle hapse bile girdi.

Goodyear bu konuda her şeyi denemişti; kanşımına kükürt bile eklemişti. Ne var ki, bu kanşımı kızgın ocağa atıncaya kadar hiçbir sonuç elde edemedi: Kauçuk erimiyordu... Kanşımını gece boyunca dışarı çivileyen Goodyear ertesi gün kanşımın oldukça esnek olduğunu fark etti. Kükürtle sertleştirme yöntemine Romalıların ateş tanrısından esinlenerek "Vulkan" adını verdi. (vulkanizasyon)

Yöntemin Amerika'daki patentini almayı başardı, ancak Fransa ve İngiltere'den yasal formaliteler nedeniyle patent alamadı. Goodyear, Paris'te borçları nedeniyle hapis yattıktan sonra Amerika'ya döndü.

Patentleri ortakları tarafından yağmalandığından yoksulluk içinde öldü. Ancak en azından "Goodyear Tyre" ve "Rubber Company" gibi şirketler onun isminin gelecek kuşaklar tarafından da anılmasını sağladı.

Spiraldir Bilim

Aylin GÖKE

Defterinin on ikinci karesindeki tanıma bunu da ekledi. İnşileri ve çıkışları olandır bilim. Tarihin saman kokan sayfalarına kaydirdi bakışlarını. "Evren kuramları" konulu sayısydı okuduğu. Eistein'in zaman

makinesine atlayıp zamanın okunu değiştirmek istedi. İzafiyet teorisinden ilk doğa filozoflarına giden bir merdivende ilerledi. DNA gibi spiraldir bilimin basamakları.

Bilinen ilk bilim adamı, canlıları sınıflandırmaya başlayan Aristo'ydu. Evrendeki her şeyin toprak, hava, ateş ve sudan oluştuğunu öne sürerken. Ve Ortaçağ'da insanlar hâlâ bu savın doğruluğuna inanmaktaydı. Zamanın getirdiği götürdüğünden azdı Ortaçağ'da. Dinsel inançları savunan şeyton kuyruğunun peşinden koşan vilâstlere karşı çıkmıştı Aristo. Laboratuvarlarda inceleme yaparken çoğu kez kullandığımız vital incelemenin temeli bu yıllarda, kimyayla beraber atılmıştı. Piramitlerin yüksekliğini hesaplayacak olan Thales, çocukluğundan beri her şeyin özünün su olduğunu öne sürmüştü. Ademogulunun maddenin yapısına karşı duyduğu merakı yıllar dindirememiş. Her şeyin Tanrı'larla dolduğuna inanan biri vardı ilk doğa filozoflarının arasında. Efes'te yaşayan Herakleitos'un benimsediği düşüncelerin arasında kilometre taşı diyebileceğimiz "her şeyin aktığı" savıyla insanlık, maddenin yapısına inmeye başladı. Bu yıllarda Tanrı yerine "logos" dendiğini hatırladı birden. Defterindeki logos sözcüğünün sağına evrenin oluşumunu özetlerken, hücre ve atom keşfinin esin kaynağının neler olduğunu bilmiyordu. Evet, her şey Tanrı'larla doluydu. Her şeyin yapı taşı "atom"du.

Doruktan sonra koca bir uçurum başlar. Gözünün alamadığı sonsuzluğa uzanır evren. Dağın doruğunu doruk yapan eşsiz uçurumla birlikte son adımı da Demokritos atmıştı. Son demek doğru değil; gelecekte nelerin olacağını kestirmek ayrı bir bilim dalı haline gelirken oyuncak legolara kaydı anlamsız bakışları. Sıkılmıştı boyları toplamı kendi boyunu geçen kitapları okumaktan. Evrenin yapı taşları tıpkı birer lego parçası gibi her yeni eklendiğine ayrı bir özellik katıyordu. Değişmeyen tek şey, parçanın kendi yapısıydı. "Her şey akıyor"du. Yönünü değiştiremediği zaman gibi. Ve okarken maddelerin içlerinde gözle görülmeyecek kadar ufak, mutlak şeylerin varlığını gözlemledi. Eski Yunanca bir sözlük aldı eline. Seksen altıncı sayfasında yazıyordu işte. Bölünemeyen şey. Lego parçaları gibi.

Oysa atomun bölünebilirliği, radyoaktivite bilinmekte. Bir dakika, hep öyle miydi? İnsanlık bildiklerindeki yanılma payını hep boş bırakmıştı. Tutmuştu yine de usunun bir köşesinde. İlk gördüğü kimya derslerini hatırladı. Maddenin en küçük, bölünemeyen yapı taşıydı atom. Dinamikli bilim. Sürekli yenilenirken mekanik gerçeklerin yanında "var olmanın" verdiği mürthi heyecan yok olmanın sızdırdığı korkuyla birleşti. Ölme çare genlerimizde aranırken yine ilk doğa filozofları bazı felsefi sorularla bunlara yanıt aradılar. Bilinç de atomlardan mı oluşmuştu? Ruh atomlarından oluşan bilincimiz canlılığın sona ermesiyle kimlere, legoların hangi parçalarına eklenecekti? Demokritos'un sorularla dolu bu atom öğretisiyle Yunan felsefe ve bilminde nasıl soğuk rüzgarlar estirdiğini sezdi hemen. Kütüphanenin penceresi açık kalmış. Hava kararırken gecenin karanlığına çözüm getirenin bir bilimadamı değil de bir şair olduğunu hatırladı. Kapanış saati yaklaşıyordu.

Yeni kuramlara karşı büyüyen göz bebeklerinde de aynı soğuk rüzgarlar esmekte. "Nereden geldik nerelere gidiyoruz?" diyor insanlık. Kimyada kilometre taşı diye yazdığı bu atom öğretisinden simyodaki filozof taşına geçti. 1493 yılına

kadar aranan şeyton kuyruğuyla başarısızlıkla sonuçlanan bu deneylerden sonra Paracelus tüm el yazmalarını yakmıştı. Peki nasıl oluyordu da okuyabiliyordu bunların hepsini? Kim bilir bilemediği daha neler vardı bu tozlu tünellerde? Simyaya çekilen süngerle bu arayışların sadece insanlığın yararına devam ettirileceğini de not etti. Bilim adamının özelliklerinden biri de buydu işte. Boyle'yle hızlanan kimya çalışmalarında ilaç alanında gelişmeler gözlemlendi, cümlesini de ekledi.

Beş yüz yılı aşkın bir süredir tam anlamıyla bilimleşen kimya, ateşin insanlığın hayatına girmesiyle varlığının ilk belirtilerini göstermiş. Boyle'nin "Kuşku Kimyacı" adlı kitabından sonra keşfedilen oksijenle havanın bileşimi ortaya kondu. Dalton ise 1802'de kimyaya atom kuramlarını sokar. 19. yüzyıla kadar kabarın geniş elementler listesini bir cetvelde toplamaya karar verir insanoğlu. Yapılan her deney bilime farklı şeyler kazandırırken, ilk deneylerdeki başarısızlık bilim adamlarını yıldırarak ölüde değildir. Simyanın varlığı olmasaydı, kimyanın ortaya çıkışı hangi yıllara rastlardı ya da bugünkü verimi elde edebilir miydik?

1904 yılında Viliam Ramsay'nin helium, neon, xneon ve krypton gibi soygazları keşfetmesinin ardından Ernest Rutherford atomların yaydığı alfa ışınlarıyla parçalanabilirliği bulundu. Artık atom, defterlere maddenin parçalanamaz en küçük yapı taşı olarak girmeyecekti. Radyoaktiviteyle tehlikeye giren hayatlarımız Marie Curie'nin keşfettiği radyumun yalıtılmasıyla yeni ilklere tanık oldu. İzotopların varlığının gözlemlenmesinin ardından yaklaşık altı yıl sonra kimyasal reaksiyonlardaki ısı değişimi hesaplandı. Termodinamiğin üçüncü kanunu formüle edilirken yıllar sonra ikinci formülün bir çığır açacağını farkında değildi insanlık. 1931'de ağır hidrojen ve döteryumun keşfinden dolayı Harol Urey'e verilen Nobel'i daha pek çoğu izledi. Kimya dalında verilen Nobel'lerin yıllara göre dağılımını aldığında, ciddi bir düşüşün yaşandığını fark etti. Fizikteki artışı yakalayamamıştı kimya.

20. yüzyıla damgasına vuran iki büyük kuramdan biri olan Planck'le ilk kez bilmin sahnesine çıkan "kuantum kuramı". Deneyssel temellere dayanan bu öneri enerjinin kesik kesik ya da paket paket alınıp verildiğini açıklamakta. Ama önceden enerjinin sürekli akış halinde olduğunu kanıtlayan bir klasik enerji kuramı da vardı usunda. Einstein'ın kütle ve enerji arasındaki dönüşümlerini açıklayan kitabını okurken kütüphanenin kapanış zili çaldı. Uzakta daha akıllı, verimli canlıların olabileceği ya da olduğunu bilmek yetmiyordu ona. Günlerin öğrenmek için yeterli olmaması gibi. Moleküler devrimle iç içe olan nanomakinelerle elde edilen bir gitarın sesini duyamıyordu. Kulaklarımızın bu titreşimlere kapalı olmasından; selülozu sindirebilecek düzeye de gelecek insanlığın DNA yapısını düşündü bir süre. "Senin benim gibi etten kemikten" sözünün tarihe karıştığı bugünlerde mekanikte, maddenin yapısında ve dokularımızda baş döndürücü bir gelişim almış başını gidiyor. Gerçekliğini yitiren bazı öğretiler de bulunsu bugün inandıklarımızın yarın için doğru olacağından nasıl emin olabilir?

Sürekli büyüyen koca sonsuzda yaşayan, yaşadığı ortaya atılan yaratıkların bilinçleri nasıldı? Atomlarının bölünebilirliğini kullanabiliyorlar mı? Atom enerjisinden elektrik gücü elde etmeyi bizden önce mi keşfetmişler kendi gezegenlerinde? Süper bilgisayarlarla donatılmış makinelerin "yapay bilici" yle birlikte yirmi yıl içinde insan zekasının yazılımı hazırlanacak. Ufak beyinlerimizle düşündüğümüzde hissettiğimiz korku ve merakla; elli kilometre derinlikte yaşayabilen balıklarla maddenin içine doğru bir yolculuk başladı. Zaman tünelineki gibi zaman akışındaki boşlukları kovalayan insanlık, bize göz bebeğimiz kadar yakın "benliğimizi" keşfedemenin sıkıntısıyla çalkalanmakta. Kazana eklenen her şeyton kuyruğuyla, isimlerini bilmediği kimyasalların etiketlerinde yazan her su molekülüyle.

MADDENİN DOĞUŞU

Büyük patlama kozmologlarına göre, evrenin var oluşu, maddenin son derece yoğun hali olan 'ylem' ile başlar. Ylem kelimesi ilk olarak filozof Aristotile tarafından, "Bütün elementlerin kendisinden türediği ilk orjinal madde" anlamında kullanılmıştır. Son derece küçük olan bu kararsız top, vahşice patladı ve tüm zamanların en büyük patlaması gerçekleşti.

Evreni oluşturan madde öylesine sıcaktı ki, her şey plazma halindeydi. Yani, ışın en başında, plazma maddenin ilk haliydi. Evrenimizin genişleme sürecinde, madde soğudu ve böylece plazmanın bir kısmı gaz haline dönüştü; soğumaya devam etti ve sıvı haline dönüştü; ve son olarak da katı hale dönüştü.

Uygarlığın başlangıcında, toprak ve kayalar, yağmur ve su insana çok tanıdıktı. Bu yüzden maddenin katı ve sıvı hallerini rahatlıkla belirleyebildiler. Bundan bir kaç yüz yıl önce, bilim adamları maddenin bir hali daha olduğunu farkına vardılar; gaz hali. Maddenin dördüncü hali olarak tanımlanan 'plazma' tanımlaması ise geçtiğimiz yüzyıl sahneye geldi. Plazmayı zihninizde canlandırmak için önce, bazı konulardaki bilgilerimizi tazeliyelim.

Filozof Thales'in yaşadığı kadar eski zamanlarda (MÖ 600), Yunanlılar, kehnibarı bir kumaşa sürttüğünde, kehnibann küçük kağıt parçalarını çekebilir hale geldiğini gördüler. Bunun sebebi, kehnibarı kumaşa sürttüğünde, satılla kağıt parçaları arasında bir kuvvetin yaratılmış olmasıdır. Bu kuvvet, bir 'elektrik' kuvvetidir. Kehnibann, Yunanca'daki karşılığı 'elektron'dur ve işte, elektron, ismini bu şekilde almıştır.

Elektrik nedir? Elektrik, hareketli veya dinlenmede olan elektronlara denir. Elektronlar hareket ettiğinde, 'elektrik akımı' vardır. Akım, bir tel boyunca, veya bir çözelti içinde (sudaki sodyum klorid gibi), veya bataryaya bağlanmış vakum ortamında akabilir.

1832 yılında, meşhur İngiliz fizikçisi ve kimyacı Micheal Faraday, elektroliz kurallarını geliştirdi. Bu kuralların dayanağı olan deneyde, bir bataryaya bağlanmış olan ve birbirinden ayrı duran iki metal çubuk, bir çözeltiye batılır. Bildiğimiz gibi, bataryanın iki kutbu vardır. Faraday, bataryanın pozitif kutbuna bağlanmış olan çubuğu, anot ve negatif kutba bağlanmış olan çubuğu, katot olarak adlandırdı. Elektrik akışına izin veren sıvılara da elektrolit ismini verdi (Örneğin şeker çözeltisinde elektrik akışı olmaz.) Faraday, iyonların (elektrik yüklü atomlar veya moleküller) çözelti içinde hareket ettikleri sonucuna vardı. Pozitif ve negatif olmak üzere iki tür iyon vardır. Sodyum klorid çözeltisinde, sodyum bir pozitif iyondur ve katoda doğru hareket eder; klor ise bir negatif iyondur ve anota doğru hareket eder. Faraday'ın bu deneyi, elektriğin, madde içinde iyon oluşumunu sağladığını göstermektedir.

Vakumlu tüpte gerçekleştirilen akım için, havanın büyük bir bölümünün çıkartıldığı kapalı bir tüp ve birbirinden ayrı duran iki tel kullanılır. Bu iki tel güçlü bir bataryaya bağlanır. 19. Yüzyılda,

Ö.Orkun DÜZTAŞ

vakumlu tüplerde defalarca yapılan deneylerde, akım gerçekleştiğinde, katotta (bataryanın negatif kutbuna bağlanmış olan telde) oluşan yeşilimsi bir katman gözlemlendi. Katotta başlayan ışınlar, anotta son buluyordu. Bu ışınlara katot ışınları denildi ve elektrik akımı olduğu düşünülürdü. Sonradan, katottan anota (eksiden artıya) hareket eden bu ışınlardaki parçacıkların negatif yüklü elektronlar olduğu anlaşıldı. Bununla birlikte, vakumlu tüpteki deneylerde, anottan katota (artıdan eksiye) olan akımın, pozitif iyonlardan oluştuğu anlaşıldı.

Bu deneyler ışığında, (a) iletken teldeki akımı meydana getirenin sadece elektronlar olduğu; (b) çözeltilerdeki akımı meydana getirenin pozitif ve negatif iyonlar olduğu; (c) vakumlu tüplerdeki akımı meydana getirenin elektronlar ve pozitif iyonlar olduğu anlaşıldı.

Bu gelişmelerle birlikte, 'elektron gazı', 'proton gazı' gibi yeni gaz türlerinin varlığı şekillendi. 1929 yılında Amerikalı kimyacı Irving Langmuir, elektron bulutunun akış sırasındaki salınımlarını anlatmak için "plazma" kelimesini kullandı. Elektron bulutu parlıyordu ve kıpır kıpırdı; kan plazmasını andıran jöle gibi bir maddeydi. (Aslında yapı olarak çok farklıdır: Fizikteki plazma, elektron ve iyon gazlarını anlatır, oysa kan plazması, kan hücrelerini taşıyan, açık sarımsı renkte, sıvı halde olan bir maddedir).

Maddenin dört halini zihninizde canlandırmak için biraz hayal gücümüzü kullanalım ve bir dans yarışmasına tanık olalım. Şef ve orkestra çalmaya hazır ve yarışmacılar eşler halinde ve simetrik olarak dizilmişler. İlk halimiz katı; yarışma henüz başlamadı ve ortam soğuk. Yavaş bir müzikle beraber yarışmacılar ilk danslarına başlıyorlar ve ikinci hale, sıvı haline geçiyoruz; yavaş müzik sırasında sıcaklık hala düşük. Müzik, tempo kazanıyor. Dansçılar rock-and-roll yapmaya başlıyorlar ve üçüncü hale, gaz haline geçiyoruz; sıcaklık artmaya başlıyor. Şimdi müziğin temposu çılgınca artıyor. Kızlar eşlerini bırakıyorlar ve herkes kendi kendine dans etmeye başlıyor. Bu da plazma hali olan dördüncü haldir. Artık sıcaklık çok yüksek ve herkes pistin her yerinde zıplıyor. Burada, 'orkestra şefi' laboratuvarındaki fizikçi veya kimyacıdır. 'Müzik', maddenin hallerini katıdan sıvıya, gaz ve plazmaya çeviren sıcaklıktır ve 'dansçılarımız' maddenin farklı parçacıklardır. 'Eşler', maddeyi, sıvıyı ve gazı oluşturan atomları (veya molekülleri) temsil etmektedir. 'Kızlar', elektronları ve 'eşleri', iyonları sembolize etmektedir.

Plazma çok büyük sayılarda serbest elektron ve iyon içerir ve maddenin bu halinde, elektron ve iyonların hareketlerini birbirinden ayıran, sıcaklıktır (enerjidir).

Bir plazma elde etmenin en kolay yollarından biri, floresan lambalarda olduğu gibi, gazın içinden yüksek voltajlı akım geçirmektir. Floresan lambanın içindeki gaz, plazma (soğuk plazma) halindedir. Bir vakumlu tüpün bir ucundaki elektrot ile diğer ucundaki elektrot arasında elektron akımı vardır. Akış halindeki elektronlar gaz molekülleri ile çarpışırlar. Bu çarpışmalar sırasında dış seviyedeki elektronlar (moleküllerin veya atomların) daha yüksek enerji seviyelerine doğru atılım yapar, ve daha düşük enerji seviyelerine geri dönerlerken foton açığa çıkarırlar. Bu fotonlar, floresan (neon) lambalarında gördüğümüz ışıdamadır.

İLKİ VE EN GARİBİ

İrfan ILGIN

Günümüzün bilim dalları ya nereden geldiğimizi ya da nereye gideceğimizi araştırır. Hiçbiri durağan değildir. Bir varoluştan bir sona belki de bir sonsuzluğa yapılan yolculuktur. Bu uzun yolculukta taşları bulmak, toplamak, ve yerine koymak hiç de kolay değildir. Tıpkı bir periyodik cetveli oluşturmak gibi parçaları bulur, uyarlar ve yerine koyarsınız. Olayların başlangıcını yani ilkinin bulmak bu işin en zor kısmıdır. Bazı şeylerin ilki hakkında az ya da çok bilgimiz vardır, mesela ilk canlı, ilk kütüphane, ilk para hata ilk yıldız. Peki ya yediğimiz, içtiğimiz, tuttuğumuz veya doğadaki her şeyi periyodik tablo dolusu 106 kardeşin anası veya elementlerin ilki nedir?

Elementlere, periyodik tabloya, evrene ve bize can veren bu element periyodik tabloda yerini anlamakta zorluk çektiğimiz birçok kurala uymayan hidrojenidir. Bu elementin uzun zamanlar gizemini saklamasının sebebi onun farklılığı ve değerlerindeki dengesizlik olmuştur. Mesela bu elementin dünyadaki kütlece değeri %1 iken evrende %74 - %75'tir ve dünyada çok az bulunan bu miktarda da hemen hemen hiç elementer gazının (Yalnız H₂ halinde) bulunmaması ve genelde su haline bileşik yapmış olarak bulunmasıdır. Suyun yüksek kararlılık yapısından dolayı da, o zamanda bulunmaya kimyacılar dışında, fizikçiler için hidrojenin özelliklerini çözmek hemen hemen imkânsızdır.

Hidrojen ilk olarak Orta Çağ'da simyacılar tarafından demir talaşı üzerine sülfürik asit dökülerek elde ediliyordu ve "tutuşkan hava" diye biliniyordu. Özelliklerini ilk olarak 1766'da Cavendish belirledi. Fakat bu hidrojenin birçok özelliği için yeterlilik göstermiyordu. Hidrojenin hiçbir kalıba uymaması da kimyacıların kafasını karıştırıyordu. Günümüzde bile periyodik tabloda simgesinin bulunduğu 1A grubunun en tepesine grupla temas etmeyecek şekilde konduğunu görebiliriz.

Hidrojenin elementlerin anası olduğunun anlaşılması için spektrum analizinin yardımı büyük oldu. Bu yöntem geliştirildikten sonra "spektroskopi"nin de temelleri atılmış oldu. Yöntemin temel ilkesi şuydu: Düşük basınçta bir gaz temel olarak tamamen kendine özgü bazı dalga boylarında ışıma yapar ya da bu ışımaları soğurur. Güneş ve tüm diğer yıldızlar da katı yüzeyleri olmayan gaz kümeleridir. Buna dayanılarak güneş ve diğer yıldızlardan gelen ışımaların nispeten

daha soğuk gezegenler tarafından soğurulduktan sonra dalga boyları ölçülmüş ve bu ölçümler sonucunda yıldızların yapı taşının hidrojen olduğu ortaya çıkmıştır. Bu da evrenin ve içindeki her şeyin yapı taşının hidrojen olduğunu gösteriyor. Kimya ve astronomi için çok önemli olan bu atılım hidrojenin layık olduğu tahtına çıkarmış ve onun elementlerin ilki-anası olduğunu kanıtlamıştı ve tüm diğer elementler hidrojenden sentez yoluyla (birleşerek) oluşuyordu.

Evrende gördüğümüz her şey ve biz evren oluşum kuramlarına göre elementlerin ilki hidrojenden meydana geldik. Bu olay şöyle gerçekleşti: Büyük patlamanın hemen ardından ortada sadece protonlar, elektronlar ve nötronlar vardı ve bunlar elementin ilki hidrojeni oluşturdu, hidrojen de evrenin kaynağında bulunan her elementi ve bunları meydana getirdiği her şeyi. Hidrojenin ilk ve en farklı element olduğuna dair oldukça somut örnekler de var. Mesela diğer tüm elementlerin izotopları bu elementlerle aynı kimyasal ve fiziksel özellikleri gösterirken hidrojenin izotopları hidrojenden oldukça farklıdır. Örneğin çekirdeğinde bir protonun yanında bir de nötronu olan izotopu döteryum, hidrojene göre hemen hemen tamamen farklı bir element özelliği gösterir. İkinci olarak hidrojen diğer tüm gazlardan (helyum hariç) daha düşük bir sıcaklıkta 259,1 °C de katılaşır ki bu ulaşılması günümüzde bile çok zor olan bir sıcaklıktır. Bir diğer özelliği de periyodik yasanın fiziksel gücünün henüz anlayamadığı bir dönemde Danimarkalı bir fizikçinin atom çekirdeği etrafında elektron dağılımı kuramını hidrojen sayesinde yapabilmesidir. Son olarak da hidrojen dalga boyu 21 cm olan radyasyonlar yaymasıyla evrenin her yerinde kullanılan bir sabit oluşturmuştur ve bu evrenin her yerinde kullanılabilecek bir iletişim halini almıştır.

Elementlerin ilki, hidrojen eşi benzeri yok, hepsinden farklı, bize evrenin oluşumuna kadar bilgi verebiliyor fakat evrenin sonuna dair, hiçbir bilgimiz yok. İşte bu anda aklımıza son element geliyor. Peki ya son element nedir? Evrenin sonunun nasıl olacağı konusunda bize bilgi verebileceği düşünülen bu element nasıldır acaba. Elementlerin ilki, evrenin sonuna götürdü bizi. Hidrojenin yarattığı bu 108 çocuk, gelecekte oluşacak diğer kardeşleriyle birlikte belki de evrenin sonunu hazırlayacak. İşte hidrojen hem evreni yarattı hem de onun yok olmasına zemin hazırladı, zaten ilki ve en garibi değil mi?(!)

BİR GAZETECİNİN GÖZÜNDE

Eylem KUDAY

"Tam tişörtümü çıkardım, büyük bir flaş patladı sanki. Her şey her yer bembeyaz oldu, hiç bir şey göremez oldum. Öyle kavurucu bir rüzgar çıktı ki, vücudumun üst kısmına sanki binlerce iğne batırılıyor gibi geldi."

Böyle hatırlıyor 83 yaşındaki Yashito Matsushiye, 1945'te Hiroşima ve çevresinin en büyük tirajlı yerel gazetesinin foto muhabiri hayatın güzel gittiği bir anda neredeyse savaş yok denilecek bir sabahta- insanları mutfaklarında yakalayan "The Little Boy" tüm dünya gündemine oturur. 1905'ten beri tartışılan maddenin içindeki gizlenmiş enerji de tüm tepkilerle beraber göz önüne çıkar.

Çoğumuz $E=mc^2$ denkleminin atom bombasının gelişmesindeki payını bilir. Fizik derslerinin vazgeçilmez bağıntısından yola çıkan bir kişi gerçek değerleri hesaplayınca gözlerinin faltaşı gibi açılmasını önleyemez. Eğer 1 kg kömür tamamıyla enerjiye çevrilebilseydi, Türkiye'nin bir yılda tükettiği enerji, dışarıdan satın aldığımız doğalgazdan değil, sobaların baş tacı kömürden elde edilirdi. Geleceğin ne getireceği belli olmaz ama basit bir kimyasal işlemden sonra bizim yandı dediğimiz bu kaynak büyük çoğunlukta duman, sis ve küle dönüşüp ısrarla madde olarak kalmaya devam ediyor.

Kömürün bütünüyle yanmasıyla bu kadar büyük bir enerji açığa çıkarılabiliyorsa, radyoaktif bir elementin parçalanmasıyla nelerin meydana gelebileceğini düşünebiliyor musunuz?

Bunun üzerine gece gündüz düşünen Einstein teorilerini ders kitaplarına aldirmayı başardığı gibi II. Dünya Savaşı sırasında da bitmez tükenmez ısrarlarıyla Roosevelt'i bu enerjiyi bir silah olarak kullanma konusunda ikna eder. Yirmi yıl boyunca bir fantezi olarak kalan formül nihayet zincirleme buluşlar, deneyler, "zorunluluklar" yardımıyla 15 Temmuz 1945 tarihinde Amerika'nın Alamorgodo Çölü'ndeki eski bir çiftlik binasında hayata

MC²

merhaba der. 1 gram uranyumun parçalanmasıyla oluşan 10^{21} erg (20 kiloton) enerji yüzyılın en büyük buluşları arasına girer. İlk patlamayla inanılmaz bir şimşek, çölü ve etrafındaki dağları parlatır. Parlaklığı yüz güneşe denktir. Korkunç patlamayı 17 km uzaktaki izleyicilerin hissettikleri güçlü bir hava dalgası takip eder. Renkli bir bulut 13 km kadar yükselip yayılır. Dört yüz metre çapındaki çöl kumu camlaşır. Sıcaklık 20 milyon dereceyi bulur.

1945 yılının 6 Ağustos'unda BR9 Superfortres uçağı on bin metre yükseklikten Hiroşima'ya canlılar üzerinde derin izler bırakacak ilk atom bombasını, "The Little Boy" u atar. 6000 gramlık bombanın patlamasıyla 1 gramlık madde kaybı olmuş ve bu kaybın enerjiye dönüşmesiyle oluşan felakette öncelikle 130 bin kişi ölmüş, etkileri sonucu bir o kadar insan biyolojik ve fiziksel aktivitelerini kaybetmiştir. Bütün bunları medeniyetle dalga geçercesine 1 gr. uranyum gerçekleştirmiştir. "Fotoğraf çekmek zorundaydım ama insanları öyle görmek ve bir şey yapamamak çok zor geliyordu. Herhalde yarım saat tereddüt ettim, sonunda çektim. Tamamen yanmışlardı. Hem ağlıyor, hem çekiyordum. Hepsi su ver diye yalvarıyordu ama ortada bir damla su yoktu."

Bu hazine olay tüm dünyada bir pişmanlık duygusu yarattı ancak atom bombasının babası ya da şaşkın idealist olarak anılan Einstein bu derin ikilemden insanoğlunu bir parça sıyırmıyor mu?

Bu devasa enerji kaynağının daha hayırlı işlerde kullanılması için harekete geçen uygarlık nükleer santrallerde hayallerini gerçeğe dönüştürdüler. Ancak Çernobil'den sonra aklıma bir soru takılıyor. "Nereye kadar?"

HİDROJEN BOMBASI

Necati AKKAYA

Soluduğumuz havada, içtiğimiz suda kısacası hayatımızda yerini almış hidrojen, ilk element olması bir yana en kolay füzyon reaksiyonu verebilmesi nedeniyle insanoğlunun geleceğini kendi eliyle tehlikeye sokmasına yol açmıştır.

Teorik olarak, füzyon reaksiyonunda bütün küçük atom çekirdekleri gerekli sıcaklık ve basınç sağlandığında birleşerek daha büyük çekirdekler oluşturur. Bu sırada çok büyük miktarda enerji açığa çıkar. Hidrojen bombası temeli nükleer füzyon reaksiyonuna dayanan ve çok yüksek tahrip gücüne sahip nükleer bir silahtır. Hidrojen ve izotopları (döteryum ve trityum) yaklaşık 100 milyon santigrat gibi yüksek sıcaklıkta füzyona uğrarlar. Bu sıcaklığa ulaşılarak füzyonun başlatılması için ise atom bombasına ihtiyaç vardır. Kısacası hidrojen bombasının patlatılabilmesi için önce atom bombasının patlatılması gerekir.

Hidrojen bombası; ortada trityum ve döteryumdan oluşan füzyon yakıtı, bunun çevresinde fisyon patlayıcıları (atom bombası) onun da çevresinde ise nötron yansıtıcı bir kabuktan oluşur. Öncelikle atom bombası patlatılır. Bunun sonucunda oluşan sıcaklık ve basınç, hidrojen bombasının patlatılmasını sağlar.

Hidrojen bombasında ortaya çıkan enerji aynı ağırlıktaki atom bombasına göre yaklaşık 1000 kat daha fazladır. Hidrojen bombasının gücünü daha iyi anlaşılması için şu gerçeğe bir göz atalım:

"Bir tek hidrojen bombasının patlama gücü, insanlık tarihindeki bütün savaşlardaki tüm patlamaların gücünden daha fazladır."

İlk olarak hidrojen bombası 1952 yılının sonlarında Büyük Okyanustaki Marshall adalarına ABD tarafından denenmiştir. O günden bugüne nükleer bomba denemeleri artarak devam etmiştir. Ancak bu denemeler sonucunda açığa çıkan pek çok radyoaktif izotop ve ışınlar atmosferi ve çevreyi olumsuz etkilemiştir.

Küresel ısınmadan, ozon tabakasının delinmesine kadar birçok sorunun temelinde ekolojik dengenin bozulması yer alıyor. Ekolojik dengeye en büyük baltayı vuranlardan biri ise nükleer bomba denemeleridir.

KİMYA NOBELLERİ

Övünç YILMAZ

Nitrogliserin kullanarak dinamitle ilgili çalışmalar yapan Alfred Nobel'in vasiyetinde servetini bir yılda "kimya, fizik, psikoloji ve tıp, edebiyat, barış" olmak üzere beş ödül verilmesi için bırakması üzerine 1901 yılından itibaren Nobel Ödülleri verilmeye başlandı.

İlk yıl kimyada Jacobus Van't Hoff kimyasal dinamiğin ve çözeltilerde ozmatik basınçların yasalarını bularak sağladığı üstün hizmetler için,

Fizikte Wilhelm Conrad Rontgen sonradan adıyla anılmaya başlayacak olan önemli ışın tipini buluşuyla olanaklı kıldığı üstün hizmetler için,

Tıp ve psikolojide Emil Adolf, Van Behring serum tedavini geliştirerek özellikle difteriye karşı verdiği mücadeleyle, hastalık ve ölümlere karşı, hekimlerin ellerine muzaffer bir silah vererek, tıp bilimin hareket alanında yeni bir yol açtığı için,

Edebiyatta Sully Prudhomme, barış dalında ilk Fransız barış örgütü kurucusu Frederick Passy ilk Nobelleri kazandı.

Gelelim son 7 Kimya Nobel Ödüllerine:

1995'te Paul J. Crutzen, Mario J. Molina ve F. Sherwood Rowland atmosfer kimyasına, ozonun oluşumu ve parçalanması konusuna katkıları Nobeli paylaştılar.

1996'da Robert F.Jr.Curl, Sir Harold Kroto ve Richard E. Smalley fullerenleri keşfettikleri için Nobel Kimya Ödülü'nü kazandılar.

1997'de Paul D. Bayer ve John E. Walker ATP sentezinin enzimatik mekanizmasını aydınlatmaları için Nobeli almaya hak kazandılar.

1998'de Walter Kohn, yoğunluk fonksiyoneli kuramını bulduğu için, John A.People ise kuantum kimyasında hesaplamalı yöntemleri geliştirdiği için ödülü aldılar.

1999'da Ahmet H.Zewail femtosaniye spektroskopi kullanarak kimyasal reaksiyonlarda geçiş durumları konusunda yaptığı çalışmadan dolayı Nobel Kimya Ödülü'nü kazandı.

2000'de Alan J.Hoeger, Alan G. Diarmid ve Hideki Shirakawa iletken polimerlerin (uc uca eklenmiş çok küçük moleküller) bulunması ve geliştirilmesi ile ilgili projelerinden dolayı Nobeli paylaştılar.

2001'de ABD'li William S.Knowles ve K.Barry Sharpless, Japon Ryoji Noyori katalitik asimetrik sentez çalışmasıyla Nobeli paylaştılar. Bu bilim adamları, bu çalışmalarıyla yeni kalp ilaçlarına ve parkinson hastalığının tedavisine kapıyı açacak kimyasal reaksiyonların daha iyi denetimine ilişkin keşifleriyle ödülü almaya hak kazandılar. Akademi, bilim adamlarının çalışmalarının sonuçlarının, antibiyotikler, iltihap ilaçları ve kalp ilaçları gibi çok sayıda üründe kullanılabileceğini belirtti.

ALMAÇ

Yaşamak ne güzel! Her an canlılığın doyumsuz tadını almak. En durgun halinde bile içinde bir yerlerde, koşuşturmacanın sürüp gittiğini hissetmek. "Canlı" adı altında toplananlarla akraba olduğunu bilmek. Canlıyız biz, yaşıyoruz, yaşamın enerjisi vuruyor içimize, içimizden yansıyor dalga dalga. Biyoloji canlıların bilimidir. Gücünü bu dalgaları yayılan enerjiden alır. Yaşayan her şey aynı değere ve öneme sahiptir biyolojide. Canlılar gözle görülemeyecek kadar küçük de olsa ya da yayılsa bütün dünyaya, biyolojinin konusudur.

Yaşamın başladığı günden bu yana canlılar gelişip değişiyor, elenip doğal seçilime uğruyorlar. Bu uzun tarih, içinde sayısız olay barındırıyor. Olayların her biri meydana geldikleri zamanın ilkleri ve en yenileri. Bütün ilkleri o günkü tazelikleriyle tekrar yaşatmak istedik ve ilkler içinden ilkler'i seçerek bu bölümü hazırladık.

BİYOLOJİ TOPLULUĞU

HAYATTAN İLK HEDİYE

Eren ARSLAN

Merhaba dünya! Senin için bir şey var burada. Dokuz ay on gün boyunca tohumundan kendini büyüten bir "pamuk çiçeği" Öyle beyaz ve narin ki... Sona geliyor işte. Karmaşana, karmaşandaki düzene, düzendeki huzura sakinliğe ve sessizliğe kavuşmaya geliyor. Sana kavuşmak, en uzun zorlu ve varoluşundan beri açıklayamadığıdır insanın. Ne kadar kuvvetli olursa seninle ilk bağı bir yenidoğanın, vazgeçilmen de o kadar zor olur. İlk adım mutlaka senden olmalı ama davetsizce bebeğin dudaklarını aralayıp, burun deliklerinden sızıp tatlı bir lokma gibi girmelişin ağzında kopan feryada gızlemelişin "hoş geldin" hediyeni: İLK NEFESİNİ.

Beynimiz çok akıllıdır. Doğmadan soluk aldırılmaz. Doğmadan soluk almak demek ciğerlerin kan, koyu salgı ve sularla baştan aşağı sıvanması demektir. Doğunca alınan solukta ise tüm bu maddeler ciğerlere kaçar ve ciğerleri tıkar. Bundan sonra soluk almak çok güçleşir ve akciğerler, ne olduğunu anlayamadan dışarıda hazır bekleyen bir mikrop ordusunun istilasına uğrar. Bu kadar önemli sonuçlar doğurabilecek bir hata için alınan yöntem sadece beynin kontrolü değildir. Prostaglandin (PG) denen harika maddeler anne ve bebeğin kanında bulunarak doğumdan önce görülebilecek bütün solunum çabalarının önünde aşılmaz bir duvar gibi durur. Doğum sırasında göbek kordonu kesildiği anda plasentadan artık PG gelemmez. Soluk almayı engelleyen herşey ortadan kalkar. Beyin bundan sonra yönetimi tek başına ele alacak, bebeğin bütün hükmedecek gücünü ilk kez, soluk almaya karar vererek gösterecektir.

İlk nefes... Yaşamsal, bağımsız, güvenilir bir hareket. En doyumsuz ziyafet. "Artık ben de varım, aranızdayım" diyen sıcak bir ses gibi o ilk nefes.

İlk nefesle göğüs kafesinin içinde büzülmüş olan akciğerler birden hava ile dolar, alveoller açılır. Ancak alveollerin açılması olgunlaşmasına bağlıdır. Olgunlaşma ise doğumdan birkaç hafta önce kortizol hormonunun etkisiyle kanda miktarı artan sürfaktan sayesinde olur. Olgunlaşma olmuşsa oksijen, akciğerdeki damarlardan geçer ve peşi sıra kanı da getirir. Kanın akciğerlere akması, kısa yoldan büyük ana atardamarlara kaçışı engeller. Böylece akciğerlerden, kalbin sol yanına temiz kan döner. Uterusta iken kalbin sağ ve sol yarılarının arasında bir delik bulunur. Deliği kapatacak büyüklükte bir kapak da sol yana kaymıştır. Kalbin sol yanının kanla dolmasıyla bu kapak sağa hareket eder ve ortada delikten eser kalmaz. Ancak bazen delik- kapak uzunluklarının uyuşmaması yüzünden açık kalabilir. Bebek "kalbi delik" doğar.

Kapanma sırasını bekleyen bir delik daha vardır. Bu, akciğerle ana atardamar arasındaki yoldur. Akciğerlere kan dolunca, akciğerdeki basınç düşer, kısa yolda kan akımı tersine döner. Yani, atardamarlardan akciğer tarafına akış olur. Atardamarlardan gelen bol oksijenli kan, kısa yolun duvarını büzerek tıkanmasına neden olur. Tıkanma doğumdan sonraki birkaç saat içinde oluşur. Nefes almada artık bir sorun yoktur.

Bebek bütün bedeniyle yaşıyordur şimdi. Beş alemyle bütün canlılıkla paylaştığı bir şey vardır. Elden ele akan bir döngünün hepsi farklı parçalarından biridir. Hayatı yakıyordur artık hücrelerinde ve hayatın bütün güzellikleri hücrelerine dek işliyordur içine. İlk hediyemiz, nefesimiz böyledir işte. Önemli olan, insanı ilk günkü gibi farklı kılan bu heyecanı ömür boyu sürdürmekte.

BIG BANG VE...

Coşkan Selçuk
Serhan Altuğ

Hiç sakın, karanlık bir yaz gecesinde kumsala uzanıp gökyüzünü seyrettiğiniz oldu mu? Cevabınız evet ise siz de gökyüzünün büyüüne kapılmışsınız demektir. Peki bu olağanüstü seyir zevki veren yıldızların, ayın; evrenin sadece küçük bir parçası olduğunu veya bunların nasıl oluştuğunu düşündünüz mü? İnsanlık ilk ortaya çıktığı andan itibaren, evrenin dünyanın ve en önemlisi ilk canlının nasıl oluştuğu kafalanmızda hep soru işareti olarak kaldı.

Biçimlerinden biri olduğumuz yeryüzü yaşamını mutlak sonuna doğru ivmelendirirken kökenini merak etmekten de kendimizi alamıyoruz. Nereden geliyoruz sorusunu "Büyük Patlama'dan" öncül organik moleküllere, günümüz yaşamından da üç buçuk milyar yıl önceki bir hücreli yaşam fosiline kadar olan bölümüne cevap vermeyi başaran bilim, öncül moleküller ile ilk hücre arasındaki birkaç yüz milyon yıllık boşluğu henüz dolduramadı. Bilimin önünde dar ama derin bir uçurum var.

1965 yılında Pansias ve Wilson adında iki bilim adamı, Echos adlı yapay bir uydudan gelen sinyalleri daha iyi alabilecek anteni geliştirmeye çalışırken, evrenin ilk oluşumunda ortaya çıkan patlamanın yankılarını saptadılar. Bunun üzerine ilk fikirler üretilmeye başlandı. Araştırmacılara göre başta her şey bir plazmadan öte değildi. Bu plazma oluşabilecek hafif gazlardan dolayı kararlı halden kararsız hale geçti. Büyük Patlama (Big Bang Kuramı) ile toplanan enerji tüm boyutlara astronomik bir hızla yayılmaya başladı. Evren en hızlı hareket edenler en dışta, daha yavaş hareket edenler daha içte olmak üzere genişlemeye başladı. Buna "Evrenin Nefes Alması" adı verildi. Bu yüzden evrenin kıyısındaki cisimlerin hızı ışık hızına yakındır. Patlamadan önce kütle çekimi çok yüksek değerlerde olduğu için zaman ya yoktu ya da başlamamıştı. Yani patlamadan önce evrenin boyutları yoktu veya plazmanın boyutlarıyla sınırlıydı.

Patlamadan belirli bir süre sonra hidrojen atomundan daha ağır atomlar daha sonra moleküller ve maddeler oluştu. Bir zaman sonra da bu moleküller aralarındaki çekimden dolayı yıldızlar ve galaksiler şeklinde düzenlenmeye başladı.

Güneş sistemi ise dört buçuk milyar yıl önce oluşmuştu. En kabul gören görüşe göre dört buçuk milyar yıl önce Dünya Mars boyutlarında bir cisimle

çarptı. açığa çıkan enerji Dünyanın yüzeyini eritti ve o ana kadar oluşmuş olabilecek organik bileşikler parçalandı. Bu, organik moleküllerin ayın oluşumundan sonra birikmeye başladığı anlamına geliyor. Yeryüzü 4,4 milyar yıl önce okyanusların oluşumuna izin verecek kadar soğumuştur. Sıcaklık termofilik bakterilerin yaşayabileceği kadar düştü (Moleküler filogeni ilk hücrelerin günümüz termofilik bakterileriyle yakından akraba olduğuna dair güçlü kanıtlar sunuyor.).

Organik moleküllerin Dünya kökenli olduğu görüşü Dünya atmosferinin volkanik kökenli olmayıp büyük oranda azot ve karbondioksit gazından oluştuğu anlaşıncaya kadar çürütülmüş oldu. Böylece organik moleküllerin Dünya'ya gelebileceği tek bir yer kalmıştı: UZAY. Son yüz bin yıl içinde Dünya yüzeyine 10^{18} kilogram organik madde indiği hesaplandı. Böylece tuzu kendinden olan çorbamız dışardan gelen organik moleküllerle tamamlanmış olacaktı. Eğer yaşamın kökeninin tüm okyanusa yayılmış organik çorbadan kaynaklandığını varsayarsak uzaydan gelen organik moleküllerin tamamını okyanusta çözmemiz gerekirdi. Böyle seyreltik bir çözeltide polimerizasyon çok yavaş olacaktı ve ilk canlı oluşumu günümüze bile yetişemeyecekti. Bu durum ise bilimi yerel oluşum teorileri üzerine yoğunlaştırmıştır. Günümüzdeyse bu ilkel yerel çevrelere benzeyen bölgeler bulmak mümkündür. Buzsuz Antarktika çöller, Tropik gel-git havuzcukları, sıcak jeotermal pınarlar ve sıcak deniz su kaynakları bu uygun ortamlardan bazılarıdır. Bu bölgeler çeşitli enerji kaynakları bakımından zengindir fakat dış etkilere karşı korunaksızdırlar. Yalnızca sıcak deniz su kaynakları güvenlidir. Bu bölgede yaşayan termofilik bakterilerle akraba olan ilk ortak ata önermesiyle de uyumludur.

Günümüzde de yaşam için mikroçevre kavramı oldukça önemlidir. Hücreler çift katlı zarları ile iç mekanizmalarını dış ortamlardan koruyor ve enzimler ile istedikleri koşulları sağlıyorlar.

Yeryüzü şartları daha sert ve yaşamın filizlenmek için çabaladığı dönemlerde onu nasıl bir mikroçevre koruyordu? Bugün bilim yaşamın geliştiği koyu organik çorbada ilk koruyucu kılıfın nasıl oluştuğunu açıklayabiliyor. Şu anki araştırmaların sonuçları yıldırımın ve iyonlaştırıcı radyasyonun, Dünya'nın o zamanki atmosferinde bolca bulunan kimyasal maddeleri etkileyerek, enerji içeriği zengin besin maddelerinin yoğun olduğu noktalar oluşturduğu ve bu noktaların etrafında da ilk lipozomların yapıldığı yönündedir.

Yaşamın kökenini açıklama çalışmaları şu anda seçilebilir bir ortamın fiziksel ve kimyasal özellikleri kullanılarak günümüz canlılarını oluşturabilecek sistemler önerme şeklini almıştır. Herkesin kesin olarak bildiği bir şey var ki o da bilimin bu sorunun cevabını henüz kesin olarak bulamamış olduğudur,

KORKMUŞ, YÜRÜMÜŞ,

Halil Orhan KOÇ

Kendinize düşünmek için biraz süre verin. Nereden geldiğinizi hiç düşündünüz mü? Kim bilir kimlerle benzer DNA'ları taşıyor, kimlerin hayatlarından izler taşıyorsunuz. Kimlerin kültürü ile yetiştiniz? Kullandığınız sözcükler hatta hatta düşünce yapınız...Beyin kıvrımlarınızın yapısı nereden esinlenilmiş de böyle bir zeka haline gelmiş. (Kendinizi ne kadar zeki görüyorsunuz bilemem ama...)

Bilim adamlarımız yıllardır atalarımızı ve gelişim sürecimizi araştırıp durdular. Bildiğiniz gibi bu konularda ortaya bir çok fikir atıldı ve belki de en ilginç ve ses getireni Darwin'in teorisiydi. Günümüzde bile bu teori tartışılmaya devam ediyor. Ama nedense bu teori diğerlerinden daha popüler oldu. Nedenini sorarsanız tabi bu benim fikrim-insanlarla maymunların ortak bir ataya sahip olduğu tezini içermesi. Hatta bu konuda insanlarımız üçe bölünmüş durumda;

1-"Benim atam bir maymun olamaz.Bu atalarımıza yapılmış bir hakarettir" deyip hiddetlenenler

2-"Bu teori bu kadar ünlü olduğuna göre kesin doğrudur" mantığı taşıyan ve bu konuda hiçbir önbiği sahibi olmayanlar

3-Ve tabii ki değişmez grubumuz,çekimserler

Hadi gelin bundan 10 milyon yıl öncesine uzanalım insanın evriminde önemli bir yeri olan Rift Vadisi Afrika'yı ikiye bölmüyordu.Bu bölgede bu günkü goril-şempanze ve insanın ortak (!) atası yaşıyordu. Fakat sekiz milyon yıl önce oluşan tektonik hareketlerle Afrika iki önemli bölüme ayrıldı. Nemli bölgedeki ortak atanın, açık araziye uyum süreci başladı.İşte bu *hominid* denilen ilk gruptur. Bilim adamlarının çoğu iki ayak üzerinde devinebilmenin,bu çevreye bir uyum sağlamak için geliştirilen bir özellik olduğu görüşünde.

En eski *hominid* *Ardipithecus ramidus*,iki ayağının üzerinde yürüdüğünü düşünmemize neden olan kanıtlar taşıyor. (Uyluk kemiği ile diz arasındaki dar açı,kafatasını omurgaya bağlayan deliğin tam kafatasının altında olması) Fosil kayıtlarda *Ardipithecus ramidus*'tan sonra *Australopithecus*'lar bulunur. 2,5 milyon yıl önce *Homo* cinsinin ilk örnekleri beyin kapasitesindeki önemli artış ve taş alet buluntularıyla karşımıza

KONUŞMUŞTU...

çıkıyor. Ayrıca bu üyelerin leş yiyiciliği de yaptığı öne sürülüyor. Sebebi ise beyinlerinin avcılık yapacak kadar gelişmiş olmaması.

1984'te Kenya'da 12 yaşında *Homo erectus* denen ve evrimin diğer bir basamağını oluşturan fosil bulundu. Bunlarda görme ile ilgili bölümleri barındıran kısım *Australopithecus*'lardan daha büyüktür. Bu *H. erectus*'un daha iyi gördüğünü düşündürüyor. Fakat bu hominit konuşma yetisini sağlayabilecek miktarda sinir taşımayan bir omura sahipti. Ve günümüz insanına en yakın *homo* türü birey, Orta Doğu'da yaşayan *Homo neanderthalensis* adındaki bireydi. Ve son 35 bin yıldır *Homo sapiens* fosil kayıtlarda yalnızdır.

Geçtiğimiz günlerde Orta Afrika ülkelerinden Çad'da 7 milyon yıllık bir kafatası bulundu.Bilim çevrelerince heyecanla karşılanan olayı eminim çoğumuz duymadık bile. Araştırmalar bunun bulunan en eski kafatası olduğunu gösteriyor. Şimdilik "İLK İNSAN"ın sadece otçul beslenmediği ve iki ayağı üzerinde yürüyebildiği düşünülüyor.

Peki neden Afrika?Tartışmalar sürüyor olsa da Afrikalıların yaşayan insan topluluklarının kökenini oluşturduğu belirtiliyor. Dünya üzerinde farklı popülasyonlardan alınan mitokondriyal DNA'daki en büyük çeşitliliğin Afrikalılarda olduğu saptandı. Bu çeşitlilik popülasyonun daha uzun zamandan beri evrim geçirdiğini düşündürüyor.

Sonuç olarak, Darwin'in teorisini destekleyecek bir belge daha sunuldu. İnsanlığın düşünülenlerden çok daha karmaşık ve anlaşılabilir bir soyağacına sahip olduğu anlaşıldı. Gelişen mikrobiyoloji ile evrimin varlığı yadsınamaz duruma geldi. Ama bu Darwin'in teorisini daha doğrusu maymun ve insanın ortak ataya sahip olduğunu kanıtlamaya yetmez. Bir şeye körü körüne inanmak da pek doğru bir şey olmasa gerek. Belki, her zaman olduğu gibi, yapılacak en doğru şey bilime olan inancımızı yitirmeden ve katkılarımızı da esirgemeden gelişmeleri izlemek, hayattaki köklerimiz geriye doğru giderken, bu gidişe zıt olarak durmadan ilerlemek, kendimizi geliştirmek, tam anlamıyla İNSAN olacak yönde evrimimizi sürdürmek. Ne dersiniz?

İLK MİKROSKOP

Koray KOCAMAZ

Gerçeğin kabul edilmesi için en geçerli ve en kesin yol onun yakından görülmesini sağlamaktır. Mikroskobun icadının ve geliştirilmesinin asıl nedeni de buna dayanmaktadır.

Elimizdeki bir örneği incelerken mikroskobu kullanma nedenimiz yakından görmek ve bu sayede de örnekle ilgili bilgi edinebilmektir. 15. ve 16.yy'larda bilim adamları mikroorganizmalarla ilgili çalışmalar yapmaya başlamışlardır. Çözle görülmeyen bu canlıların varlığını ispat edebilmek için bir arayış içerisine girmişlerdir. Böylece ilk mikroskobun yapımı ile ilgili çalışmalar başlamıştır. Belli büyütme özelliğine sahip mercekler zaman içerisinde bir araya getirilmiş ve ilk mikroskop oluşturulmuştur, fakat bu birleşmeyi ilk kimin gerçekleştirdiği tam olarak bilinmemektedir. Ama yine de geçerli tahminler yapabilmek için bir takım bilgiler de bulunmaktadır.

Bu kişilerden biri Galileo'dur. 1600'lü yıllarda Galileo'nun teleskopu icadından sonra, mikroskobu da icat ettiği sanılmaktadır. Bir çok araştırmacıya göre ise ilk mikroskobu Antony Van Leeuwenhoek yapmıştır.

Bu isimlerin yanı sıra 1595 yılında Zacharias Jansen tarafından yapılan mikroskop hem tarihsel hem de işlevsel olarak diğerlerinden daha eskidir. Bu yüzden de ilk mikroskop bir gözlükçü olan Zacharias Jansen tarafından 1595 yılında icat edilmiş diyebiliriz. Zaten 17.yy'da yapılan çalışmalar sonunda icadı gerçekleştiren ismin Zacharias Jansen olduğu ortaya konulmuştur.

İlk mikroskop ki, bu 17.yy'da 'muhteşem alet' olarak adlandırılmıştır, üç parça tüpten oluşur. mercek içerir. Tüplerin arasında diyafram bulunur. Mikroskobun en düşük büyütme gücü 3x en büyük büyütme gücü ise 9x tir.

İcadın gerçekleştirilmesinden sonra bir çok yapımcısı ortaya çıkmış hatta bir çok bilim adamı kendi mikroskobunu oluşturmuştur. Bunlardan biri de Antony Van Leeuwenhoek'tur. Sanılanın aksine ilk mikroskobu o yapmamış, sadece geliştirmiştir. Antony Van

Leeuwenhoek dünyaya ve bizi kuşatan evrene farklı bakış açıları getirmiş, doğaya, topluma, düşüncelerimize, hatta gündelik yaşayışımıza yepyeni biçimler kazandırmış ilk bilim adamı olması açısından önemli bir isimdir.

1623'de Delft'de (Hollanda) doğan Leeuwenhoek, hiçbir servete sahip olmayan Hollandalı esnaf bir ailenin oğludur. 16 yaşındayken okuldan ayrılıp bir kumaş tüccarının yanına çırak olarak girer.

Leeuwenhoek 5 yıl çıraklık yaptıktan sonra kendi kumaşçı dükkanını açtı. 28 yaşındayken Delft Belediyesi'nde hazinecilik görevini üstlendi. Bu iş Leeuwenhoek için çok önemliydi, çünkü en sevdiği işi yapmaya yetecek kadar para kazanıyordu. Ve o tarihten sonra zamanın büyük bölümünü mercek ve mikroskop yapımına ayırabildi. Yaptığı mikroskoplar o güne kadar bilinenlerin en iyisiydi. Bugünün karmaşık aygıtlarına karşılık son derece basit olan bu mikroskoplarda iki metal parçasının arasına yerleştirilmiş küçücük, tek bir mercek bulunuyordu. Bunlar nesneleri 40, 100, hatta 300 kez büyütebiliyordu.

Daha sonra Leeuwenhoek yaptığı mikroskoplarla çevreyi inceledi. Çevreyi incelerken bakterileri, mantarları, bitki ve hayvan dokularını keşfetti. Bu okul görmemiş Hollandalı, zamanın büyük bilim adamlarından biri oldu.

Leeuwenhoek, izlenmesi zor minik canlıların çok minik dünyasına doğrulttuğu mercekleriyle, böceklerin sanıldığı gibi üzerinde ya da içinde yaşadığı maddelerden değil, kendi bıraktıkları yumurtalardan çıktıklarını saptamıştı. Böylece, yüzyıllardır inanılan "Kendiliğinden Türeme" teorisine güçlü bir darbe vurmuş oldu.

İngiliz Kraliyet Derneği'nin kayıtlarına göre Antony Van Leeuwenhoek, 1723'te doğduğu şehirde öldü.

Antony Van Leeuwenhoek'un 18.yy'a kadar yaptığı bu yenilikler, bizi bugün kullandığımız standart mikroskoba ulaştırmıştır. 18.yy'dan 21.yy'a kadar da bilim adamları mikroskop üzerindeki çalışmalarını sürdürmüş ve alete bir çok yenilik katmışlardır. Mikroskop üzerine yapılan bu çalışmalar hiçbir zaman sonlanmayacaktır, bugün yakından görmeyi başardığımız gerçekler yarın sadece bilinmeyene yapılacak yolculukların ilk adımı olacaktır.

SEZGİ

İNSAN(SI)LAR

Ahmet Erdinç YILMAZ

Yaklaşık iki buçuk milyon yıl önce Afrika'nın ortalarında, Bir gölün kenarında, güneşin yakıcı sıcaklığıyla

kavrulmuş ama biraz ötesi ise gölün etkisiyle nemli olan kumlu çıkıntılar ve bu çıkıntılarda uzanan timsahlar. Onlar ise sizin farkınızda değil, karşı tarafa su içmeye gelen zebra benzeri hayvanlara bakıyorlar. Sanki sürünün en ufak bir açığını yakalamak istercesine. Birden bir çığlık sesiyle kendinize gelip suyun içinde oynayan hipopotamları gördünüz. Tembelce ağızlarını açıp kapayarak etrafına attıkları su sanki sizi de serinletiyor. Ama yakıcı güneşin altında hiç de etkili değil. Biraz ileride uzun zamandır yağmur yağmadığından dolayı kurumuş bir dere yatağına yöneldiniz. Çünkü dere yatağının yanında seyrek de olsa ağaçlarla kaplı bir tepe dikkatinizi çekti. Tepeye doğru giderken üzerinizden uçarak geçen pelikan sürüsünün oluşturduğu manzara ise göz alıcı. Kurumuş dere ise önünüzde bir yol gibi serili... Birkaç kilometre yürüdükten sonra ise insana çok benzeyen ama kesinlikle insan olmayan bir gruba rastladınız. Gördüklerimizin bizim çıkmış olduğumuz merdivenin ilk basamakları olduğunu anlamak herhalde zor gelmedi size.

Dokuz on bireyden oluşan bu grup gerçekten de çok garip görünüyorlar. Dişi olduğunu tahmin ettiğimiz iki hominid ellerinde çuval benzeri; deriden yapılmış torbadan tohum ve bazı kök parçaları çıkarıyorlar. Hemen yanındaki ve yine çocukları diye tahmin edebileceğimiz üç erkek, etraflarında dolanıp, gün boyu süren bir yürüyüşün ardından toplanan yiyeceklerden nasibini alıyorlar. Hemen biraz ileride yetişkin bir erkeğin kurumuş dere yatağını kazarak bir şeyler aradığını fark ettiniz. Gerçekten uzaktan ne yaptığı belli olmuyor. Fakat yanındaki iki ufak hominidin açılan çukurdan su içmesi bu işin neden yapıldığını

anlatıyor. Yetişkin erkeğin, avuçlarından, suyun bir miktarını yanındaki sağlıklı ve yaşlı görünen erkeğe vermesi yardımlaşmanın insanın tam insan olmadan da var olduğunu düşündürüyor. Siz bunları düşünürken, grubun birden kampın güney tarafından gelen bir bağış ile harekete geçtiğini gördünüz. Birkaç saniye süren sessizliğin sevinç çığlıklarına dönüşmesi ise sizi de rahatlattı. Çünkü karşıdan sırtlarında iri bir hayvandan koparılmış iki büyük et parçasıyla gelen iki yetişkin erkek yaklaşmakta. Volkanik kayalardan yontulmuş keskin baltalar ise eti parçalamaya başladı bile. Eti kampa getiren erkeklerin yorgun olması, etin peşinde olan yırtıcılarla bu erkekler arasında bir

yarış yaşandığının göstergesi. Ölmüş hayvanın o zamanlar değeri çok fazla...

Tabii ki bunlar tamamıyla gerçek değil. Ama senaryosu yazılan bu olayın geçtiği sanılan yerde bu anlatılanları doğrulayan güçlü kanıtlar bulunmuştur. Bunlarda bize tam böyle olmasa da, buna benzer bir olayın yaşandığını düşündürür.

Gördük ki iki buçuk milyon yıl önceki halimizle "Şimdiki halimiz" arasında çok fark var. Sorum şu: **İnsanı insan yapan nedir?** Daha da açmak gerekirse bizi yıllar için de kendi evrimimize hakim kılacak kadar insan olmamızı sağlayan ilk kıvılcım nedir? Dik yürümemiz mi; alet yapmamız mı, alet yapmak için alet kullanmamız mı yoksa geliştirdiğimiz toplayıcı-avcı yaşam biçimimiz mi? Belki de bizi insan yapan tüm bunların bir kombinasyonu.

Örneğin dik yürümek iki eli serbest bırakır. Vücut ağırlığı iki ayak üzerine binerken serbest kalan iki el insana alet yapabilme kabiliyetini beraberinde getirdi. Her ne kadar iki ayak üstünde durmak dört ayağına nazaran daha çok enerji gerektirse de. Ama sadece bunlar bizi insan yapmaya yetmez. Çünkü alet yapan ve iki ayak üstünde duran memeli örneği bulmak mümkün. Örneğin şempanzeler karnlarını doyurabilmek için bir çubuğun kabuğunu soyup bir termit yuvasına sokarlar. Çubuğu dışarı çektiklerinde ise bir miktar protein sağlamış olurlar. Ama çubuğu soyarken bıçak ya da benzeri bir şey kullanmazlar. İşte bizi

Arka sayfadan devam

onlardan ayıran fark burada. Biz alet yapmak için alet kullanan tek hayvanız.

Geliştirdiğimiz avcı-toplayıcı ekonomisinin de evrimimizde çok önemli bir yeri vardır. Burada 'toplayıcı' kelimesini önce kullandım çünkü etin (avlanmış ya da leş) bu ekonomide payı % 30 civarında idi. Temel besinleri ise genelde dişilerin topladığı sanılan tohum ve besin depolamış olan köklerdir. Çünkü av pahalı bir iştir. İzlemek, uygun zamanı beklemek ve öldürmek. Bu hem bir takım işi hem de çok enerji gerektiren bir uygulamadır. Üstelik ava çıkan erkekler beş av girişiminden bir veya ikisinde başarılı olabilmekteydi. Şu anda bile hala Afrika'da toplayıcı-avcı yaşayan kabileler bulunmaktadır.

Evrım uzmanlarına göre insanı insan yapan paylaşımdır, toplum bilincidir. Birlikte olmak ilk insanları doğanın yırtıcı yüzünden korumuş ve doğaya hakim bir duruma getirmiştir. Bilim insanları her ne kadar insana kimliğini kazandıran olgunun paylaşma olduğunu söylese de evrimin çok bencil bir olgu olduğunu ve daha çok bireye sağladığı yararlar vasıtasıyla ilerlediğini kabul eder. Ama yine de diyebiliriz ki, paylaşmasını bilmeseydik şimdiki kimliğimize sahip olamazdık.

Bir yandan 'paylaşma' gibi bir erdeme sahip olan biz insanlar bir yandan da kendi soyumuza kitlesel katliamlar yapıyoruz. Milletler arası olan bencilliğimiz yavaş yavaş bireysel bencillığe kadar daralıyor. Yani önce "ben" sonra yakınlık derecesine göre akrabalarımız ve milletimizden olan herkes. Kendimizden sonra ilk akrabalarımız geliyor çünkü akrabalarımıza yaptığımız yatırımlar genlerimize yatırım yapmak demektir. İşte bu acımasızca, genlerimizi olabildiğince geniş bir alana yayma dürtüsünün bir sonucu. Bu dürtü o kadar büyük ki ilk insanları Afrika'dan çıkarıp dünyanın kalan yerlerini de işgale zorladı. İnsanların bu yayılmacı özelliği bakterilere çok benziyor. Bildiğimiz gibi bakteriler uygun ortamda çok hızlı bir şekilde çoğalıyorlar. Fakat yine bildiğimiz gibi en gelişmiş bakteriler konağını öldürmeyen bakterilerdir. Biz ise yaşadığımız dünyanın yer altı ve üstü kaynaklarını acımasız bir şekilde tüketiyor ve bilinçsizce çevremizi kirletiyoruz. Son olarak diyebilirim ki, yaşam alanlarımızı tahrip edip kendi soyumuzu da yok edebiliriz; ya da gelişmiş bir bakteri gibi davranıp dünyamıza en az zararı vererek evrimin bizi götürdüğü son noktaya (eğer böyle bir nokta varsa) kadar gidebiliriz. Bu hepimizin yanı sıra tüm insan soyunun elinde.

Güncel Biyoloji

Emrah ARMAĞAN

Fazla değil, çok kısa bir süre sonra şu an insanoğlu sahip olduğu bilgilere nice yenilerini ekleyecek. Belki de yaşamsal öneme sahip bir çok konu sıradanlaşacak bizler için. Tüm bunlar olurken de insan oğlu yeni ilklerin peşinden sürüklenecek. Batı yada doğu ülkelerinin bugün en önemli hedefi önümüzdeki on yıl içinde dünyada bilimsel alanda söz sahibi olabilmek. Bu bilimsel çalışmalarda insan en temel konu.

Tüm bu çabalar, insanı canlı ve cansız etmenlere karşı güçlü kılmak, mükemmele ulaştırmak için. Bilim her zaman bir takım parlak düşünce veya varsayımlarla ilerliyor, sıçramalar yapıyor. Her gün bilimdeki yeni gelişmeler yeni ufuklar açıyor bizlerde. Gün geçmiyor ki yeni bir ilk karşımıza çıkmayın.

İnsandaki gen sayısının belirlenmesi, belki de son yıllarda yaşanan en önemli ilklerden biriydi. Genlerin kromozomlardaki yerlerinin belirlenmesi, başka bir deyişle insanın gen haritasının tamamlanması önümüzdeki günlerde yaşanacak ilklerden olacak sanırım. Yalnız hayal edin yeter! Sınır yok!

Kök hücreleri üzerinde yapılmakta olan bir çok çalışmanın gösterdiği kadarıyla kişiden embriyo halindeyken alınan kök hücrelerinden organlar üretililecek.

-Yapay kromozom üretimiyle ilgili çalışmaların sonuçlanması ile hastalıklar karşısında daha dirençli bireyler oluşabilecek.

Gerçekleştirilen ve gerçekleştirilebilecek olan daha birçok ilkleri sıralamamız olası. Geçenlerde bir bilim dergisinde okuduğum yazı da bir ilki haber veriyordu.

-Hastalıktan arınmış ilk bebek doğdu. Amerika'nın Chicago kentinde Alzheimer 'a yakalanacağı saptanan bir annenin tüp bebek yöntemi ile çocuk sahibi olması önerildi. Ancak, annenin döllenecek yumurtalarının sağlıklı olmasına dikkat edilmesi gerekiyordu. Oluşan yumurtalar taranarak sağlıklı olanların döllenmesi sağlandı ve annenin genetik hatasını taşımayan hastalıktan arınmış ilk bebek doğdu.

Bilim adamları bunlarla uğraşa dursunlar genler üzerinde yapılan çalışmaları bir de etik yönden sorgulayanlar var. Gelişmenin getirebileceği en büyük tehdit ise "insanlığımızı yitirebileceğimiz". Genlerde kalıcı değişikliğe yol açabilecek genetik çalışmaların insan doğasındaki çelişkilerin yarattığı özel dengeyi bozabileceği de aslında önemsenmesi gereken bir konu. Ama her ne olursa olsun bilim her zaman insanlar için çalışacak, nice ilkleri ardında katarak.

UZUN YOLCULUK

Özge ERTUNÇ

Opr. Dr. Mustafa Karatay 'a Katkılarından dolayı teşekkürler.

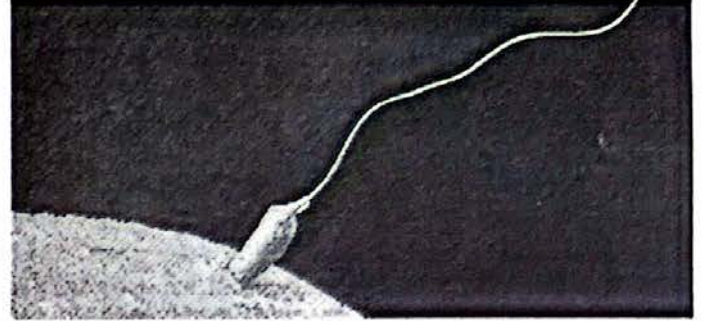
Önce sancılar ... Sonra da her köşesine ilaç kokusu sinmiş hastane odasında hemşirenin elinde tepe taklak olmuş bir bebek , viyaklamalar ve koridorda sevinçten birbirini kucaklayan insanlar...

Hemen hemen her evde yaşanır doğum sevinci . Hamilelik ilk belirtilerini göstermeye başladığında "Yaşasın , baba oluyorum !" diye kucaklar eşini . Baş dönmeleri , mide bulantıları ilk aylarda sıklaşır. Karnı yavaş yavaş büyür anne adayının . Tabi bütün bunlar tek bir şeyin sonunda oluşur. **DÖLLENME**

Hepimizin de bildiği gibi döllenmede dişi ve erkek bireylere ait iki hücrenin veya bu hücrelerin çekirdeklerinin birleşmesi söz konusudur. Bunun içinde önemli olan , bir çok engeli aşıp gelen sperm ve yumurtanın ilk karşılaşmasıdır. Tek hedefi dişinin yumurtasına ulaşip onu döllemek olan milyonlarca spermatozoitlerin bazıları oldukça hain ve bencildir. Dişi üreme organına boşaltılan ve yumurtaya yönelen spermelerin zayıf alanları burada bunlar tarafından saf dışı edilir. Saf dışı edilmekten kurtulan spermatozoit önce döl yatağını aşar . Ancak diğer güçlükler yanında yolun kendisi de bir çok zorluk çıkarır, ömrü insanda sadece üç gün olan sperme . Çünkü döl yatağı düz değil , labirentli bir yol gibidir. Buradaki yolculuk siller tarafından oluşturulan akıntıya ters yöndedir. Nedeni ise spermelerin en güçlü olanını belirlemektir.

Karşılaşılan en son engel ise yumurtanın kendisidir. Çünkü yumurtayı saran zar katmanlarının spermeler tarafından delinmesi oldukça zor bir olaydır. Sperm yumurtanın zarını delmek için , baş kısmında parçalayıcı enzimler taşır. Yumurtanın zarını delmeyi başaran spermatozoit, içeriğini yumurtaya boşaltır. Sperm içeri girdikten sonra , yumurta sahip olduğu özel bir mekanizmayla başka spermelerin içeri girmesini engeller.

Peki, neden milyonlarca sperm hücresi birbiriyle yarışarak , ısrarla kendisinin yumurtaya

ulaşmasını ister? Gidilecek yolu hem uzun hem de zor olmasına karşın niye hiç vazgeçmezler? Çünkü yumurtalar , spermaları kendine çekmeye yarayan bazı kimyasal bileşikler salgılar. Salgılanan bu çekici maddeye "FERTİLİZİN" denir. Fertilizin, spermaların yüzeyine etki ederek , onların hareketlerini artırır. Spermın yumurta zarına değdiği yerde bir karşılama çıkıntısı oluşur ve buradan spermın başı, boynu, bazense tümü içeri girer.

Sperma, sitoplazma içerisine girer girmez, girdiği yerden başlamak üzere, bir döllenme zarı oluşmaya başlar. Bunun nedeni de yumurtanın içine birden fazla spermanın girmesini engellemektir. İki spermanın girdiği bazı durumlarda ise üç kutuplu iğ ipliği oluşur. Bunun sonucunda da anormal gelişmeler ve gelişim bozuklukları görülebilir. Zar oluştuktan sonra hiçbir sperm yumurtaya giremez. Yumurta ve sperm birleşir iğ iplikleri birleşir çekirdeğe yaklaşır ve daha sonra ikiye ayrılarak birbirlerinden uzaklaşır. Böylece mitoz başlar ve RNA'lar replike olur. Birbirlerine yaklaşan pronükleuslar temas ederken zarları kaybolur ve iki çekirdek içeriği birleşerek, zigot denen canlı taslağı oluşur. Bu da yeni bir yaşamın ve bireyin başlangıcıdır.

Birbirinden farklı birçok maraton içeren hayatın kendisi zaten en büyük yarış değil midir? Oyunlarda bile kazanmak istenin. Evde, işte her yerde yarış halinde olan bizler, bu zorlu maratona JLK, spermelerin yarışıyla başladık. Sanslıyız çünkü kazandık. Milyonlarca sperm arasından hedefe ilk bizler vardık. Sonucunda da dünyaya gelmeye hak kazandık. Herhangi bir yarış sonunda kazanılabilecek ödüllerden en büyük ve güzel olanı da bu olsa gerek.

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

BAŞIN SONU

Mustafa İsmet DAĞTEKİN

Bazı şeyler vardır, önemsiz gibi görünürler. Oysa bunların çok ciddi sorunların başlangıcı olabileceği aklımızın kenarından bile geçmez. "Boş ver, birazdan geçer!" diye de geçiştiririz çoğu zaman. İşte kanserin ilk belirtileri de aşağı yukarı böyle kendini gösteriyor. Sürekli kuru öksürük, burun akıntısı ya da birkaç günlük periyotlar halinde iştahsızlık halleri. Tabii ki en sonunda da kanser hastalığı. Bu kadar şişirdik ama nedir bu kanser dedikleri?

Basitçe kanserin hücrede kalıtımla geçirilmiş anormal davranış olduğunu söyleyebiliriz. Bu anormal davranış, bedenin herhangi bir yerinde, herhangi bir hücrede ve herhangi bir zamanda başlayabilir. Kanserli hücre davranışının iki ana özelliği vardır:

1) Kanser hücreleri, komşuları olan normal hücrelere göre çok daha hızlı çoğalırlar. Normal hücrelerin bir büyüme dönemi vardır ama, sonraları yetişkinliğe ulaşınca durur. Kanserli hücreler, bir besin kaynağı bulunduğu sürece, hiçbir zaman bölünmeyi durduramazlar.

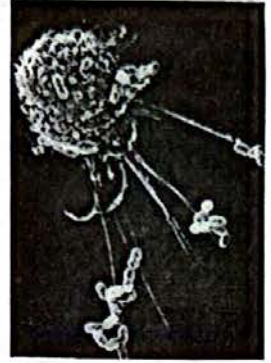
2) Kanser hücrelerinin etraflarındaki hücrelerle her zamanki ilişkilerinde değişiklik olur, öyle ki nispeten daha bağımsız, kötü bir komşu gibi davranırlar. Hücre yapışkanlığı embriyogenezin önemli bir özelliğidir. Bölünen hücreler yüzeylerindeki özel proteinler sayesinde komşularıyla birbirine yapışma eğilimindedirler. Normal hücrelerin bu temel niteliğinin kaybolması, kötü büyümeye yol açan önemli bir unsurdur.

Bu iki durumun bir araya gelmesi, yani hücre bölünmesinin artan hızı ile birlikte hücre yapışkanlığının kaybolması öldürücüdür. Bu, yeni ve uyumsuz garip dokunun, doğduğu noktadan hızla yayılarak büyümesi demektir. Sonuçta; hücreler metastaz yapabilirler, başka bir deyişle kan dolaşımıyla bedenın başka yerlerine gidip oralarda yeni kanserli dokular oluşturabilirler. Zamanla bölünen ve rahat durmayan hücreler içinde doğdukları bedeni ölüme sürükler.

Kanserin genel hatlarıyla tanımını verdikten sonra gelelim ortaya çıkışına.

Kanserli doku teşhis edildiğinde ne kadar büyük olursa olsun sadece o İLK ve tek kanser

hücresinden oluşmuştur. Laboratuvar deneyleri de bunu kanıtlar yöndedir. Besi ortamına koyulan bir normal hücre ile aynı besi ortamında bir kanserli hücre deneyin malzemesi. Normal hücre cam kabın kenarlarına ulaşınca kadar bölünüyor ve ulaşınca da bölünmeyi durduruyor. Fakat kanserli hücrede bu durum değişiyor. Cam kabın kenarlarına büyük bir hızla ulaşan kanserli hücre yığını sınır dinlemiyor ve bölünmeye devam ediyor.

Kanser her zaman tek bir hücrede ani bir değişim olarak gözleniyor. Bu ilk hücreden üreyen bütün hücreler istisnasız hastalıklı oluyor ve kötü özellik hücreden hücreye geçiyor. Bu sınırsız bölünme özelliği sayesinde kanser hücreleri ölümcül bir hastalık oluşturuyorlar.

Kanserli hücreler hızlı bölündükleri gibi oldukça da uzun ömürlüler. Bunun en ünlü örneği, 1951'de rahim kanserinden ölen Henriette Lacks'ten ameliyatla alınmış ilk kanser hücreleri bugün hala canlılar ve bölünüyorlar! Bu hücreler "HeLa" hücreleri olarak biliniyorlar ve kanser araştırmalarında yaygın olarak kullanılıyorlar.

Günümüzde, kanserin çok kötü bir hastalık olması, ölümcül diye adlandırılması, ondan kurtulamayacağımız anlamına gelmiyor. Her geçen gün yapılan araştırmalar artıyor, araştırmaların sonuçları kanser ve onun gibi bir çok hastalığa ışık tutuyor. En son gelişmelerden olan "hücre ölümünü kontrol eden gen" in bulunması herkesi umutlandırdı.

Kanser tedavisinde en önemlisi erken teşhistir. Erken teşhis ile kanserli hücreler daha fazla büyümeden tedavi edilebiliyor. Bugün, kanser tedavisinde dünyada söz sahibi olan Hacettepe ve Ege Üniversitesi Tıp Fakülteleri yoğun çalışmalar içinde. Hastanelerimizdeki teknolojik gelişmeler çok sevindirici. Bir de işin hastaya düşen yönü var. Kanser hastasının yaşam dört ele sarılması gerekir. Böylece tıbbi müdahalelerin sonucu da en verimli şekilde alınmış olur. Hem bilime, hem de kendimize olan umut ve güvenimizi yitirmememiz esastır

BIYOSÖYLEŞİ

Selnaz CİĞERİM

Biyoloji topluluğu olarak, bu sayının konusu ilk olduğu için, ADÜ gibi genç ve gelişen bir üniversitenin ilk akademisyeni, Gastroenteroloji ve İç Hastalıkları uzmanı Doç. Dr. M. Hadi Yaşa ile üniversitede ve hekimlikte karşılaştığı zorluklar, ilk olmanın getirdiği sorumluluklar ve akademik kariyeriyle ilgili bir söyleşi yaptık.

- Bize kendinizi tanıtır mısınız?

Adım Mehmet Hadi Yaşa. 1963 Elazığ doğumluyum. 1981'de Ankara Kurtuluş Lisesini birincilikle bitirdim. Ardından 1987 yılında Ankara Tıp Fakültesinden mezun oldum. 1993 yılında Ankara Tıp Fakültesi İbn-i Sina Hastanesi'nde iç hastalıkları uzmanı oldum. 1 Kasım 1993'te Aydın'a Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne fakültenin ilk elemanı olarak geldim. 1997 yılında ikinci ihtisasımı tamamlayarak Gastroenteroloji uzmanı oldum. 1 Kasım 1999 yılından bu yana da ADÜ'de Gastroenteroloji Doçenti olarak görev yapmaktayım.

- Uzmanlaşacağınız bölümü seçiminiz nasıl oldu? Öğrencilik yıllarında ilginizi çeken bir bölüm müydü yoksa şartlar gereği mi seçmek zorunda kaldınız?

İç hastalıkları ve gastroenteroloji uzmanı olmaya tıp fakültesinde okurken karar verdim. Bu bölümlerle ilgili olan hastalıkların ilginçliği dikkatimi çekti. Ayrıca staj yaparken bize gösterilen ilgi, bu bölümlerde yapılan el becerisi işlemlerinin çokluğu ve tedavilerde çoğu zaman kısa sürede sonuç alınmıyor olabildiği de bu bölüme olan ilgimi arttırdı.

- Akademisyenlik beraberinde daha düzenli ve sorumlulukları fazla bir yaşam getirir diye düşünüyoruz. Siz ilk akademisyen olduğunuzda bu dengeyi nasıl kurdunuz?

Akademisyenlik planlı, düzenli olmayı ve sürekli çalışmayı gerektiriyor. Ben hayatımda çoğu zaman çok düzenli, planlı ve programlı olduğum

için akademisyenliğin bana uygun olduğunu düşündüm. Bu yüzden akademik hayatın dışına çıkmadan ve başka hiçbir yerde çalışmadan bütün hekimlik hayatım boyunca üniversitede akademik ortamda çalıştım ve hala çalışıyorum.

- ADÜ Tıp Fakültesi'nin ilk akademisyenlerindensiniz. Buradaki ilk günlerinizde yaşadıklarınız, hissettikleriniz nelerdi?

ADÜ Tıp Fakültesi'nde ilk elemanlardan biri olmak benim için çok güzel bir duygu. Kuruluş aşamasından itibaren tıp fakültesinin her kademesinde bulundum. Tıp fakültesinin bugünkü iyi seviyesine gelmesinde bazı aşamalarda katkım olduğu için mutluyum. Bir kurumda ilk olmak bazı zorlukları da beraberinde getiriyor. Örneğin; kendi bölümünle ilgili kimsenin olmaması, kurulu bir düzenin ve sosyal bir çevrenin henüz oluşmamış olması, imkansızlıklar nedeniyle mesleki becerilerin çoğu zaman uygulanamamış olması gibi zorluklar vardı ilk günlerimde. Ancak çok çalışarak, değişik yörelerden fakülteye gelen yeni, dinamik ve çalışkan arkadaşlarla çalışarak tüm bu zorlukların üstesinden geldik. Tıp fakültesinde ilk olduğum için hiçbir zaman olumsuzluklardan şikayetçi olmadım. 1993 yılından itibaren, hastahane hizmete girinceye kadar fakülteye gelen arkadaşlarla birlikte tatlı bir koşuşturmayla çalışıyoruz.

- Tıp fakültesine yeni gelen öğrencilere yaklaşımınız nasıl oluyor?

Yeni gelen öğrencilere yaklaşırken her zaman kendi öğrencilik yıllarımı hatırlayarak hareket ettim. Yaşadığım olumsuzlukları onların da yaşamaması için mümkün olduğu kadar onlara yakın olmaya, bazen ağabey, bazen arkadaş olmaya özen gösterdim. Yeni bir okula ve yeni bir çevreye alışmaya çalışan öğrencilerin bu durumlarını da dikkate alarak öğrencilere hoşgörüyle yaklaştım.

- Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Akademik ortamda bulunmaktan, hekim olmaktan son derece mutluyum. Hiçbir zaman hekimlik dışında başka bir mesleği düşünmedim. Aydın gibi küçük, şirin bir Anadolu şehrinde yaşadığım ve ADÜ gibi genç ve dinamik bir üniversitede çalıştığım için kendimi şanslı bir kişi olarak kabul ediyorum.

...VS

İlke MIRİK
milkyfraise@hotmail.com

Paragraf başlarına yetişemeyen kelimeler vardır, mutlaka.

Biz onları paragraf sonlarından artırıp başka hikayelere erteleriz. Bundan işte, anlamsız parçalar bile bir bütünü ispatlar. Biriken kelimeler dilbilgisi kurallarına göre sıraya geçip cümle kılıfına bürünürler.

Sen, cümleleri değil, kelimeleri okumalısın. Hepsinin ayrı bir hikayesi var, dinle.

"BANA GÖZ KULAK OL"

En başı:

Bütün bu elin ayağın, saçın başın başı, en başı. Bu dünya beni bilmezken. Bir 'olasılık'tan 'olma'ya henüz varmışken ben, bir hücre yığınyken daha. Daha... önce...

Dünya bir aralık ağzıma bir parça karamel sürüp beni bu tada mahkum etmemişken henüz. Henüz kalbime hiçbir leke sürülmemişken; vişne lekesi çıkmaz çünkü, ya da aşk..

Kalbim oluştuğunda ve ilk atışında anneminkinden ayrı, kulağım ve gözüm olduğunda ilk, bu kağıda mecburdum. Yazmaya...

(Doğdum, o müthiş çılgınlığı bu dünyaya bağışladım. Dünya peşimden geliyordu. Hayat çingenenin kemana dokuz sekizlik aşkıydı.)

Sokakta bir sürü küçük boylu insan olurdu, birinin hayatı diğerinin usta bir taklidi olan. Sırf renkli olsun diye elbiselerine farklı renklerde kumaşlar tutturlardı, başka başka. Boyumun onlara denk geldiğinin farkında mıydım, hatırlamıyorum. Tüm işleri oyun oynamaktı, sabahdan akşama. 'selpak satarım, mendil tutarım' ya da 'kırmızı dersem sil, yeşil dersem çekil'. Bazen de mavi giysili büyük adamlarla kovalamaca oynarlardı, 'elim ensende' ya da her neyse. Küçük, simsiyah gözlerinde kaçamak ışıklar görürdüm ben. İçimde bir yerler üşürdü, fark etmezdim.

(Dünya bensiz de gidiyordu. Çocukluğumu cebime koyup onunla yürüyordum ben de. Tuzdan yanan gözleri tuzlu ellerle ovuşturmak gibiydi hayat.)

Şehirler arası yollarda 'kim'liksiz insanlar dururdu hep. Bizim yaz sıcaklığına nispet klimalı arabalarımıza incir sandıklarını işaret ederlerdi; sadece, gün boyu, incir mevsimince. Hiçbir kayıta 'işaretçi' sıfat olarak konmaz ya özel isimlerin başına. 'Kim'liksizdiler, ve sıfatsız. Siyah gözlerinde saklanan sorular görürdüm. İçimde bir yerler üşürdü, boşverirdim.

(Dünya benden kaçıyor, yetişemiyordum. Beni kendi halime bırakmış gidiyordu. Gözlerimi yerden kaldırmadan peşinden sürükleniyordum. Yaşamak beyin-omurilik ortaklığıydı. Reflekslerle devam ettiriyordum varlığımı.)

Yaşlı adamlar olurdu yol boyunca, boyunca ve hep. Elleri titrerdi, soğuktan. Sıcakta da titrerdi ve bilmezdim niye. Yaşı, yaşanmışlığı kağıt parçalarının belirlediği günlerde, liselilerin önünde 'abilerim, ablalarım' diye para dilenirlerdi.

Cebimdeki paradan utanırdım. Gözlerinde titreyen hayatlar görürdüm, sıcakta da. Nedenini düşününce içimde bir yerler üşürdü, dayanamaz gider ağlardım. Adressiz yollar arardım, adressiz yollara ancak kaybolmaya gidilirdi de, kaybolamazdım.

(Bu şehirde el değmemiş yer kalmamış anne.)

Binlerce ses, binlerce soru." Bana Göz Kulak Ol! Beni gör, beni duy. O kadar birikti ki alacağım buralardan. Bir rüya gör benim için. Kurgula beni, kendi cümlelerime egemen olduğum hikayelere malet sonra. Bir yerlerde, birkaç cümlemin öznesi olmalıyım, birkaçında en azından."

(Kalbim ayrı atsa da senin parçanı hala anne. Ve hala bir hücre yumağıyım, farklılaşan. Göz oluyorum, kulak sonra.)

Ellerimizi kaybettik.

Ellerimizi kaybettik ve sevgilerimiz türkölere gömüldü. Sarılamadık çünkü, hiçbir sevgiye hakkını veremedik. Kendimizi en üstünü ilan ettik hayvanların. Yetinmedik, diğer insanlardan da üstün olduğumuzu söyledik bir de.

Umutlarımızı fallara bağlıyorken daha, pamuk ipliklerle,

Söyle, papatya mevsimi bitince birden ne olacağız?

Önce ellerimiz bulmalıyız, ölmeden önce, biran önce. bu karamela mecburken henüz, böyle baştan aşağı bulanmışken aşka, yapış yapışken daha. Zaman herkese farklı kurlardaysa da, kimine bir yol boyu, kimine bir incir mevsimi, kimine bir nefesse de, biz şimdiki zamana ortak olmalıyız.

Bir kelebek öpücüğü,

'An'sız bir kuş,

ve bir gökkuşağı

Arta kaldı son satırlarda.

Kuş göğünü sakındı kelebekten,

Gökkuşağı beneklerini gölgeledi onun,

Bölüşemediler yazanın kalemni.

Bir cümle olamadan

Bu yazıda yer bulamadan,

devam ettiler kendi hikayelerine.

Son kelimeler kıvranıyor, hep.

Yine...

Yazıyorum.

Son-suz.

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

Baş ucu Yazıları

Duygu KARATAŞ
duygumkaratas@hotmail.com

DELİCE KADIN

*Bende bir ihanetin izi, aşkın çekim kuvveti
'İSTANBUL'*

*Kanlı hançer, kör makas, sırtımda derin yara
Kadın çabuk ölür bulutsuz havalarda
Paslanır uykum, sakladığım son yadigar
Küskün alevde şehvetli parıltı
Terk edemiyorum, bırak beni, şehir-i Dersaadet
Bir parça bulut yok semalarında...*

*Avucumun içindeki çizgilerden tutunuyorum
hayata, hayat seri cinayetlerin zanlısı. Nasıl emanet
edersin bir ömrü ellerine hiç düşünmeden? Yangın yeri
bazen, bazen gül bahçesi, dengesiz.. Kleptomani
geceler avuçlarımı aralamaya çalışıyor. Sımsıkı
kapadığım yumruklarından son düşümü de alma
çabasında. Köşe başında tehdit edilip kurşunlanıyorum
her gece, bu hayat illaki acıtıyor canımı. Kesik kesik
nefeslerim, acı çığlıklarım, bir acının doğum sancıları...
Daha çabuk yaralanıyorum dost sohbetlerinde, ruhum
kırılgan. Çıplak ayaklarımla bir mermeri
şereflendiriyorum sıcaklığımla ve aşkımla. Aşkın
damarlarımdan mermere akıyor. Baş döndüren mum
çiçeği kokusu var gecede, mutlu günlerimdeki
tatsızlığı anımsıyorum. Kadın nankördür, mutlu
günlerini değil mutsuz günleriyle vardır hayat,
yaranamaz ona. İhanet o zaman tehlikeli bir oyundur
oyunması gereken. Yalnızlığında keşfedilir kurşun,
hançer, dil yaraları. İhanet bir sıtma nöbeti gibi sarsar
bedeni. Bu şehir aşık, ihaneti kaldıramaz. Yağmur
yağar...*

*Sonu olmamalı öykülerimin
Üç nokta son durağı erteler...
Hep masalı en heyecanlı yerinde bırak
Bir ömrünü buna borçlu,
Sultanına BİNBİR GECE MASALLARI anlatan
Şehrazat.*

*Ekleyerek yaşıyorum, kestirmeden gitmiyorum,
koyu patikalardan... Usul usul yakınsın bedenimi acı, yine*

*de kararlar keskin, anı... Yine de yalnızlığında
yavaşlıyor dünya, başının ne kadar döndüğünü,
uyuştuğunu fark ediyor. Sonra yine bitiyor yalnızlık
nöbetleri olması gerektiği gibi. O sessizliğin ince
kaleminden aşk yazıyorum, tek başıma yaşadığım. Ya
sonra? Yeniden dönüyorum ona o serseri ama sadık
yalnızlığıma. Ona ihanet de etsem yalnızlık bir köşede
beni bekliyor, döneceğim o yoksul saati. 'Sana ihanet
ettim anlıyor musun?' desem de biliyor sadece onun
olduğumu. İlki yok yalnızlığın, bir kadın, bir adam, bir
ceset, bir boşluk hep onunla çevrili, daima o var, kimse
yok; hatta o da yok. Bavullarımla dönüyorum ona
yoksul bir saatte; bavulumda hikayelerimin
bitmemişliği, yorgunluğum, renklerimin baş ağrıları,
pijamaları ve diş fırçam. İki parmağının arasındaki
bir sigarayı ezer gibi eziyor haince yine de beni, o
küçümseyen gülüşüyle. Öfkeleniyorum sessizliğinden,
dünyanın en yıkıcı öfkesi olan kadın öfkesiyle
ağlıyorum, çırpınıyorum. O beni balık gözleriyle izliyor,
okşuyor; bana çok acıyor aslında. Uyuyup kalıyorum o
huzurlu kollarında.*

*Kurşun kaleminin kokusu kağıdına bulaşmış,
Yalnızlık, ince hastalık.
Duvarlar ördüm ateşten aramıza aş aşabilersen.
Kan tutar aşkı ayrılıklarda
Cinayetimizden kaçamıyoruz ikimiz de
Kaç kaçabilersen.*

*Geceleyin soğuk terlerle kalkıp soğuk mermerlere
basıyorum, yine çıplak ayaklarımla, yaşananların
üzerine içilen bir bardak soğuk suyun buğusudur bu
sessizlik. Aranıyor ruhum, düşlerden düştüm, canım
acıyor. Acı çekmek zor sanattır. Her şeyin hakkını
vereceksin, acının da, aşkın da, nefretin de. Kadın
günahdır, bakılması sevap olan büyük bir günah.
Hakikatin gördüğü serap... Hava sıcak, bulutlar nerde?
Kadın gizli bir karmaşa oturup düşüneceksin.
Düşüneceksin... Üzülme, ÇÖZEMEYECEKSİN.*

*'Yalnızlığında bir delice zeytin
Gözyaşlarına şiirler adar geceleyin.'*

ÇİTCEMBİK

Didem ÖZ

AKŞAM GÜNEŞİ

Dip köşe temizlik yaparken bile elin yetmediği yerlerdeki tozu görünce, öylece bir film şeridi geçiriyor insanın gözünden.

Oyuncular bu dizinin ilk bölümünü oynamaya sonunda hazırlanmışlar. Tek fark: film bu sefer tersten saracak.

Özene bezene süslenmiş vitrinler; minyatür likör bardaklarının düşmesini diye tuttuğu delikçileri, hani şu, büyükannenin son tığlarının değdiği kremsi, mütevazı örtüler... Annemin belirli aralıklarla temizleyip kalayladığı, ısrarla bakır rengini koruduğu, o eskitme havasını kaybetmeyen sabırlı semaver... Ve tabii, gelin annesinin hevesle döşediği şekliyle ilk içeriğini aynen koruyan kulp, ceviz sandık, minik, pembe ayallı beyaz bohça içinde barındırdığı havlu kenarları, tülbenler, çaydanlık örtüleri, mendiller... Taka merasimine başlarken, son nefesindeki gümüşü saçından birkaç tutam daha az kıldı saçları mutlak, damat babasının gelinin ince beline bağladığı kırmızı kuşak da bu sıkışıklıkta bohçanın içinde kendine yer bulup bir köşeye kıvrılmıştır, belki gururlu Cafer Babanın çok sevdiği astarlı yeleğine boca ettiği limon kolonyasının uçmuş kokusu da sinmiştir karmızı kuşağa, kim bilir?.. İşte bu koku çıkması diye olacak, açılmadı gizemli sandık. Her nerde ve ne olursa olsun ayrılmamak için birbirlerine söz verdiler ve öylece ayrıldılar ışıltak semaverle. Televizyonun, elektrik süpürgesinin çığırkan sesine, aynı telden konuşmalarına, ani viyokamlara aldırış etmeden, ikisi bir köşede usul usul derfesiller hep semaver çaya hasretliğinden yakandı, bilge sandık da kimi zaman gizemini korumanın mutluluğuyla ona moral verdi, kimisinde alimliği ayaklar altında çiğneten çocuksu yılgınlığıyla içini döktü kasaca, ne de olsa yaşı başı vardı, sülaleden hangi yufka yürekli ananın burulara kadar gelen yadigarlığıydı, bilinmez. Bu evdeki maceraları bitirdi ve parçalarına ayrılmış semaver gazete kokusuna bürünüp kutunun en dibinde yerini aldı.

Sormaşık, begonvil ve menekşeler pek bir şeyin farkında değil daha. İlk evin suyuyla son kez sulandılar, uyumuşlar mı? İyi, iyi uyusunlar rüyalarında eve ilk girişlerini görsünler. Güneşin istikametine göre, evde en uygun köşenin arandığı, bir oradan bir buraya alınıp hafif sarsıldıktan, sadece birkaç yapraklı ibaret oldukları o ilk günün hayalini görsünler ki acımasın hiçbir tarafları taşınırken. Fark etmemişler, ne iyi... Eve sinmiş o mis kokusu hala uçmamış demek. Gözyaşımız kokuyor, terimiz, pencereden sızan yağmura sığınmış temizlik kokusu, menekşe menekşe annem kokuyor, babamın traş losyonu belki de, dibi tutmuş taze fasulye mi, abimin parfüm koleksiyonundan da birer tutam, salebin yakıcı sıcaklığını süsleyen tarçın mı yoksa, bastonu portmantonun yanına yaslandıkça azıcık limon kolonyası, yok yok, en çok huzur kokuyor, o eve de huzur sinmeli. Uçmadan, çabuk çabuk, önce şu kokuyu bir paketlemeli. Torbalara sıkıştırılmış fotoğraflar arasına sıkıştırılmış fotoğraflar arasına sığar herhalde bu arama. Göz iki de bir kaçmak yapıyor, hele de siyah beyazlarına... "İşte şu ortada oturan beyaz gömleklili, saç örgülü olan..."

Ancak kalabalık, değerli misafirlere eşlik eden, nadir gün yüzü gören, yeşil çerçevelerine yaldız serpilmiş emekler yemek tazımı da dikkatle tek tek paketleniyor. Gazete müsrifliği yapmak lazım biraz. Ola da yeşil, yaldızlı gerdanlıktan bir tarafından çözülürmesin... İlk göz ağrısı bu nur yüzlü takamın yedi parçasının, annemin içinde bir "cız..." sesi beraberinde tuz buz olacağı kimin aldına gelirdi ki?

En çok onları toplamak, yerlerinden etmek zor geliyor insana... Şu atacan, huysuz, inatçı, birbirini hiç mi hiç çekemeyen, bir kaçı dışında hediye gelmiş olan, biraz şımarık ama çok sevimli biblocuklar, anneannemin deyimiyle incik-cınaklar... Hangisini kimin aldığı çoktan unutulmuş bu toz canavarları, hiç anlaşılmazlarsa da aynı kutuya girecekler. Daha küçücük onlar, varşın nazlansınlar. Yol tutmasın diye sıkı sıkı bağlandılar.

Daha olmamış turşular, görülüp denenmiş küçük reçel kavanozları, büyük olanları yıllardan beri alışlagelmiş, mutfağımızın reçellerinden, geçen seneden kalma tek tük şişe domatesleri, bezden keselere konmuş ev makarnası, tarhana... Rahatımız iyi, der gibiler. Sarımsı berraklığında

dedemin sesi çınlayan köy zeytinyağı da en köşede asiliğini koruyor. Kapaklarından kaldırırken insanın eli titriyor. Geçen aydan bir kahkahaya sarıyorsun bütün ışıltı zeytinyağlıları, Reçellerin hatırı kalmamasın, önceki yıldan yarım bir ağılamayla kaplıyorsun. Aşure günlerinin bakla serpilmiş bereketli şen şakraklıklarını, tarhana yoğururken geçen bütün hayat dolu anları istif ediyorsun makarna keselerine. Üzerinde keşkek kazanının hatırası yağ desenli beyaz bir penye, şu ışıksız kilerde biraz daha kalmak istiyorsun, kırıplarının arasında taşıdığın su ağır gelmeye başladı, boş bir delik anyor. Öylesine bir "n'oldu?" sorusu duymamak uğruna, bu baharat kokusunu biraz daha soluyorsun. Kırıpların hamallardan daha çok yorulacak yoksa.

Tamamen aklı bir şey oldu ev şimdi. Grimsi çerçeve izleri, geliş güzel çivi oyukları, çığırkan tahta döşemeler... Yerinden yurdundan edilmiş hüznü, rahatsız nesnelerin, sıkışık kutuların kartonu ardından birbirine karışmış boğuk sesleri geliyor. Kim ağlamaklı, kimin canı acımış, huysuz. Hepsini bir başka evde bir başka hayat bekliyor. Yadırgamadıkları bir yer bulmak için epeyce uğraşacaklar. Bu sefer biraz daha eskimiş, çıkmış, önce biraz beceriksiz tedirgin, acemi ev sahipleri gibi, sonra gitgide eve alışıp dağılacaklar, çamaşır makinesinin arkasına kaçırılmış hiperaktif çorap, yatağın arkasına düşmüş yaramaz toka, mutlak dolabının dibinde unutulmuş kavanoz, biraz küskün, şimdi bu evin ölesinden berisinden tek tek hem de suçüstü yakalanıp huysuz çocuklar gibi yolculuğa hazırlanıyorlar.

Odama tek perde kalmış, kıyamadım. Rutubetmiş... Bunca yıllık dostu kitaplıktan ayrılmayı gönlü dayanmadı zavallı duvarcıgın. Parkeyi incitmekten korka korka pencereye sokuldum. Gündüzün herkese ancak yüzünün güzelliklerini gösterip aşığın gizi güzelliklerini açan bir kadın gibi, zeytin ağacı, suskun güzelliğinden hiçbir şey kaybetmemiş. Tam tersine yıllanmış sarap gibi, yıldan yıla kilo aldıkça daha gizemli olmuş. Gündüzleri, zeytin kokusuna katlanıp kendince cıvılayan kuşları barındıran o ince yapıtlar arasında, geceleri de alaturka şarkılar bestelenir, kim bilecek.

İki üç saat sonra kavakların üzerinde güneş tupturuncu belirecek ve gece inerken grubun rengi perde perde sönecek, derken başlayacak semada saltanat. Gülerken ağlayacak mıyım? Pek kırılın, pek acemice girilmişti bu ev, çocukluğun, saf mutluluklarının, başlayan sonbaharın ağır renkleri ortasında iyice sevimli göründüğü sahnelerin oynandığı bu ev, ilk göz ağrısı... Sonradan "hayırlı olsun ziyaret" adı altında çayların yudumlanacağı akşam oturmalarda fark edilecek belki, bir şeylerin değiştiği. Eski bir pijama ya da gelişigüzel bir temizlik kıyafetiyle görülmeye alışık olan eski komşular, bu sefer yeni eve süslenip püslenip, şık kıyafetlerle ve ilk defa hediye alma kaygısı taşıyarak konuk olacaklar. Biri tekir biri bekir tabaklar yerine, şimdi yedi parçası taşınmaya kurban giden yeşil yaldızlı yemek takımıyla sunulacak pasta bardaklar, evde ne varsa değil, önceden hazırlanmış ve tabii ki kesme bardaklar... Gönüller bir deneyecek. Nasıl olsa deneyecek, her zaman görüşüyoruz. Geç saate kadar doyulacak tatlı sohbetlere. Ama sonra, ayaküstü rastlaşmalarda geleneksel bir "nasılsın?" öteye gitmeyecek kalıplaşmış sözler, alışık olunmayan kelime tasarrufları başlayacak. Kim ister, ama gözden irak olunacak. Evde kahve kalmamışsa, usulca, yan komşunun kapısı tıklanmayacak, soluk markette alınacak. Orada komşulara ne kadar ısınılacak, zaman gösterir. Her şey, işte bütün film tatlı bir özlemin içine yuvarlanmaya başladı bile...

Kapıya yapıştırdığım etiketi sona bırakıyorum. Fırtınanın içinden yağmurun kesilmesine doğru yükselen bir bülbül sesi gibi hep içimde kalacak. Ve sen de, duvarlarından başka başka sesler yankılansa, tuvalet aynasına değişik yüzler baksa bile, yapraklarda süzülen gün ışığının, üzerinde ipek nakışlarını andıran panitılar yarattığı bu kumluk yolun yanı başında dikildikçe beni unutmaya şirin evim, beni sakın unutmak ilk göz ağrım emi?...

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

EKŞİ SİYAHLIKLAR

Fatih DEMİREL

Üst geçidin yanında, ağaçların arasında beş altı kadar çocuk, boya sandıklarını altlarına almışlar, ortadaki çöp tenekesinin içinde yükselen alevlere uzatıyorlar ellerini.

Hava soğuk...

Eller simsiyah, ateşin ışıyla daha da belirginleşiyor. İnatçılık çizgisi uzun, siyah; yaşam çizgisi kısa, siyah. Koyu renklerin güneş ışınlarını soğurduğu düşünülürse bu küçük ellerin hiç üşümemesi gerekir. Ancak hem yazlık, hem kışlık görevini üstlenen gömleklerinden giren rüzgar sıcak duygusunu akıllarından silmiş olmalı. Onlar ancak biz klimalı odalarımızda serinlerken ya da peşlerindeki zabıtalardan kaçarken algılarla ısıtılıyor.

Bu kente ilk defa gelenleri karşılayan ev sahipleridir boyacılar...

Otogarın gerçek sahipleri... Onlar için saat başları kaçırılmaması gereken önemli anlardır. Sabah kahvaltısı, yılbaşı yemekleri ya da güneşin doğması gibi... Güneşin yükselmesiyle birlikte mutlaka her saat başı beş altı otobüs gelir otagara, boyacılar da yolculara hoş geldiniz demeye... Ayağınızda sandalet dahi olsa elindeki siyah inatçılık çizgisini bahane ederek ısrarla "parlatmak" ister.

Karşılaştığı bu manzara yolcunun yataktan yeni kalkmış gibi sendelemesine neden olur. Rüyalarla hayatın ikiz kardeş olduğu düşünülürse yeni uyananların etraflarına "ben neredeyim" dercesine bakınmalarına şaşırmamak gerek. Bambaşka bir ortam beklerken otogarın tüm noktacılarının dönüp dolaşıp yolcuyu bulması otobüsten inenler için tüm ışıkları söndürür.

Önce tiksindir kendini karaltılar denizinde kaybeden insan, başından atmak ister boyacıyı. Kirli saçları, yamanmış ya da yamanmaya olanak bulamamış giysileri, çıplak ayaklarıyla suçludur bu insan, yolcunun gözünde. Kendini zaman tünellerinin derinliklerinde bir yerde bulmaya çabalayan yolcu yine de terbiyesini bozmaz ve "sağ ol" der güçlü bir sesle.

Kör karanlıkta, kör gözleriyle sesi güçlüdür...

Ateşin içinde mavi çöp torbası önce yavaş yavaş sonra aceleyle eriyiverir. Toprağa karışır yitenlere olduğu gibi... Bedenin ruhtan ayrılması üzerine önce ağlanılır, en güzel mezar yaptırılır ve unutulur. Zaten mezarlıklar bir bunağın beynine benzer. Kıyısında köşesinde silik hatıraların saklandığı kurtlanmış bir hafıza...

Torbanın maviliği eriyince kaybolur. Yalancı işte, çöplerden yiyecek arayanların tek umudu ama yalancı. Bazen içinde yarım kalmış bir ekmek saklar, bazen de bir böcek... Umudun rengidir mavi, ortak kullanım alanımızın-gök yüzünün- mutlu olduğu zamanlardaki gülümseyişi. Düşlerimizin rengidir, hayatımızdan bir parça; bazen gerçek, bazen mavi...

Mavi poşet, kekremsi bir tat, ekşi mavi. Ya da şarkıda dediği gibi deli mavi...

Yolculuğuna devam eden yolcunun aklından çıkmaz gördükleri. O çocuğun simsiyah elleri... Tiksinme duygusu yerini acımaya, o da utanca verir. İlk olarak böyle karşılanan yolcu bu kenti aklından silmeye çalışır. "Zaten güzel değildi, yollar şöyle, insanlar böyle" derken türlü türlü bahanelerle kendini kandırmak boş bir ümittir. En gerekli olduğu anda işe yaramayan beyin direnir, yolcu da direktirse olay iyice kazınır, unutulamaz.

Ya gerçekten kapkara ellerle doğmuştu o çocuk ya da kara ellere

Kaldırında, o çocuğun siyah elleri; evde, o çocuğun siyah elleri... kabuslarında ansızın bitiverir o siyah eller. Eski bir sevgiliyle karşılaşma anında, geç kavuşulmuş bir hayalle tam mutlu olacakken...

Yolcu olanları unutmaya çabalarken elindeki desteyi kanştırır. İskambil yalan söylemez, diğer fallar gibi görünmeyene de perdeler arasında oynayan gölgelere de alet

olmaz. Biraz hayata benzer, hatta hayatın ta kendisidir. Pek yücedir iskambil her olguya gücü yeter. Bir tek ellere söz geçiremez. O çocuk elini ne kadar yıkarsa yıkasın...

"Maça onlusu, ölüm. Maça üçlüsü, ölüm. Maça ikilisi, ölüm."

Kağıtları kurcalarken özene bezene topladığın şanssızlığına bir de bu çocuğun elleri eklenince sana verilecek ilk olanakta adını unutmak, tüm düşlerine küsüp o çocuğun peşinden, odadan içeri adım atmak... Elleri delicesine, parçalarcasına yıkamak...

Bu yalnız boyacıyı unutmak istesen de şairin şu dizeleri her zaman aklındadır:

***Annem ben çok küçükken öldü.
Beni öp, sonra doğur beni.*

*Çikolata - Joanne Harris

**Cemal Süreyya

GECE ,BEN VE GÖZYAŞLARIM

Cansel KARACA

Gece karanlıktı.Yalnızdım,bir tek ben. Kalem elime almıştım. Yazmak,sayfalarca yazmak istiyordum. Saatlerce,sabaha kadar yazmak; beni yazmak,kendimi anlatmak. Radyoda en sevdiğim şarkı çalıyordu.İşte,tam o sırada ortaya çıkıverdiler. Önce ilki kaydı aşağıya sağ yanağımdan. Ardından bir ikincisi ve derken üç, dört... Birbirine görünmez bir iple bağlanmışçasına her biri ardından bir başkasını sürüklüyordu. Önce gözlerimde birikiyor,sonra yaramaz bir çocuğun kaydıraktan kayması gibi kayıveriyorlardı yanaklarımdan.İşte bir damla daha;şimdi onun sırasıydı. Önce kurtardı kendini gözümünden,işte şimdi elmacık kemiklerimin üstündeydi, şimdi ise yanaklarımda. Çenemin altına ulaştığında ise bırakıverdi kendini boşluğa kuşlar kadar özgür olmak için belki de. Hay aksi!Yaptığına bak şu yaramazın;tam da kağıdımın üstüne düştü. Tabii yalnız kalamazdı. Yanına birkaç arkadaş da ben akıttım. Ben göz yaşlarımı durdurmaya çalıştıkça, onlar inadına akıyorlardı. Beynim, kalbim, ruhum da onlarla birlik olmuş, ben onlara söz geçirmeye çalıştıkça usumdan binbir çeşit yaşanmışlık, bir o kadar da yaşanmamışlık geçiriyorlardı. En sevdiklerimi kaybedişim, yalnızlığım, güzel günlerim, özlemlerim, sevgilerim,sevilişim -ya da sevilemeyişim, yapmak isteyip yapamadıklarım, hep içimde uhde kalanlar... Şarkı değişmişti. Ama bu da en az diğeri kadar güzel,diğeri kadar anlamlıydı ya da bu durumda bana öyle geliyordu. Hani öyle bir an gelir ki her dinlediğimiz şarkı özlediğimiz birini,bizi ya da hayatımızdan bir kesiti anlatır ya da o duygu yoğunluğu içinde bize anlatmış gibi gelir ya;işte öyleydi.

Aradan ne kadar zaman geçmişti, bilemiyorum. Birden yanaklarımdan çekildiğini fark ettim. Göz yaşlarım kurumuş; sanki her damlası kağıdın üzerinde bir harfe dönüşmüştü. Birden yüzüme bir gülümseme yerleşti yağmur sonrası güneşin açması gibi. İşte ağlarken farkında bile olmadan kendimden bir şeyler karalayivermişim kağıda.

Balkona çıktım. Gün ağarmaya başlamıştı. Gökyüzüne baktım ve gecenin kaç kez göz yaşlarıma şahit olduğunu ve daha kaç kez şahit olacağını düşündüm.Bu benim ilk ağlayışım değildi,şüphesiz son da olmayacaktı.

YABANCIYIM SANA DA, KENDİME DE

Ayşe AYDIN

İlkokul üç resimlerinden fırlamış gibi duran mantar şekilli ağaçlar... Arka fonda ise yıllardır anlata anlata bitirilemeyen engin bir gök ve su buluşması; bana bayat gelen. Çimenler sarı olmuş; taşlarda yosunlar, yeşil yeşil... Ağır ağır ilerleyen bir kaplumbağa sanki zaman. Kime sorsan teker teker saymaya başlayacak yoldaki işaretleri... Keşke sorabilseydim nerede ne varmış, hangi ağaçta ne pişer,hangi ocakta ne bitermiş? Herkes bilirdi,benden başka.Bayat bir yerdi işte; sıradan bir yoldu yürüdüğüm.

Hava soğuktu, ellerim sıcak; rüzgara inat... Ağzımda yıllardır biriktirdiğim her çeşidinden, her tadından söz kırıntıları. Uyanık bir fırıncı olsam böyle kırıntılara su katıp tekrar hamur yapardım belki, satmak için. Oda olmadı ucuza dağıtmaya kalkardım kandırmacalarla. Ben de denese miydim sözlerimi ona buna yamamaya? Hayır... Olmayacak.

Tebeşir parmaklıkları asma bir köprüye girdim, denizin kokusundan kaçarken. Asma köprü demirden yapılır mı hiç? İlk aklıma gelen bu oldu. Yapmışlar aklıma yandığım insanlar.Doğrultmuş yolu yürüyorken bir ses tuttu ensemden. İplerden geliyormuş meğer, kopmaya hazır. Gideceği yer mi? Bilmem. Derken fark ettim köprüünün daha yerine oturmamış. Meğer o iplerle havada tutulacakmış köprü, yerine oturtulana kadar. Bir tabela olsaydı belki... Bir uyarı. Ama Türkçe. Ne bilirdim o çizgilerin " girilmez " anlamına geldiğini. Yabancıyız ya işte. Vazgeçtim kızmaktan adamlara, devam ettim kendime kızıp içimi kanatmaya...

Korkumu atlattıktan sonra gördüğüm şey buğday tarlasında bir karga oldu. "Gak,gak" dese sinirlenir bir taş atardım belki. Ama yapmadı. Sadece sinsi sinsi gözetledi beni, diğer herkes gibi. En ufak bir hatamı görse tarla sahibini çağırarak sanki. "Git söyle" demek geldi içimden. "Hiç korkmam ben. Ama meraklı da değilim senin şu avuçlansa unufak olacak buğdayına." Olmadı. Yine yapamadım. Buraya geldiğinden beri açtım oysa.

Yola devam, yine devam. Bu yolun da sonu vardı elbet. Bir ilki olduğu gibi. Bayat hikayeler tekrar tekrar gerçek olursa olsun, yabancıymış gibi davranırlarsa davranırlar. Kaplumbağa gibi giden zamanda ekme kırıntıları alacak biri; insan... Tabelaalarda bir uyarıyı anlayamasak, yabancı da kalsak, köprüler insan... Buğdayları asıl düşmanlarına emanet etseler de, düşmanlar karga;kargalar insan...

Tamamı insan, gerisi yalan da olsa bu DÜNYA denilen köy,umudum vardı bir parça.Çünkü ilk kez kabul etmişti özrümü içim. Kimse anlamadıysa da söyledim işte. Kendimden ve herkesten özür diledim. Neden mi? Bilmem. Belki de YAŞAMAYI seçmemden...

TANIŞMA

Abdullah SAPMAZ

Küçük, çevresindeki evlere kıyasla daha gösterişli, temiz bir bina. Binanın önünde giriş kapısının baktığı çok da büyük sayılamayacak bir bahçe var. Bahçe dediysem her tarafı çiçeklerle donatılmış, güzel, bakımlı bir yer sanmayın. Bu alanı çevreleyen, yoldan ayıran tek şey üst üste yığılmış taşlardan yapılan duvar. Bahçenin zemininde kum var. Yere atılan her adım havaya toz zerreciklerinin kalkmasına neden oluyor. Havaya savrulan bu toz tanecikleri kirece boyanmış binanın renginin gün geçtikçe kreme kaymasına neden olmuş. Okul olarak yapılan binada eğitim başlayamadığından, bahçe zamanla oyun alanı olarak kullanılır olmuş. Şimdi köyün çocukları bu bahçede ilk kez oyun oynamak haricinde başka bir nedenle toplanıyorlar.

Bahçede çocukların yanı sıra koyu renkli takım elbisesi ile dikkat çeken bir adam var. Adamın çevresinde bulundukları yerin bir okul bahçesi o adamın ise öğretmenin olduğunu bilmesem öğrenci olduklarını aklından bile geçirmeyeceğin çocuklar. Hepsı birbirinden farklı boydaki çocukların nasırlı elleri artık öğretmenden söz istemek için kalkacak. Nihayet bu bakımsız bahçedeki çocukların koşuşturmaları sona eriyor ve okul binasından içeri giriliyor. Bu saf ve zeki köylü çocukları gözlerindeki ışıltıyla sınıfı aydınlatıyorlar. Onlardan biraz sonra genç öğretmen giriyor sınıfa. Koyu renkli takım elbisesi az önce bahçede koşuşturan çocukların yerden kaldırdıkları tozla kirlenmiş. İnce yüzlü genç öğretmenin sınıfa girmesiyle çocuklar ayağa kalkıyor. Bu ayağa kalkış onun ilk dersinin de başlangıcı oluyor.

Gözlerinde umut, nefesinde heyecan, kalbinde ise sevgi ve korku ile bakıyor öğrencilerine. Yalnız bu korku nedendir bilinmez. Belki başarılı olamamaktan, belki de doğunun ağır kış şartlarıyla yaşamak zorunda olmasındandır. Ama hissettikleri arasında en önemsiz duygu; korku. Umudun, heyecanın ve sevginin gücü korkuyu bastırıyor. Şimdi ellerinde dünyanın çiçeklerinden bir demet. Su verirse, sevgi verirse, ilgi gösterirse o çiçekler büyüyecek. Bunun bilincinde öğretmen. Bu yüzden onlara vatan sevgisini, Atatürk sevgisini, insan sevgisini, dürüstlüğü ve doğruyu söyleyip onu uygulamanın yüceliğini öğretecek. Daha neler öğretecek neler... Bataklıktaki bir insanın üzerine basıp yükselmeyi değil, el uzatıp onu oradan çıkarmayı, karşılıksız yardım etmeyi, çalışmanın güzelliğini öğretecek. Matematiği, fen bilgisini, Türkçe'yi öğretecek. Bu pırl pırl gözlerdeki ışık o zaman anlam bulacak. O öğrenciler bunları öğrendiklerinde insan olacak. O çiçeklerin kokusu, rengi daha bir güzelleşecek bunlar öğrenildiğinde.

Öğretmenin kirlili camdan okul bahçesine bakarken düşündükleri öğrencilerin giderek artan uğultuları ile yarıyor. Sınıfın kirlili camda beliren silüetinde öğrencilerin heyecanı açıkça görülüyor. Öğretmen bu çocukların kaderlerinin babalarına, dedelerine benzemeyeceğine ve bu değişikliğin, onun yardımıyla gerçekleşeceğini fark ettikçe daha da mutlu oluyor. Bu mutlulukla sesleniyor öğrencilerine "merhaba" diye. Ve öğrenciler hayalleri boyunca unutamayacakları Ali Hocaları ile tanışmaya başlıyorlar.

Şehrin sevdalısı çoktur ama sevdası tekli!

"AĞUSTOS BÖCEĞİ" için!...

Hande Ezgi AYDIN

Şehir, kaldırımları fazla olgunlaşmaktan çatlayan kabuğundan taşmış ekşi bir kalabalıkla dolu bu mevsim... Pek çok yolcusu, gideni beklerken bile 'hep daha fazlasını isteyerek gelenler'in adımlarıyla kavruyor.

"Öğretim" yılı başladı ya, valizlerin tekerlek tıkırtıları uzuyor adım artıklarında. Günün mevsimi dengesini kaybetti kararsızlıklar içinde. Geceleri iç çekişler soluduğundan ateşi daha sıcak oluyor.

Fanusun içine konfetiler yağıyor

ters düz edildikçe

Yere düşenler

göklere çıkıyor,

yine düşlere düşüyor...

Güneş daha da koyulaştırıyor artık göğü sergi artığı resimlerde. Dalgaları suskun parmaklarda belirginleşiyor yara izleri. Gözlerim ters istikametteyken bana bakıyor uzun kirpikli çocuklar. Zaman yetmiyor ki; gecikiyorum hep yarım bile kalamayan bakışlara.

'Geç'ken saat, hastalıklı solukları -en ucuz- sigara dumanına buluyor, daha 'erken' yaşları. Uzun kirpiklerini gözetlemekten korkmuyor yürek ama gözleri hançer... Koyu gökkuşağı tenli elleri sandıkları 'cılalıyor', boşta. Gecenin soluk ölümleri nemli ve çöp kokulu kapı önlerinde kaldırımlara uzanıyor, arkadaş oluyor bağımlılık kokularına ve doymak ve dolmak- bilmez açlığa.

'Herkes' uyurken o saatlerde, soğuk bir tek sevdalıları yakalıyor üstü açık rüyalarında. Çukurlar yastıklarında hiç dolmuyor, olmuyor ki zaten. Kimi, şehrin penceresini açıp havalandırmak istiyor; oda parfümlerinin geçici 'mutluluk' veren esanslarını çalıyor çiçeklerden. Tek duyan kirpiklerinin hissettirmesi

AĞUSTOS BÖCEKLERİ

çünkü onlar da

yere değen

kirpikler kadar yakın

DİBE

ve

SEVDAYA

Zorunluluklar kurallarla varolur. Şehrin kuralları zorunsuz ama "zorunlu-sorunlu"dur. Zorunlu ilköğretimler, ilk aşklar, ilk işler olmaz;

ilk olanı
hep tektir
sevdalarına!

Sözler verilir ya 'kaçamak' yapmak için yalanlarla; bir dahakine geç kalmayacağım diye söz veriyor şehir sevdaya. Ama bir dahakine SON zili çabucak çalıyor zorunlu öğretim derslerinde. Kirpiklerine takılı bakışlarla, ağustos böcekleriyle dolu sokaklarda yürürken, çıplak tabanlarının artık niye hissetmediğini bile düşünmeden "öğretiliyor",

Şehrin sevdası bu
Zorunlu öğretim
Ömür boyu...

TURKUAZ

Asena DEVRİM

SUDAN SEBEPLER

Tık tak tık tak.....

Bu size pek de yabancı olmasa gerek. Ona ayak uydurabilmek için koşuşturmaları önemsemeden yoluna devam eden zamanı kontrol altına alamasa da ilerleyişini takip etmek için bulunmuş bir yöntem.

Tık

Ses kesildi, yoksa zaman mı durdu? İmkansız çünkü kalemimi oynatmam, gözümü kırpmam bile zamanın aksamaması için yeterli. Bundan ulaşabileceğim ilk nokta ise saatime bir an önce pil almam gerektiği.

"Ne demek istediğinizi anlamıyorum" dedi Alice.*

Şapkacı "Tabii anlamazsın!" dedi. Bir yandan da küçümser bir tavırla kafasını sallıyordu. "Eminim bir kez bile zamanla konuşmamışsındır."

Zamanla konuşmak! Bizim için zaman nedir önce ondan bahsetmek lazım. Akıp gider ellerimizin arasından tıpkı su gibi, biz de bu akışa engel olamamamın vermiş olduğu şaşkınlıkla elimizdekiyle idare ederiz. Zaten bu değil midir bizi geçmişe, geleceğe inandıran? Ama hem fizikçilere hem de felsefecilere göre zaman akmaz, o sadece vardır. Oysa beş duyumuzla da algılayamaz mıyız zamanın akışını? Yıllar geçtikçe kırsan yüzümüze kaygıyla bakar, kulaklarımızın ağır işitmesine hayret eder, hasta olunca ne tat ne de koku alırsınız. Eski günleri hüzünle anar, arka arkaya 'keşke'leri sıralarsınız. Tüm bunlardan şunu çıkarabiliriz; "Geçmiş ve gelecek" in belirlenmesindeki tüm kriterler bize göredir objektiflikten uzaktır. Zamanla konuşmaya gelince, bu daha çok monologa benziyor. Kim bilir belki de bugüne kadar söylenmedik söz, yapılmadık yorum kalmamıştır ama son sözü söyleyen hep ZAMAN olmuştur...

Bu sessiz hükümdarın iktidara gelişi ise hem birçok milletin yaratılış destanına, hem kutsal kitaplara, hem de bir çok bilim adamının araştırmalarına konu olmuştur.

"Göğü, yeri ve aralarındaki her şeyi yaratan, sonra arşa hükümlan olan Allah'tır." (Kuran secde suresi 4. ayet)

"Başlangıçta Allah, cenneti ve dünyayı yarattı. Dünya şekilsiz ve boştu ve derinliklerin üstü karanlıklarla kaplıydı ve Allah ın ruhu suların sathı üzerinde dolaşıyordu. Allah ışık olsun dedi ve

ışık oldu." (Tevrat, Genesis 1)

"Dünya Kaos Devrinde (Nu) isimli ummandan çıktı." (Eski Mısırlıların efsanesi)

17. yy başlarına kadar ortaya çıkan yaratılış inançlarından işte birkaçı. Bir de yaratılış destanları var. Farklı milletlere ait olsalar da aralarında bir çok benzerlik hatta ortak noktalar bulmak mümkün. Zaten destanlar milletlerin yüzyıllar boyu dinmeyen göz yaşları, bitmeyen coşkularıdır. Her anlatan kendinden, hayal gücünden, zekasından bir şeyler katar destanlara ama özünü doğrudur. Mesela bizim yaratılış destanımızı ele alalım. Zengin anlatımının yanı sıra BİG BANG (büyük patlama) teorisiyle benzerlikleri de oldukça ilginç.

"Başlangıçta ne söz vardı ne de bir cümle ve ben bende benimle birlikte değildim; görüyordum sadece bir ben öteki beni.

Görüyordum sadece bir ben öteki beni, ve çıkmamıştı henüz hümayun kanatlarını, gezinmekteydi ayaklarını suların üzerinde."**

"Yer yer değil iken su, su idi; başka bir şey yoktu. Bir su ki yılan içse ölümsüzleşir, bir su ki ölü çiyen içse dirilir. Zerre zerre ışık, zerre zerre hayat kıvılcıdır... Bir büyük sessizlik içinde ulu, bilinmezlikle buğulu bir su... Bu yokluk içinde bir tanrı bir de bu su."

İşte böyle başlar yaratılış destanı. Burada su ile kastedilen başka bir madde ya da saf enerji olabilir. Büyük patlama teorisine göreyse 13-20 milyar yıl önce evreni oluşturacak tüm maddeler kozmik bir öz halindeydi. Çok sıcak olan bu plazmada atom bulunmuyordu.

Yaratılış destanında tanrı suyun üzerinde süzülüyor olarak tasvir edilmekte. Su için "görünmez bir kaynama içinde, olanca rengi ve sonsuzluk kokan büyüklü kokuya sahip" gibi ifadeler kullanılmış. Zaman ise daha serbestliğine kavuşmamış, tanrı zamanı kanatlarını altında sınıksız saklamış.

"...Uçmak? Tanrı, tanrıyken bile ürperiyordu. Ürperiş suya geçti ve sular yandı önce, sonra karardı. Bir depreniş oldu bir kıvılcıdanış; sular büküm büküm büküldü, kıvrım kıvrım kıvrıldı, kabardı. Bir dökülüş döküldü. O ulu su, bir

süre durulmadı; için için kaynadı ve kabına sığmadı. Orta yerinden yarıldı ve bir ses sudan yükseldi. Su, bu ses sonsuzluğa ulaşınca kadar yaydı."

Büyük patlamaya geri dönelim. Oluşabilecek hafif gazlardan dolayı plazma kararlı halden kararsız hale geçti ve ezeli patlama ile yoğunlaşmış bu enerji tüm boyutlarda hızla yayılmaya başladı. Patlamadan önce sonsuz olan kütle çekimi yüzünden zaman başlamamıştı. Patlamanın ardından ilk hareketle birlikte zaman başlamıştır.

"Tanrı bir daha suya baktı sesi daha iyi duyabilmek için kanatlarını gererek, su yüzüne indi. ...gerilen kanatlarının altından zaman fırlayıp kaçtı. "Yani süzülmekeyken ilk hareketiyle birlikte zaman işlemeye başlar.

Ayrıca hem destana hem de büyük patlamaya göre önce zaman ardından mekan kavramı ortaya çıkar." Zaman suya hükmedecekti. Sonra? Sonrası bağırsız ve kopuk zincirlerdi ve suda halkalar düzensiz dağınıklık içinde hep kaçacaktı. "Destanın bu kısmı, günümüzdeki evrenin sürekli genişlemesiyle benzeşmektedir. Tüm bunların yanı sıra dünya ve canlılardaki değişimler de anlatılmaktadır destanda. Mesela yılanın önceden dört ayağının olduğundan, daha sonradan bunları kaybettiğinden bahsediliyor. Bu, bilimsel olarak da doğrulanmakta.

Zamanın başlamasının ise hem destanda hem de büyük patlamada ilk harekete bağlanması ise diğer bir ilginç nokta. Günümüzdeyse zamanın başlangıcından çok, zamanda yolculuk tartışılmakta.

Bu zamana kadar sinema sektöründe en fazla hasılat yapan filmlerin başında geliyor zamanda yolculukla ilgili filmler. Belki de bunun altında insanların gelecekle ilgili merakları, geçmişte yapılan hataların pişmanlıkları yatıyor. Bu yolculuk fikri, Einstein'ın izafiyet teorisinden sonra önem kazanmıştır. Gerçi kendisi zamanda yolculuğun imkansız olduğunu savunuyordu ama günümüzde teorik olarak bu yolculuk yapılabilir. Doğrusu "Ben annemin beşiğini tıngır tıngır sallıyor iken" diye başlayan masallarla büyüyen bizler için bu pek de yabancı olmasa gerek!

Geleceğe atlamak için günümüzde geçerli iki yol var; hız ve kütle çekimi. Filmlerde izlediğimiz gibi bir yolculuk için hızın ışık hızına yakın olması gerekiyor. Hıza bağlı olarak olayların algılanışı arasındaki aralıklarda değişiyor. Diyelim ki ışık hızına yakın bir hızla hareket eden uzay geminizle dünyaya en yakın yıldızın etrafını dolaşıp geleceksiniz. Döndüğünüzde kendinizle yaşıt torunlarınızla karşılaşmanız mümkün.

Kütle çekimi arttığında da zamanın yavaşlayacağı öngörülüyor. Hatta kütle çekimi dünyanınkinden kat kat fazla olan yıldızlarda zamanın yavaşladığı saptanmıştır. Eğer bu yıldızlardan dünya izlenebilseydi, dünyadaki olaylar hızla ileriye sarılan bir video filmi gibi görünürdü. Kara deliklerin olay ufku yüzeyinden ise zamanın sonuna kadar olacağını izlemek mümkün.

Zamanda yolculuk ve dolayısıyla bu yolculuğu sağlayacak olan sistem oldukça cazip görünüyor. Ama bütün büyük buluşlarda olduğu gibi bunun da kötü güçlerin eline geçmesi riski var! Ama diğerlerinden farklı olarak aman makinesi iyi ellerde de kötü sonuçlar doğurabilir. Her şeyin neden-sonuç ilişkisine bağlı olduğu dünyamızda bir küçük ayrıntının değişmesiyle rollerin hatta tüm senaryonun değişmesi belki de kaçınılmaz. Mesela Büyük İskender son akşam yemeğini fazla kaçırmasa belki de ishalden ölmeyecekti. (Ölümünün sıtmadan kaynaklandığı da söylenmekte) Ayrıca Atatürk Sakarya Savaşında ölümden cebindeki saat sayesinde dönmüştü.

Böyle bir gücün menfaatler doğrultusunda kullanıldığını düşünün. Geçmişte de bilim bir çok kez bu güçler yarısına alet edilmişti ama bunların en acıklıları herhalde savaşlarda yaşanmıştır. Sanayi devrimiyle birlikte savaşlardaki tahribatlar da katlanarak artmıştır. Nobel bulduğu dinamitin çok sayıda insanın ölümüne yol açmasıyla birlikte bir vakıf kurmuş ve bu vakfın tüm gelirlerini insanlık yararına kullanılmak üzere bağışlamıştır. Einstein ise dönemin Amerikan başkanı Roosevelt'e mektuplarda uranyumun parçalanması halinde ortaya çıkacak enerjinin büyüklüğünden ve bunun kullanılabileceğinden bahsetmiştir. Hiroşima'da yaşananların ardından da tüm prestijini ortaya koyarak nükleer silahlanmanın önüne geçmeye çalışmıştı. "Hayatımda bir büyük hata yaptım, başkan Roosevelt'e atom bombalarının yapılmasını öneren mektubu imzaladığımda. Ama bir haklılık payı vardı; onları Almanların yapması tehlikesi!" diyerek de kendini savunmaya çalışmıştır.

Tüm bunlar belki de kişinin kendisiyle vicdan hesaplaşması. Bu iki örnekte de iki bilim adamının dehasının ideallerden sapıp filmin esas oğlanlarının hırs ve isteklerine alet olduğu görülüyor.

"İdealler yıldızlar gibidir. Onlara hiçbir zaman ulaşamayız, ama bize yolumuzu gösterirler." diyor bir düşünür. Eğer öyle ise; yolunuzun sonu yıldızlar, geçmişinize baktığınızda vicdanınız rahat olsun.

* Alice Harikalar Diyarında

Bir Kitap Okudum HAYATIM Değişti

AH BAYIM AH

Aylin GÖKE

- Nazlı Eray -

Ne tuhaf bacakları vardı sinek çocuğun. Şükriyanım teyzenin torunun hanı. Nazlı Eray'ın "Ah Bayım Ah" adlı ilk öykü kitabından. Okuduğum ilk büyüklük öykü kitabı. İlk boş verin ve hatta torunu öldüren sineksavarla savın başınızdan. Sayfalarındaki göndermeleri takip ederek önce en yakın kitapçıdan Şefik Can'ın klasik "Yunan Mitolojisi"ni aldınız. Ve Ece Ayhan'ın şiirlerini ezberlediniz. Faruk Duman'ın "Şöför Cemal'i yoksa sinek çocuk muydu diye sorup durdunuz, günler boyu. Zaman büyüyle kenetlemişti dudaklarınızı. Boş verin ilki şimdi. Dönüp dolaşıp yine okudunuz kitabı. Hiçbir şey anlamamışsınız. Buydu anladığımız. Büyülenmişsiniz... Bir serin solukla "ah" çektiniz ah bayım siz!

NERRANT SULA (Sokak Kızı)

Dicle Berfin KÖSE

- Panait Istrati -

İki hakkım vardı seçmek için... İki tarafta da aşk ve tutku birbirini kıskanan. Bırakamıyordum; güzeldiler, çekiciydiler, farklıydılar. Sonra sevgi geldi, mutluluk getirdi, güzel değildi ama huzur vericiydi. Bir tercih yaptım: Bensizlikle en çok yıkılanı, babamla aynı ulustan bana korkunç acılar çekecek olanı seçtim kendime yazgı diye. Diğerleri ise birbirine emanettiler...

Romen yazar diğer eserlerinde de olduğu gibi bu kitabında da sevginin insanları birbirine nasıl bağladığını ve belki de hayattaki en değerli varlığımız olduğunu anlatıyor.

DÜNYAYI DEĞİŞTİREN BEŞ DENKLEM

İrfan İLGIN

- Michael Guillen -

Sizi bilimin heyecanına, ilginçliğine ve yaratıcılığına sürükleyecek bir kitap. Kitapta beş ünlü bilim adamı, bu bilim adamlarının beş mükemmel denklemi ve bu denklemlerin meydana geliş öyküleri anlatılıyor. Bilimin akışını değiştiren bu beş denklem aynı zamanda sizin bilim hakkındaki düşüncelerinizi de değiştirebilir. Kitabı okurken bu bilim adamlarının ilginç yaşamlarına daleceksiniz ve bilimle uğraşma isteğiniz artacak. Bunun yanında bu denklemlerin günümüz üzerindeki etkilerine de yer verilmiş. Bu kitap sizi bilimin gizemli dünyasına çekecek.

Elvan PALABIYIK

Başak SORAN

ANGELA'NIN KÜLLERİ

Melih ALBEYOĞLU

- Frank McCourt -

Her zaman anne ve babalarımız, dedelerimiz söylemiştir: "Bak, insanlar ne sefalet çekiyor, siz elinizdekini kıymetini bilmiyorsunuz. Şükredin, şükredin." Bu sözleri bir defa dinlersiniz, ikincisinde anlamaya başlarsınız, üçüncüsünde anlarsınız ama dördten sonra "Yeter artık n'apalım onlar sefalet içinde yaşıyorsa biz de her dakikamızı da onlarla mı geçirmek zorundayız?" dersiniz.

Belki de bu yüzden klasikler çok sevilmez. Çoğu zaman sıkıntılı bir hayatı, fakirlikle geçmiş günleri anlatırlar. Fakat bazı istisna kitaplar vardır ki, okumaya doyulmaz, bitmesi istenmez. Angela'nın Külleri de bunlardan biri. Kitabı okuduktan sonra hayatta ilk defa yoksulluğun ne demek olduğunu tam olarak anladım. Kitaptan bir bölüm okuyup kendi hayatıma döndüğümde sahip olduğum şeylere yodığayan bir gözle bakıyordum.

Peki kitabın beni bu kadar etkilemesinin sebepleri neydi? Bence ilk sebep hikayenin gerçek olmasıydı. Kitapta Frank McCourt'un Amerika'da başlayan İrlanda'da devam eden ve tekrar Amerika'da süren kötü koşullar altındaki hayatı anlatılıyor kendi ağzından. Olaylara çocukça yaklaşımlar, zengin insanlara karşı olan gıpta, yaşama sevinci ve iyimserlik kitapta ağır basan duygulardan. Özellikle yaşama sevinci ve iyimserlik en kötü olayların yaşandığı bölümlerde bile var ve bu insanı şaşırtarak düşünmesine yol açıyor.

Angela'nın Külleri okurken sıkılmayacağınız bazen ara vermeden okumak isteyeceğinizi bir kitap olacak. Her ne kadar klasikleri sevmem deseyiz de bu onları okumanız için iyi bir başlangıç olabilir.

KÖPRÜ

Müge ÇARDAK

- Ayşe Kulin -

Küçük bir çocuğu eğlendiren rengarenk cıvı cıvı legolar; hayalgücüyle oluşmuş legodan yapılar, legoların ilham kaynağı olduğu en az diğerleri kadar gerçek yine de oyuncak gibi görülen harika bir köprü ve altında insanların acımadan sevdiklerini almış, dede, çocuk, er, genç demeden yüzlerce cana kıymış zalim karasu Fırat.

Fırat suyu yıllar boyu kan aktı. Çare bulunmadı, üstüne mi varılmadı bilmem. Günün birinde bir vali atandı Erzincan vilayetine. Azimli, kararlı, tuttuğunu koparan bir vali.

Beni en çok etkileyen şey de bu valiydi zaten kitapta. Hem halktan biri gibi, hem devletten. Böyleleri zor bulunuyor ya şimdilerde. Etkiledi işte beni birdenbire.

Onca çaba, dökülüp saçılan onca para boşa gidemezdi. Erzincan'ın yerlileri, göç eden insanları hükümet görevlileri canla başla çalıştı ve işte o köprü çıktı ortaya.

Bu azim, bu kararlılık bana hayata farklı bakmayı öğreten, bu kitapsa bana Ayşe Kulin'i sevdiren şeyler oldu.

Siz hiç Ayşe Kulin okumamışsanız inanın bana, çok şey kaybetmişsiniz.

HAYAT ROMAN

Pınar ÖZEREN

- Fidan Terzioğlu -

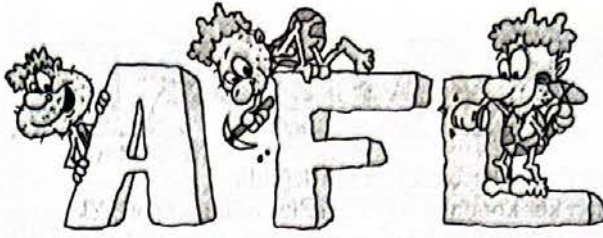
"Hayat Roman" Fidan Terzioğlu'nun son romanı. Yıllardan 2001. Romanın büyük bir kısmı İstanbul'da geçiyor. Kitapta anlatılan otuz yaşına basan reklam yazarı Koza'nın hayatı. Eski işinden istifa edip kendine yeni bir iş ve yeni bir yaşam kurmak isteyen Koza'nın umduğunu bulamaması, cinsiyet bunalımları, ekonomik durumu kötüye gidişi ve içinde bulunduğu boşluğun doğurduğu kişisel sorunları akıcı bir dille anlatılıyor. Koza'nın yaşadıkları herkesin başına gelebilecek türden... Kitapta adından da anlaşılacağı gibi- hayatın ta kendisini buluyoruz. Bu da kitabı etkileyici kılıyor.

"Tesadüfler eğer tesadüf değilse neden biz öyle zannediyoruz?" "Görmemiz gereken şeyleri görmek istemediğimiz için."

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

ne okuyor?

Elvan PALABYIK

Başak SORAN

BİR ADA HİKAYESİ

Başak ALDEMİR

- Yaşar Kemal -

Yaşar Kemal, Bir Ada Hikayesi adı altında bir üçlü yaparak dünyanın en ünlü gazeteci ve yazarları tarafından en iyi romanı yaratan insanlardan biri olarak gösterildi. Bu üçlünün ilk iki kitabı "Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana" ve "Karınca'nın Su İçtiği"nden sonra son kitabı "Tanyeli Horozları" şu sırada yayımlandı.

Yaşar Kemal, bu kitaplarında Ege kıyılarındaki Türkler ve Yunanlıların arasında yapılan mübadeleyi konu alıyor. Daha doğrusu iki taraf için de hoşnutsuzlukla karşılanan bu mübadele sadece temelli konunun. Yaşar Kemal bu temelli o kadar ustalıkla atıp katları o kadar sağlam oturtuyor ki, üzerine bu kitapları okunduktan sonra hayatımızda bazı şeylerin aynı kalması imkansızlaşıyor.

Anlatımda abartı ve gerçeklik arasında soyut ama o kadar inandırıcı bir çizgi var ki gözümüzün önünde canlandırdığımızda gerçek olup da sizin görmediğiniz, içinde yaşamadığınız bu dünya sizi gerçekten hüzünlendiriyor.

Yaşar Kemal'in üslubu ve bu hikaye bir araya geldiğinde, bundan etkilenmemek olanaksız. Sevgi ve nefretin çelişmediği hatta bir bütün olduğu bu hikayede yazarın her tanımladığı renkte kendi duygularınızı, planlarınızı ve hayallerin bile gerçekleşebileceğini göreceksiniz. Belki de "menevişlenmek" filmini ilk defa kullanacaksınız; her renkte parlayan denizi gördüğümüzde bu kelime dökülecek ağzınızdan ister istemez. En azından her günümüzü ve her günbatımında kendinizi; geçmiş, şu anı ve geleceği düşünmekten alıkoyamayacaksınız.

SAVAŞ VE BARIŞ

Eren ARSLAN

- Tolstoy -

Gözün satırlarla buluştuğu ilk anda kopuyorsunuz dünyadan ve Tolstoy'un yüz yıl öncesini dile getirdiği olayların arasında buluyorsunuz kendinizi. Başkalarının sizi görmesini engelleyen bir kutu içerisinde sanki ve insanların varlığının farkına varmasalar bile onlarla yaşıyorsunuz. Kitabı elinizden bıraktığınızda bile karşınızda o insanları görebileceğinizi hissettirecek kadar da hayatın içinden bir roman. Yüzleri buluyor romandaki insan sayısı ve kişi tahlilleri, sayıya rağmen çok başarılı. Kendi ülkesinde ve bütün dünyada etkisinden söz ettiren Tolstoy, en iyi romanlarından biri olan "Savaş ve Barış"la günümüzde de yaşıyor.

ÇİKOLATA

Şükran AKBAY

- Joanne Harris -

Çikolata ile gelen sırlar, dostluklar ve düşmanlıklar...

Küçük bir kasabaya yerleşen Vianne'nin kasabada açtığı çikolata dükkanı, alışverişle birlikte sırların ve duyguların paylaşıldığı bir dostluğun barınağı haline alır. Vianne müşterilerinin gizli duygularını ortaya çıkarır, onların bastırdıkları isteklerini körükler. Ama bu kasabadaki ağırbaşlı kilise kurallarını karşısına almasına neden olur.

Çikolatanın insanlar arasında kurduğu ilişkiyi ve küçük Fransız kasabasının kalıplaşmış düşünce yapısını anlatan kitap okuyucuda karşı konulmaz bir istek uyandırıyor.

BİT PALAS

Ayşe AYDIN

- Elif Şafak -

"Hayatı çizim" deseler ne çizerdiniz? Elif Şafak'ın bu konuda harika bir fikri var. Bir çember... Sonu veya başlangıcı olmayan istediğiniz yerde başlayıp istediğiniz yerde terk edebileceğiniz bir çember...

Bir kişinin hücrelerinde gördüğü bitler ve böceklerden kaynaklanan korkusunu yenebilmesinin tek yolu, onların hikayesini yazmak olacaktır herhalde. Bir apartman ve apartman sakinlerinin hepsi, ayrı ama hepsi de bir o kadar iç içe hayatları... Çemberin farklı noktalarından da başlasalar merkezleri aynı.

İnanılmaz zevk duyarak okuyabileceğiniz kitabın yazarı farklı farklı insanları bir araya getirmiş. Akıcı bir dili olan kitabı okumak eminiz çok zamanınızı almayacak.

YÜKSEK TOPUKLAR

Esin AÇIŞ

- Murathan Mungan -

Geçmişinde epey badireler atlatan Nermin çocukluğunun da soğuk ve otoriter halalarıyla aynı evde geçmesi yüzünden hayatında pek mutlu olamamıştır. Birçok düşüncüyü benimseyip vazgeçtikten sonra hiçbir düşüncüyü benimsememekte karar kılmıştır. Erkeklerle karşı feministlik damarları kabarsa da aslında kadınlardan pek hoşlanmaz, hatta onları gösteriş budaşası süs bebekler olarak görür.

Romanın iki baş kahramanını tuttum diyemem. Birisi kadınlardan nefret ediyor, diğeri yapmacık tavırlarıyla insanı kadınlardan soğutuyor. Fakat kitabın anlatımı kendinizi olay mahalinde hissetmenizi sağlıyor. Sanki Nermin İstanbul'da değil de karşı apartmanda oturuyor izlenimi veriyor. Karakterlerin çoğunun iyi gözlem yapabilmesi ve hayatta ilgili ayrıntıları bu kadar iyi yakalayabilmeleri romanı yaşamın içinden kılıyor.

Eserde genel olarak bir kadın düşmanlığı dikkat çekiyor. Eh bu da Murathan Mungan'ın onlardan nefret etmesinin bir belirtisi olsa gerek, yazar da zaten kendini eserinden yüz yüze soyutlayamaz.

JOSEPHINE

Filiz ÖZÇELİK

- F.W. Kenyon -

Kenyon'un usta kaleminden bir roman. Napolyon, her ne kadar içten olmasa da güzel ve inandırıcı gözyaşlarına sahip sevgili Josephine'in uğuruna inanan büyük bir komutan. Tutku, ihtiras ve entrikalarla dolu bir ağıt yaşam. Kaybedilen zaman, yaşanan zorluklar, mücadele sonunda fark edilen büyük bir aşk. Ve devamında uğurunu kaybeden Napolyon'un yavaş yavaş yok oluşu.

Kenyon bu romanında da bütün gerçekliği, yalınlığı ve büyüleyici betimlemeleriyle kaleminin gücünü fark ettiriyor. Okuyucuyu 21. yüzyıldan alıp Fransız Devrimi'nin ortasına veya bir gıyofinin önüne getirmeyi nasıl başardığı gerçekten şaşırtıcı.

TENDÜRTİYOT

Ecenur AYDIN

- Metin Üstündağ -

Hayatı ve hayattaki kavramları umursamaz (gibi görünen) ve şiirsel bir dille bizlere sunan Üstündağ, bu yapıtında hayat için farklı bir bakış açısı yakalamış.

Bikmiş, usanmış ve de umutsuz bireyler için yaşamın kapılarının anahtarını içeren bir şiir kitabı.

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
Derinleşti

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

DÜNDEN YAZAR

Hayrettin ŞİPAR

Uyanıklıklarında bana derler ki "Sen ve içinde yaşadığın dünya ,sonsuz bir denizin sonsuz sahilinde bir kum tanesisiniz yalnızca."

Ve düşümde onlara derim ki " Ben sonsuz denizim ve bütün dünyalar kum taneleridir."

HALİL CİBRAN

Biraz gayret edip perdenin arasından sızan ışıık demetini görmeye çalışın. Perdeyi aralayınca göreceğiniz şey sizi korkutmasın çünkü emin olun geriye dönüp " Ne yaptım ben ?" demeyeceksiniz. Gözünüzün önünde aydınlık ve ona ulaşmak için ufak bir çaba bile yeterli. Sakın aydınlığa arkanızı dönmeyin aksi halde göreceğiniz tek şey kendi gölgeniz olacaktır.

İşığı teninizde hissedin ve ona ruhunuzu ödünç vererek size bütün gerçekleri ve hayatın anlamını göstermesini isteyin. Çünkü hayatınızın anlamı sadece yüksek binaların ve egzozların arsında günlerce koşuşturup da arkanıza baktığınızda kendinize ait olan sizi gerçekten mutlu edecek bir şeyler bulamamak olmamalı.

Belki de hayatınıza anlam katmak için küçük bir kitap size yeterli olur. Sizin aydınlığınız olacak içi dolu küçük sayfalar. Bunun için çok fazla aranmanıza gerek yok çünkü ben size yardımcı olabilecek birini tanıyorum. Bu adam Lübnanlı yazar Halil Cibran'ın ta kendisi.

"Kaynağı adalet olan bir dünya kaynağı merhamet olan bir dünyadan daha büyüktür." diyen Halil Cibran yaşamı ile eserlerini örtüştürebilen ender yazarlardandır. Zaten onu yazmaya iten de düşündüklerini ve yaşadıklarını paylaşma arzusudur.

1883 yılında Hristiyan bir ailenin çocuğu olarak Lübnan'ın Bechari kentinde dünyaya gelen Cibran 12 yaşında ailesiyle birlikte Amerika'ya göç eder. İlk orta, ve lise öğrenimini Boston'da tamamladıktan sonra Beyrut'taki El-Hikmet medresesine gider. Yüksek öğrenimini burada bitiren Cibran 1902'de yurdundan bir daha dönmek üzere ayrılır. Daha sonra Amerika'da ve Fransa'da resimleri satarak geçimini sağlar. Yaşamının en önemli kişilerinden biri olan Mary Elizabeth Haskell ile tanışması 1904 yılına denk gelir. Mary Haskell onun akıl hocası, dil eğitimcisi, eleştirmeni ve maddi destekçisi olur. Fakat ilişkileri hep mesafeli ama tutkulu bir şekilde devam eder. Ama yine de bu ilişki onun 48 yaşında yoksulluk ve hastalıklarla dolu yaşamını sonlandırmasını engelleyememiştir.

Yaşamından çok daha önemli olan onun bıraktığı eserlerdir. Onun kitaplarını okurken soluduğunuz havayı ciğerlerinizde hissedersiniz ve parmaklarınızın uçlarına kadar yaşamla dolarsınız. Çünkü Cibran karamsarlığa yer vermez ve insanlığa vermeye çalıştığı şey yaşama isteği ve

hayatın anlamından başka bir şey değildir.

Cibran her konunun hayatla iç içe olduğunu bilerek yazar ve hiçbir zaman okuyucuya imkansız gelecek konulardan bahsetmez. Yani insandan ve yaşamdan kopuk değildir. Sözcüklerin sınırlarını zorlayarak, kendine has cümlelerle, etkilenmeden duramayacağımız bir içtenlikle, inançla düşüncelerini sunar bize Halil Cibran.

"Söylediklerimizin hepsi aklımızdaki ziyafetten arta kalan kırıntılardır ancak"

" Bir söz söylemeye geldim ve onu şimdi söyleyeceğim. Ama eğer ölüm engellerse beni, o söylenecektir Yarın tarafından, Çünkü Yarın sonsuzluğun kitabında hiçbir sır barındırmaz. Yaşamaya geldim, Sevgi'nin görkeminde ve Güzel'in ışıltısında; onlar ki yansımalarıdır Tanrı'nın. Buradayım, yaşıyorum ve sürgün edilememem yaşam alanından, çünkü canlıdır sözüm ve ölünce de yaşatacağı beni. Herkesin yanında ve herkesin uğruna olmaya geldim ve bugün benim tek başıma yaptıklarım Yarın yankılanacaktır yığınlardan.

Şimdi neler söylüyorsam tek yürekte, Yarın söylenecektir binlerce yürek tarafından."

Toprağın semaya yazdığı şiirlerdir ağaçlar

Bizlerse

*kesip doğrayıp onlardan kağıt yapıyoruz;
boşluklarımızı ve budaklarımızı
kaydetmek üzere*

* * *

Eğer

*sınırlı ölçüt ve ölçülerimiz olmasaydı
güneşler önünde olduğu gibi
ateş böcekleri karşısında da
ürpertiyle karışık saygı duyardık.*

* * *

Bu çetrefil muamma

senin için:

Dip ve doruk

birbirlerine

orta noktadan daha yakındırlar.

* * *

*Hayatın adaletine duyduğum inancı
nasıl kaybedebilirim ki!*

Ben biliyorum ki

*Kuş tüyünde uyuyanların düşleri
toprak üstünde uyuyanlarınkinden
daha güzel değil.*

* * *

*Hayal dünyası olmayan bilgin
bıçakları körelmiş, terazisi bozulmuş bir kasaptır.*

Ancak

*hepimiz birden vejeteryan olmadığımızı göre
ne yapabiliriz ki!*

BUGÜNDEN YAZAR

Elif ŞAFAK

"Roman: Ölüm korkusundan beslenen yaşam tutkusu. Ya da yaşama ve yaratma arzularından beslenen hiçlik duygusu."

Kendi güzelliğine tutkundur haset. Kendini ölesiye sever de yine de göremez ruhunun kök salmış çirkinliğini. Tezatlar üzerine kuruludur dünya. Bir nakış gibi işlemiştir yaratan canlıyla cansız, görülenle görünmeyen, var olanla olmayanı aynı dünyanın sınırlarına ve düşünüp de bu tezatlıkları var olmakla yok olmanın sınırında yaşattığı insana akıl vermiştir yıllar önce. Dünya döndüğü sürece kör karanlıklarda parıldayan yıldızları merak etsinler diye...

Elif Şafak; tezatın ihtişamına tutkun yazar. Akla karanın, temizle pisin iç içe geçtiği bir dünyada kendi sularında balık avlamayı hiçe saymış, saçmalıklarla herkesin su birikintisine küçük birer taş atıp bulandırmış bir kadın. Kendisi böyle söyler yazar. Eğer hakikat düz bir çizgiyse ve yalan bir dikey sütundan oluşuyorsa, bir de saçmalık vardır ucu bucağı belli olmayan bir çember şeklinde der ve işte bu kısır döngünün içinde hakikatten ve yalandan eşit uzaklıkta yaşamının güzelliğinden bahseder.

"Son derece yalnız, asosyal, kopuk, kesintilerle örtülü, yabancılaşmış, bir çocukluğun" izlerine rastlanır kimi zaman Elif Şafak'ın yazılarında. Kimi zamanda okuduğu yazarların (Refik Halit Karay, Murathan Mungan, Halil Cibran, Hallac-ı Mansur...) farklılıkları siner üstüne. Gençliğiyle(1971-...) değil, yaptığı araştırmalarla zenginleştirdiği karakterleriyle tadı kalır damakta. Hayatın ruhuna teyellenmiş değişik mizaçtaki karakterlerini ruhdaşları olarak niteler. Bir çocuğun gözünden saklambacı, şişman bir kadının gözünden yemeği, Hacı-Hacı'nın gözünden dini anlatmaz. Celal'le Mavi Metres'in saçlarını kesmez, Be-Ce'nin mankenliğine laf söylemez. O, Keramet Mumi Keşke Memiş Efendi gibi tek çizgi halindeki gözleriyle donuk donukta bakmaz olaylara. Ne hissettiğini, nasıl davranmanız gerektiğini size çok önceden haber verir. Farkında bile olmadan siz, birbirinden bağımsız kahramanların birbirine teyelli hayatlarını anlatıverir bir solukta.

Olayların ezici üstünlüğüne kapılır gideriz yaşamda. Hep bir yapılması gerekenler vardır ve yapılmaması gerekenler; olanlar vardır ve örümcek ağına yakalanmış sinekler. O, belki de sineğin ağzından konuşur sizinle. Gerçekten konuşur mu sizinle? Orası da meçhul işte. Belki de uzun bir monologdur tüm bu okuduğumuz. Sineğin yakalandığı andan çok, örümcek ağının güzelliğine ve kıvraklığına hayran kaldığınız uzun bir monolog.

"Göz bebeği: İnsanlarda yuvarlak, hayvanların çoğunda ise dikine elips biçiminde olan göz bebeğinin çapı, irise gelen ışığın miktarına göre değişir. Karanlık ve uzaklık büyütür gözbebeğini, aydınlık ve yakınlık küçültür. Yani bu kararsız çember, ışık varsa küçülür, ışık yoksa büyür. Yakına bakarken de küçüldüğüne göre yakın olan aydınlıktır, aydınlıktadır. Uzağın payına karanlık düşer. Zaten karanlığı kimse yakından görmek istemez.

Aşık olunca da büyür gözbebeği; demek ki aşık olunan uzaktır. Aradaki mesafenin verdiği acıyı azaltmak için, maşuka "gözbebeğim" diye hitap edilir."

Görünmeyenin mahremi anlatmayı sever Elif Şafak berrak Türkçe'siyle. Kıyıda köşede kalmış kendi kabuğuna çekilmiş bütün kelimeleri büyük bir titizlikle dizer gözler önüne. Çemberin üstünde olmasına inat düpedüz sıralar çeyiz sandığından çıkardığı kelimeleri ve bütün mahremiyetlere inat sunar okuyucunun görüşüne.

Ne hilkat garibesi Samur Kız ne de La Bella Anabella yaşlanır hikayelerde. Hayat göz aldatmacasından ibaretse bunlarda illüzyonun birer parçasıdır yalnızca. İbrişimden dokumada olsa hayat ipliği parıldamaz hiç birinin gözbebeklerinde, bir gölge oyunundan ibarete dönüşür karakterler uçsuz romanın içinde.

Hayatı koşuşturma içine geçer Elif Şafak'ın. Halen öğretim görevlisi olarak çalıştığı üniversite ve hayat arasında bir koşuşturmacadır yaşadığı. Zamanı kısıtlı, mekanı sınırsızdır. Sınırsız mekanını da yansıtır romanlarına. "Sibirya, Türkiye, Almanya..." Farklı ülkelerin, farklı kültürlerin sentezini oluşturur romanlarında ama zamana bir başka rastlarsınız kitaplarında. Bildiğimiz zamandır bu göremediğimiz, tutamadığımız ihtişamlı güzellik. Fakat bildiğimizin aksine akar burada. Kimi zaman ileri, kimi zaman geri gider saatler pervasızca, Mehter Marşı misali. Zaman olaylara değil, olay zamanlara uyar sessiz sedasız ve bir bütünün parçalarını oluşturmanın memnuniyetiyle.

"Hayata nasıl yazılmak istiyorsam öyle çezeceğim kendimi"

ODTÜ Uluslar Arası İlişkiler Mezunları Elif Şafak sevmez çizili hayatları. Kısıtlanmış, sınırlanmış bir apartman misali üst üste moloz yığınlarından olmayı hiç istemez. Düzensizliğin düzenini, hiçliğin varlığını, tasavvufun düşüncesini benimser yıllar yılı, sezdirmeden seyirlik olmaktan korkar. Şişmanla cücenin aşkını anlatır kifayetsizce de hem görünür olmaktan kaçır, hem de görünmemekten. Yakıştıramaz kendine dikilmiş hazır kostümleri. O olmalıdır ve olacaklar şimdiden yazılmamalıdır olmayanın üstüne...

Masallar hep çocuksu yalanlardan, beyaz saflıktan doğar demişlerdi. Oysa hepimiz bir çok gerçek büyüttük kendi masallarımızda. Düşlerimize ulaşmanın düşünyle bir çok ilkleri yaşadık. Üstelik bir çoğu da ilk kez yaşanmıştı; daha yolun başında olmanın getirdiği acemilikle. Hiçbirimizin hafızalarından silemediği bu güzellikleri paylaşmak istedik sizlerle... Ve on yedi kişiye yönelttik sorularımızı. Yanıtlayan on dört arkadaşımıza teşekkürlerimizi iletmek istiyoruz. Yanıtlanmayan arkadaşlarımızın da okulumuza adımlarını ilk kez atmanın heyecanı içinde olduklarını düşünüyoruz... Masal tülüyle kaplı düşleriniz bir bir yazılsın gerçeğin ilkinde...

Hatice Ümran EVREN

SORULAR

1. "Keşke hiç olmasaydı" ya da "Keşke hiç bulunmasaydı her şey çok daha güzel olurdu" dediğiniz bir şey var mı, varsa ne?
2. Bu okula ilk geldiğinizde hissettiklerinizle şu an hissettikleriniz aynı şeyler mi, eğer farklıysa bunun nedeni sizce ne?
3. Tüm imkanlara sahip olsaydınız neyi icat ederdiniz?
4. Hayatınızda bir kez yaptığınız ama hiç kimseye paylaşmadığınız bir sırrınızı bize anlatır mısınız?
5. "Sevgilinin gözünde parlayan ilk bakış, Tanrı'nın 'olsun' demesiyle birlikte suların yüzünde devinmeye başlayan, dünyayı ve ahireti yaratan ruh gibidir."

Bize ilk aşkınızı anlatır mısınız?

LİSE 3 ERKEK

- 1) ÖSS olmasaydı çok iyi olurdu. Şahsen kimin bulduğunu da çok merak ediyorum.
- 2) İlk geldiğim zamanki soru işaretleri zamanla silindi. Korku, şüphe, yalnızlık yerini güven ve dostluğa bıraktı. Fen lisesi öyle çiftlik gibi bir yer değilmiş, gayet güzel bir yermiş meğerse.
- 3) Doğayı temizleyen bir şeyler olabilir. ÖSS cevaplarını söyleyen bir alet, yapmakta davranan iki yüzlü şahsiyetleri Mars'a ısıtma makinesi, patlamayan ve inmeyen basket-futbol topu, şarjız çalışan cep telefonu...
- 4) Tabii ki anlatırım. Bu suçluluk duygusuyla daha ne kadar yaşarım bilmiyorum. Anne en sevdiğim vazonu ben kırdım, dış macununu açık bırakan da bendim. Pişmanım, beni affet.
- 5) İlk aşkım, hani çocukluk aşkı vardır ya herkesin, işte oydum benim ilk aşkım. Sonra bir anda gençlik aşkım oluverdi. Ben de onun ilk aşkıyım. Hep öyle derler zaten. Şimdi sorsanız ne der bilmem. Hayatımın en mutlu günleriydi diyebilirim. Ne yazık ki sonuç hüsrana ve üzüntü oldu. Biraz dengesiz biridir, bana çok çekti aşkısı. Ama gönül işte ne yapacağı belli olmuyor. Her şeye rağmen onunla ikinci bir şansım olmasını isterdim.

LİSE 2 KIZ

- 1) Bazen bir çok şeyin varlığının gerçekten gereksiz olduğunu düşünüyorum. Küçükken evcilik oyunlarında yaptığımız gibi örneğin... Bir bardak çay içsek, sonra da "teşekkürler" deyip kalksak o dükkandan. Ne Türk lirası ne de Amerikan doları...Keşke para kavramı hiç olmasaydı.
- 2) Tabii ki aynı şeyler değil. İlk günkü yabancılık, soğukluk çok geçmeden kayboldu. Bazen ne kadar çok kurtulmak istesek, sınırlensek de her şeyiyle seviyoruz bence bu okulu. Çünkü her geçen gün daha çok şey paylaşıyoruz ve paylaştıkça her şey daha da güzelleşiyor.
- 3) Önceden, karşıdaki insanların düşüncelerini okuyabilmeyi çok isterdim. Şimdi ne düşündüklerinden çok neden düşündüklerini bilmek istiyorum. Çünkü etrafımda anlayamadığım, neyi niçin yaptıklarını bir türlü çözemediğim o kadar çok insan var ki. Tüm imkanlara sahip olsaydım, kesinlikle insan davranışlarını analiz edebilen bir makine icat ederdim.
- 4) Böyle bir sırrım hiç olmadı.
- 5) Köseyi dönerken, kalbiniz yerinizden fırlıyormuşçasına atmaya başlar. Gözleriniz her yerde onu arar. Titrersiniz, üşürsünüz ama soğuktan değil. Karşılıksız da olsa, içinizi ısıtmaya yeter sevginiz. Tecrübesizsiniz, ilk ya...Bütün sevgiler keşke ilk aşklar kadar masum olsa.

HAZIRLIK ERKEK

- 1) Yok. Çünkü olmasını istemediğim bir şeyin yanında genellikle ona zıt bir şeyler vardır. Böylelikle ikisi dengelenir.
- 2) Bu okula ilk geldiğimde olmak istediğim yerde olduğumu düşündüm. Bize söylenenlere göre oluşturduğum fen lisesi düşüncesinin yanlış olduğunu anladım. Bu düşünceler hala aynı.

3) Bir telepati makinesi icat etmek isterdim. Böylece söyleyebildiklerimden çok daha fazla olan söyleyemediklerimi anlatabilirdim.

4) Maalesef yaptığım her şey bir şekilde ortaya çıkarıldı. Bunun dışında bilinmeyen bir şey varsa çocukluğumdan kalmadır.

5) Hiç aşık olmadım.

LİSE 1 ERKEK

- 1) Dünyadaki tüm insanlar "devlet" kavramı olmaksızın aynı seviyede yaşasalar, herkese eşit haklar dağıtılır ve herkes daha mutlu olurdu.
- 2) Tamamen farklı. Geldiğimde içimde yabancılaşma bağlı bir korku varken, şu anda büyük bir güven duygusu var.
- 3) Evime daha kısa sürede gidip gelebilmek için ısıtılma makinesi icat ederdim.
- 4) Şimdiye kadar yapıp da yoğun suçluluk duygusunun baskısından kurtulamamış anımları söyleyemediğim bir şey yok.
- 5) Gözlerinin içindeki ışıltıyı gördüğümde onda bana ait bir şeyler olduğunu anladım ve içimde bir sahiplenme duygusu oluştu.

LİSE 2 KIZ

- 1) Sanırım bu soruya verebileceğim en güzel yanıt "saat" olurdu. Belki zaman yine olmaya ve sürmeye devam edecekti. Ama yine de hayatım daracak bir kutuya sığdırılmamış ve hiçbir şey için geç kalmamış olurum.
- 2) Kesinlikle çok farklı şeyler. İlk geldiğimde bembeyaz duvarlar ve yabancı insanlar vardı. Şimdiye alıştım. Her şeye olduğu gibi. Ama bunda tabii ki benim de payım var. Her şeye en iyi şekilde bakmayı öğrendim. Üstelik duvarlar da sarı.
- 3) En iyi şey bir zaman makinesi olurdu herhalde. Ama o yokluluk olayı falan olmayacak. Sadece istediğim zaman tik takları bir metronomcasına seyrekleştirebilmek bir nevi istediğim bir hızda yaşayabilmek, istediğim.
- 4) Sanırım böyle bir sırrım yok. Genelde çok açık bir insanım. Tabii herkese anlatmadığım sırlarım var ama bunlar çok önemli değil.
- 5) Sabır taşınızı çatlatmayı bırakın un ufak edecek kadar sizi kızdıran ama yeri geldi mi çocuklar kadar mutlu edebilecek bir insan. Aslında her insan hayalindeki insana aşık olduğunu sanır; onunla yaşar hayatını. Hep o insanı arar başkalarında. Ama ne yazık ki asla bulamaz.

LİSE 2 ERKEK

- 1) Bazen keşke silahlar olmasaydı; teknoloji bu yönde bu kadar gelişmeseydi diyorum. Belki o zaman ne evlatları için yüreği sızlayan analar ne de, daha etrafında olup biteni bile anlamadan ana-baba sevgisine muhtaç kalan bebekler olurdu. Düşünüyorum da bazen cahil kalmak daha iyi!
- 2) Okula ilk geldiğimde, kendilerini sadece derse adanmış, başka hiçbir şeyi umursamayan insanların arasına girip sevgi ve güven duygusunu kaybedebileceğimi düşünüyordum. Tabii buna yalnızlık duygusu da eklenince başlamadan geçireceğim üç yılın hesabını yapmaya başladım, ta ki öğretmenlerim ve arkadaşlarımı tanıyıp; her şeyi çekinmeden paylaşmanın tadına varana kadar. Şimdi ise günler hiç geçmesin istiyorum, bu rüya hiç bitmesin.
- 3) İnsanların davranışlarındaki dürüstlüklerini anlayabilmek için düşünceleri okuyabilen bir alet icat ederdim.
- 4) Hayır.
- 5) İlkler hep özeldir. Hep onun yanında olmak istersin, kıskanırsın, bir kere de olsa elini tutmak ya da masum bir öpücük almak yeter sana. Belki onun için bir şiir bile yazarsın. Ama aslında aşk demek yanlıştır buna. Bu sadece hayallerle kurulu çocuksu dünyada yaşanması gereken tatlı bir heyecandır.

LİSE 3 ERKEK

- 1) Böyle somut bir nesne yok fakat üzerimizde baskı olmasaydı sanırım herkes çok daha mutlu olurdu. Çünkü baskı olan yerde korkular da olur ve bunlar insanı mutsuz eder.

2) Buraya gelmeden hayatımda yeni bir başlangıç olacağını ve bu okulun bana hep mutluluk getireceğini düşünüyordum. Bu nedenle bir heyecan duyuyordum. Fakat işin içine girince her şey olduğu gibi bu da sıradanlaştı. Hiçbir şeyin dışından bakılarak büyütülmemesi gerektiğini öğrendim. Yine de burada olmaktan mutsuz değilim.

3) Karşınızdaki insanın size karşı olan düşüncelerini size bildiren bir alet icat etmek hem iyi hem de tehlikeli olurdu.

4) Şu ana kadar başkalarına söylenmeyecek kadar gizli bir iş yapmadım. Zaten bence sır sadece bir kişinin bildiği bir şeydir.

5) Hatırladığım ilk aşkı ilk okulda yaşadım. Daha öncesinde yaşamışsam bile hatırlamıyorum. Laboratuvarıda birbirimize bakıp gülüyorduk. Arkadaşlarımızla birbirimize haberler gönderiyorduk. Daha sonra da çıkmaya başladık. Yaptığımız en eğlenceli şey ise dansa davet oynamaktır. Başkalarının davetini reddetmesi beni keyiflendirirdi. O zamanlar iki kişilik bileti almayı çok önemli sanırdım. Tabii bu bileti sinema bileti değil otobüs biletiydi.

HAZIRLIK KIZ

1) Bence arabesk müziği bulunmamalıydı. Çünkü insanları yanlış yönlendirdiğini düşünüyorum. Böyle insanların etrafında olmalarını istemem. Bence olmasaydı daha mutlu olurduk. (Yani hep birlikte, arabeski sevenler de dahil)

2) Evet aynı. İlk geldiğim günkü arkadaş ortamı, öğretmenlerin davranışları şimdi de aynı. Tıpkı düşündüğüm gibi güzel, muhteşem ve düşündürücü bir okul.

3) Eğer tüm imkanlara sahip olsaydım, karşımdakinin ne düşündüğünü belirten bir makine icat ederdim. Onarın benim ve başkalarının hakkımda ne düşündüklerini bilmek beni düşündürcektir.

4) Herkese yağmuru ne kadar sevdiğimi söylesem de yağmuru pek sevmiyorum. Sadece bana bir şeyler çağırıyor. Ama ilerde bir kızım olursa adını yağmur koymak isterdim. (Bu arada yağmur bir arkadaşım değil)

5) Hayır anlatmak istemiyorum. Çünkü bazı şeyler insanın içinde özel kalmalıdır. Belki ilerde torunlarına anlatırım.

LİSE 3 ERKEK

1) Hasret.

2) Bu okula ilk geldiğimde Fen lisesini kazandığım için çok heyecanlıydım. Yeni bir okul, yeni bir arkadaş grubu kısacası farklı bir hayat. Şu an bunlara gülümsüyorum çünkü sonuçta burası da bir okul. Ayrıca bir de dezavantajı var : öğrenci sayısının az olması.

3) Şu an o kadar geniş düşünmüyorum. Fazla hayalperest olmadığımın aklıma bir şey gelmiyor.

4) İlk okulda kolyemin içine aşık olduğum kişinin adını yazıp koymuştum.

5) İlk aşkı ilk okul üçte bizim sınıftan biriydi. Şu an adı ve sarışın olması dışında hiçbir şey hatırlamıyorum.

HAZIRLIK ERKEK

1) Kısırcağın olmamasını isterdim. Çünkü kısırcağlık insanları birbirinden uzaklaştırıyor. Arkadaşlıkları bitiriyor.

2) Hayır. Hissettiklerimde değişen bir şey olmadı.

3) Zaman çok değerli ve geri dönüşümü yok. Bu yüzden zaman makinesini icat etmek isterdim.

4) Ben bütün sırlarımı dostlarımla paylaşırdım. Bu yüzden hiç kimseye paylaşmadığım bir sırrım yok.

5) Bazı şeyler insanın kendine özeldir. Paylaşmak istemez. Sizce ilk aşklar da böyle değil midir? Anlatıkça kıymeti azalır. İlk aşkımda bende gizli kalsın.

LİSE 2 ERKEK

1) Keşke eğitim sistemimizde ezberlemeyi gerektirecek hiçbir şey kalmasaydı. Yaratıcılığı azaltan ve insanın zekasını kullanarak geliştirilmesini engelleyen ezbercilik öğrencileri olumsuz etkiliyor.

2) Okula ilk geldiğimde korku ve şüphe içindeydim ama şu an rahatım. Çünkü işsizliğin fazla olduğu ülkemizde iyi bir üniversite kazanma ve iş hayatına atılma bazı rakiplerimden - bu okul sayesinde - öndeyim.

3) Yapay zekayı oluşturmak isterdim, yani bir robot icat etmek. En az insan kadar yetenekli ve en az insan kadar düşünebilen hatta insanın dünyaya verdiği zararı yok edilecek bir robot.

4) Okuma yazmayı yeni öğrendiğim sıralar bir kağıda o yaşta bilinebilecek tüm kötü

sözleri yazıp öğretmenimin defterinin içine koymuştum. Büyük ihtimal kim olduğumu anlamıştı ama tüm sınıfa kızdı ve konuyu çok uzatmadı. Belki de yazı yazabildiğime sevinmişti.

5) Çok küçüktüm ve doğal olarak ilişkimiz fazla çocuksydu. En romantik anımız birlikte tekvando maç izlememizdi.

LİSE 1 KIZ

1) Çoğu zaman arkadaşlarımla yaşadıklarımın pişmanlık duyurum. Ama bir tanesi var ki onunla hiçbir şey yaşamamam, onun gibi bir insanla hiç tanışmamam olsam her şey çok daha güzel olurdu.

2) Herkes gibi ilk gün korkuyordum, şaşkındım. Ama artık buraya iyice alıştım ki başka şansım da yoktu. İnsan ilişkilerim de değişti tabii. İlk günlerde yalnız ben önemliydim. Ama şimdi en az kendim kadar değer verdiğim insanlar tanıyorum.

3) İnsanlara kolay kolay güvenemediğim için bu süreci kısıtlayabilecek ölçüde 'güvenilirlik' ölçeği bir araç icat ederdim herhalde. Çünkü karşımdakilerin değişkenliklerine yetişmek benim için zor oluyor.

4) Böyle bir sırrım yok. En azından en yakın arkadaşlarıma bile anlatamayacağım bir sırrım olmadı şimdiye kadar.

5) Aşka çok büyük tarif edilemez bir duygu diyorlar ama benim bu ölçülere hiç uymayan küçük bir ilkokul aşkı var sadece. Hani o yaşlarda kendimize bile itiraf edemediğimiz, karşımdakinin her sözünü her tebessümünü aşkına karşılık saydığımız aşklardan. Oyle büyük aşklar gibi ihanet, acı da pek yoktu. Yaşamaya gerektiği için yaşamış ve bitmesi gerektiğinde de vazgeçmiştik. Şimdi de bazen görürüm onu, gayet dostça selamlaşırız. Belki bir daha hiç yaşamayacağım bu duyguyu bana yaşattığı için ona minnettarım.

LİSE 2 KIZ

1) Keşke hiç olmasaydı diyebileceğim tek şey şu an için teknolojinin bu şekilde ilerlemesidir. İnsanların birbirleriyle olan ilişkilerini yok edecek hatta onları bebekken bile kendine bağımlı yapabilecek bir güç olan televizyonlar, bilgisayarlar vs... şu an için savaş açtığım en önde gelen şey. Çocuklarımızın ilk bağımlı olduğu şeyden onları koruyun.

2) Tabii ki aynı değil. Bunun nedeni zaman ve insanların abartması. İnsanlar bilmedikleri her şeyde yaptıkları gibi okul işinde de abartı derecesine kaçıyorlar; bu da öğrencileri tedirgin ediyor. Ama zaman bana hiçbir şeyin korkulmaya değmeyeceğini gösterdi.

3) Tüm imkanlara sahip olsam doğru dürüst çalışan bir yalan makinesi icat ederdim. Her sorunun temel nedeninin dürüst olmamak olduğunu düşünüyorum.

4) Hayatımda bir kez yapıp kimseye anlatmadığım şey bir yakınımın bela okumaktır. Her ne kadar buna inanmasam da söylediğim şey aynen gerçekleşti. Bu benim için kimseye açıklanamayacak bir olaydı.

5) İlk aşk ...Aşk...Gerçek boyutlarını tam olarak bilemediğim bir şeydi bu. Belki de boyutlarını hesaplamaya yetecek matematik bilgisine sahip değiliz. Bence aşk büyütülmeyecek ve her an başımıza gelebilecek bir şey. Sadece bir ışıktır belki de. O parlak bir daha karşıma çıkmazsa eğer diye korkular. Hep o işiğ aramalar saçmalıklardan ibaret. Bu parlak ilk kez kreşte karşıma çıkmıştı. Sırf onun için kreşin içreng kurallarına dayanabilecek olgunlukta olmadığım için üç gün sonra kaçmıştım. İlk aşkımda bir seçimdi benim için ve ben onu seçmedim.

LİSE 2 ERKEK

1) Pijama, terlik, televizyon ve sıcak kakaodan başka her şeyi yok edebilirsiniz. Yok illa bir şeyi dünyadan yok et, çok güzel olacak falan diyorsanız okulları en azından birkaç yıl kapatırdım.

2) Buradaki çocukların çoğu zekidir, ortamı kurar eğleniriz diye düşünüyordum ve yanlışladım da.

3) İşlanma makinesi icat ederdim. Çünkü okuldan eve, evden okula gel git çok zaman alıyor.

4) Küçükken yazlıkta bir kedimiz vardı. Bir gün kedinin çok kirliymiş olduğunu düşündüm ve kediyi alıp çamaşır makinesine koydum. Fakat kedi makinenin içinde dönmeye başlayınca bunun kötü bir fikir olduğunu anladım ve kediyi dışarı çıkardım. Zaten kedi de o günden sonra toparlanamadı.

5) Bir gün arkadaşım bana çok önemli bir şey söyleyeceğini ve onu takip etmemi söyledi. Onunla gittim ve sonunda karşıma yarım döneminde aşık olduğum kız çıktı. Onun da beni sevdiği aklıma hiç gelmemişti. Sonra çıkmaya başladık. Okulun en güzel kızındı (reklam yapmıyorum gerçekten öyleydi). Ayrıca mükemmel anlaşıyorduk. Daha ne isteyebilirdim ki?

7 Renk : SİNEMA

Gökşen ŞAHİN

goksensahin@kahkaha.com

RENKLİ 90'LARIN ARASINDAN
20'LERDEN BİR SESSİZLİK

CHARLIE CHAPLIN

En geç saat dokuzda yatmak zorunda olduğum yıllarda: uyku tutmadı bahanesiyle geçerdim televizyonun karşısına... Diğer kanallarda 90'ların bol renkli, Hollywood esintili komedileri yayınlanırken, biz 20'lerin siyah-beyaz sessizliğindeki Charlie Chaplin'i izlerdik. Çünkü başkalarında olmayan bir tadı vardı Şarlo'nun. Belki gülücüklerinin arkasında bile gözlerinden gitmeyen hüzün, belki de sakarlıklarının masum yanıydı onu unutulmaz kılan... Hüzününü gülüşüyle, o kocaman yüreğini de serseri davranışlarıyla ortaya koydu. Bizi biz yapan tüm değerleri yüreğinde birleştirdi, insanlığımızı hatırlattı. Bu yüzden doksanlardaki hiçbir film efekti, Şarlo'nun bastonuyla, şapkasının yerini tutmadı...

1889 yılında Charles Spencer olarak Londra'da bir sirkte doğdu Chaplin. Babasını çok küçük yaşta yitirmesi ve annesinin de sık sık akıl hastanesine girmesi yüzünden mutlu bir çocukluk yaşayamadı. Çocukluğunda göremediği sevgiyi, yüreğinin en derinliklerinde hep taşıdı. 1910 yılında ABD'ye yerleşti. Charles Spencer'i; Charlie Chaplin yapan film projeleri dört yıl sürdü. Bu süreçte o kadar çok filmde rol aldı ki; her hafta yeni bir film çevriliyor ve her hafta yeni bir filmi gösterime giriyordu. Fakat 1914 yılında çekilen 'Kid Auto Races in Venice' filmi; dünya sinemasına unutulmaz bir karakter kazandı. Melon şapkası, büyük ayakkabıları, bıyığı ve bastonuyla 'ŞARLO' bu filmde doğdu. Şarlo için yapılan yorumlardan en güzeli belki de Marcel Martin'in yorumudur; * 'Şarlo, sinemayla birlikte emekledi, büyüdü, olgunlaştı. Sinemanın sanat oluşu kadar yığınlara ulaşmasında, aydınların ilgisini çekmesinde de en büyük pay Şarlo'nundur. "Sokaktaki küçük adam"ı canlandırarak sinemanın insancıl boyutlarına ulaşmasını sağlayan da odur.'

Gerçekten de Şarlo sokaktaki küçük adamdan, aydınlara kadar dünyanın dört bir yanından, her kesimden insanı etkiledi. O, sinemada "halk"ı canlandırdığı için bu kadar unutulmaz oldu. Halkın söylemek istediklerini, beyaz perdede anlattığı için filmleri gişe rekorları kırdı. Çektiği onlarca film; üzerinden geçen yüzyıla yakın zamana rağmen, hala izleyici buluyorsa ve günümüzün bol efektli filmleri

yerine Şarlo'yu izliyorsak, bu Chaplin'in filmlerindeki "insan" temasının Chaplin'deki bu insan sevgisi ve kitlelerin gün geçtikçe ona karşı artan ilgisi, belli kesimlerde korku uyandırdı. Şarlo'yu sindirmeye çalıştılar. Sesli filme geçilmiş olması da bu kitlelere güç kazandı. Onu, hareketli özel hayatıyla gündeme getirmeye çalıştılar. Bu bir tür karalama kampanyasıydı. Şarlo, o masum yüreğinde taşıdığı sevginin karşılığını toplumdan dışlanarak gördü. 1952'de İsviçre'ye gitmek zorunda kaldı. Fakat gitmeden önce oynadığı ve yönettiği "Büyük Diktatör" filmiyle sevgisizliğe ve savaşa karşı olan tepkisini gösterdi. Yüreğindeki sevgiyi ve beynindeki bitmez aydınlığı ne kadar anlatırsak anlatalım, asla kendi cümlelerinin doğallığı kadar güzel olamazdı. Bu yüzden yazıyı Şarlo'nun kendi cümleleriyle bitirmek istedim; "Sizler birer hayvan değilsiniz! Yüreğinizde insan sevgisi taşıyorsunuz! Nefrete kapılmayın. Ancak sevilmeyen kişiler nefret eder. Sevilmeyenler ve anormal olanlar... Artık dünyanın özgürlüğü için savaşalım, hırstan, nefretten ve hoşörüsüzükten kendimizi arındıralım. Sağduyulu bir dünya için savaşalım, bilimin ve gelişmenin bizi mutluğa götüreceği bir dünya için..."

*Marcel Martin; "Şarlo" kitabının yazarıdır. Kitap Bilgi Yayınevinden yayınlanmıştır. **Bu paragraf Charlie Chaplin'in "Büyük Diktatör" filminin sonunda askerlere yaptığı konuşmadan alıntıdır.

VİZYONDAKİLER

Mehmet KIRIŞMAN

Sinema ve bilimkurgu, birbiriyle karşılaşmak için yaratılmıştır. Hareket halinde imge ve özel efekt imkânları, romancıların daha önce geliştirdiği, insanın ve bilimin geleceği üzerine en fantastik varsayımlara ancak yeni bir boyut kazandırabilir.

Georges Méliès'in "Aya Seyahat"i (Le Voyage Dans la Lune, 1902) ile birlikte sinema, yolculuk edebiyatının keşifçi düşlerini, Jules Verne'den miras kalan iyimser bir bakış açısıyla benimser: kutuplar daha yeni fethedilmekteyken, gezegenin sınırları rahatlıkla aşılar ve Danimarkalı Holger Madsen uzaya ilk "Uzay Gemisi"ni fırlatır. (1917)

Ama çok geçmeden ortalığı bir tedirginlik kaplar, zira modern insan, bilimsel hayal gücüne açılan sonsuz eylem alanı karşısında hayranlığa kapılmaktan çok, çılgın bilgin ve politikacıların merak ve kaprisleriyle insanlığa yaşatabilecekleri tehlikeler karşısında ürker. Sinemada bilimkurgu da böylelikle, yaratılanların yaratıcılarına saldırdığı bir evrenin fantastik görünümüyle uğraşır: elektrikle canlandırılan cesetten (James Whale'in Frankeştain'ı, 1931), programcısına başkaldıran bilgisayara kadar (Stanley Kubrick'in 2001: Uzay Yolu Macerası, [2001: A Space Odyssey], 1968)...

Böyle bir geçmişe dayanan bilimkurgu sineması son dönemde tekrar zirveye oturdu. Son dönemde sinema salonlarında en çok gördüğümüz filmlerden oldu. İşte vizyondaki ve yakında vizyona girecek olan bilimkurgu tadında filmler...

Resident Evil:

Tüm dünyada milyonlarca satan bilgisayar oyunu **Resident Evil**'in sinema uyarlaması

oldukça geç de olsa sonunda Türkiye'de gösterime giriyor.

Teknoloji, sağlık ve ilaç alanında faaliyet gösteren devasa bir şirket olan Umbrella Corporation tarafından yerin yüzlerce metre altına inşa edilen ve HIVE olarak bilinen araştırma merkezinde 500'den fazla bilimadamı çalışma yapmaktadır.

T-virus adındaki bir virüs üzerinde çalışma yapılırken kontrolden çıkan virüs dışarı sızar. Bütün merkezi kontrol eden ana bilgisayar, virüsün binadan dışarı sızmasını engellemek için tüm çıkışları kapatır ve içerdeki herkesi zehirli gaz yoluyla öldürür.

Ancak virüs ölümler üzerinde etki yaparak onları insan eti yiyen zombilere çevirmektedir. Özel eğitilmiş kişilerden oluşan bir ekip, binaya giderek durumu kontrol altına almak için harekete geçer.

Geçmiş Olmayan Adam:

Casusluk romanlarının ünlü yazarı **Robert Ludlum**'un en tanınmış romanlarından birinden uyarlanan **Bourne Identity**, romana çok fazla sadık kalmamış. Konunun temeli ve birkaç karakter ismi alındıktan sonra kendi yolunda ilerleyen bir yapım ortaya çıkmış.

Başarısız geçen bir görev sonrası hafızasını kaybeden CIA ajanı Jason Bourne, balıkçılar tarafından baygın ve yaralı şekilde denize terkedilmiş bulunur. Kendine geldiğinde kim olduğu hakkında hiçbir fikri olmayan Jason, peşinde kendisini öldürmek isteyen birilerinin olduğunu farkına varır.

Bu arada Alman bir kadın olan Marie'ye, kendisini Paris'teki evine götürmesi için 20000 dolar teklif eder. Ancak beklenmedik şekilde gelişen olaylar sonrasında, Jason hayatını kurtarmanın tek yolunun, peşindeki kişileri ve neden öldürülmek istendiğini bulmak olduğunu anlar.

Azınlık Raporu:

Steven Spielberg A.I.'nin üstünden henüz bir yıl geçmesine rağmen vakit kaybetmeden hayranlarının karşısında.

Yıl 2045. Bir zamanlar cinayet oranında

birinci sırada olan Washington şehri artık suç oranının en düşük olduğu şehir olmuştur. Bunun sebebi, polis teşkilatının cinayetleri işlenmeden önce tespit etme yeteneğine sahip "precog"lar kullanması ve böyle cinayet gerçekleşmeden önce müdahale ederek suçun önlemesidir.

Departmanın en önemli dedektifi olan John Anderton, kendi oğlu da yıllar önce cinayete kurban gittiği için kendisini katilleri suçu işlemeden önce yakalamaya adanmıştır.

Rutin günlerden birinde, Anderton kendisinin katil zanlısı olarak görüldüğünü fark eder. İçinde bulunduğu sistemin kurbanı olduğunu anlar ve peşindeki polislerden kaçarak kendisine komplo düzenleyeni bulmak için harekete geçer.

Kazara Zengin:

Küçük bir kasabada pizza dükkanı işleten ve aynı zamanda şair olan Longfellow Deeds'e, dayısının ölmesi ile 40 milyon dolarlık inanılmaz bir miras kalır. Parayı almak için giden Deeds, kendisini farklı yönleri çekmek ve ondan menfaat sağlamak isteyen kişiler tarafından çevrelenir.

Bu arada bir televizyon muhabiri olan Babe Bennett, Deeds hakkında haber yapabilmek için, kendisini saf bir kasaba kızı olarak tanıtır ve ona yakınlaşır. Fakat olaylar kontrolden çıkar ve Babe, Deeds'e aşık olur. Deeds, zamanla paranın herşeyi değiştirebilecek güçte olduğunu, fakat kendisini değiştirmesine gerek olmadığını fark eder.

Reign Of Fire:

2020 yılında dünya uçan ve etrafa ateş saçan canavarların egemenliği altına girmiştir. 20 yıl kadar önce yeraltında çalışan bir ekibin bu canavarları uyandırmasından sonra, kurtulmayı başaran insanlar küçük gruplar halinde gizli saklı köşelerdeki kamplarda yaşamaya çalışmaktadırlar.

Bu arada açlık sıkıntısı başladığından hayatta kalmak için birbirlerini yemeye başlayan insanlar da ortaya çıkar. Bu gruplardan birinin lideri olan Quinn, canavar avlayan bir ekipte bulunan Van Zan ve Alex liderliğindeki grup ile birleşerek bir plan yapar.

Amaçları dünyada yaşayan en tehlikeli canlı olan son erkek canavarı öldürmek, böylece yeni canavarların üremesini engellemektir.

BROADWAY'DE 25 SENTE 5 FİLM

Ece ÖZTÜRK

Hafta sonu eğlencesi, arkadaşlar, rahat koltuklar, dev gibi perde, klimalı salon. Evet sinema deyince aklımıza bunlar geliyor. Bazen o koltuklarda bambaşka dünyalara gidiyoruz. Bazen sırf aktörler, aktrisler için izliyoruz filmi. Bazen de film hakkında yorum yapanların bitmek bilmez fısıltılarına maruz kalıyoruz, bazen de heyecanla o yorumları yapan biz oluyoruz.

Her şeye rağmen sinema hayatımızda önemli bir yere sahip. Peki dünya sineması bu günlere nasıl geldi? İlk senaryoyu kim yazdı? İlk filmin konusu neydi? Bu sorularımıza cevap bulmak için yer yer bize komik gelen aşağıdaki listeye bir göz atalım...

-İlk çekim aygıtı Fransız asıllı Amerikalı Lois Alme Augustin Le Prince tarafından yapıldı. (1886)

-İlk toplu film gösterimi West Orange'daki Edison Laboratuvarı'nda gerçekleşti. Kadın kulüpleri Ulusal Federasyonu'nun üyeleri Bayan Edison tarafından konuk edildikleri bir gün, küçük bir kutunun tepesinden bakarak eğilip, gülümseyen ve şapkasını çıkarıp kendilerine selam veren bir adamla karşılaştılar. (1891)

-İlk yakın çekim tekniği 'Fred Ott Aksıyor' adlı filmde gerçekleşti. Film aynı zamanda sinema tarihinin ilk 'copyright' alan filmi... (1894)

-İlk ücretli film gösterimi New York-Broadway'de gerçekleşti. Yirmi beş sent ödeyen her izleyici beş film izleyebiliyordu. İlk gün yüz yirmi dolar hasılat yapıldı, seyirci sayısı beş yüzdü. Filmlerin yapımcısı Edison Co. Dünyanın ilk film yapımı kuruluşu idi.

-Perde üzerinde ilk film gösterimi Paris'te gerçekleşti. Bir fabrikada işçilerin yediği akşam yemeğini konu alıyordu. (1895)

-Perde üzerinde ücret karşılığında gösterilen ilk film Broadway'de gösterildi. Dört dakikalık film, bir boks maçını konu alıyordu. (1895)

-Avrupa'da para ödeyerek salona giren izleyiciler karşısında ilk film gösterimi Berlin'de gerçekleşti.

-Dekor ve kostüm kullanarak kamera karşısına geçen ilk aktör, 'Kraliçe Mary'nin İdamı' filminde Kraliçe Mary'i oynayan R.L. Thomas oldu. (1895)

-Bir filmde oynayan ilk profesyonel oyuncu 'Askerin Aşkı' filminin başrol oyuncusu Fred Starey idi. (1896)

-İlk hayvan film yıldızı Rover adlı bir köpek oldu. 'Rover Kurtarıyor' adlı filmin başrol oyuncusuydu ve film gişe rekorları kırdı. (1905)

-İlk korku filmi Chicago'da çekildi.

-Sinemanın ilk kadın starı Alman kadın oyuncu Henry Porten oldu. 'Kör Bir Kızın Aşkı' filmiyle izleyicilerin gözdesi oldu.

-İlk sansür kurulu New York kenti Hemşireler Birliği temsilcileri tarafından kuruldu. (1909)

-İlk sinema ödülü Turin'de düzenlenen bir film festivalinde İtalyan yapımı '50 Yıldan Sonra' filmine verildi. (1912)

-İlk çizgi filmler ABD ve İngiltere'de yapıldı. (1906)

-İlk uzun metrajlı film Arjantinli sanatçı Don Frederico Valle tarafından gerçekleştirildi.

-İlk Akademi Ödülleri, Sinema Sanatları ve Bilimleri tarafından verildi. (1929) 1931'de Akademi Ödülleri'nin adı "Oscar"

MÜZİKAL ENFEKSİYON

İlk...İlk ve Son... İlk Aşk... Ası ve İlk... vs... Bu sayıda bu başlıklarla yazılar olacağını size garanti edebilirim. Konuyu ilk duyduğumda aklıma ilk gelen şeyler bunlar olmuştu...Peki bunu benden başka yapan var mı? [yooook] Ama ben yaparım, söz veriyorum yaparım. Yapmazsam namerdim. Bende Allah korkusu var Allah..!

Bu seçimlere fazla kaptırmamak lazımdı aslında. Etrafta o kadar çok atıp savuran olunca biz de az çok bunlardan etkileniyoruz tabii. Geçen gün okulda ilk teneffüste daha doğadaki hiçbir varlığın kahvaltısını yapmadığı bir vakitte, kahvaltı etmek için kantinde bekleyen insanları gördükçe içimden okuldaki kantin sayısını dörtte çıkarmak geçmedi değil. Fakat sonra haksız rekabet olması ihtimalini göz önünde bulundurarak bu düşüncemden vazgeçtim. Ama ben geçerim. Söz veriyorum geçerim. Gerekirse barajı da geçerim. Ya yine daldırdık... Bizim misyonumuz, vizyonumuz var bu köşede. Bu arada misyon-vizyon kelimelerini okul kapısından çıkarken gördüm. Asmırlar oraya iki tane yazıt Orhun Kitabeleri gibi... Ne işe yaradığını kitabelerde olduğu gibi en erken iki yüz sene sonra çözerler heralde.

Benim misyonum müzikle ilgili yazı yazmak. Tabi o zaman arada bir müziğe de değinmek lazım. Geçtiğimiz yaz müzik piyasası açısından pek iyi bir sezon değildi. Yaz boyunca Mustafa Sandal bu gece kopacak diye bekledik... Tam koparmaya gidiyodum bu sefer de meşgulüm geri dön, tekrar bas, mas bişeyler saçmaladı, ben de oracıkta kestim muhabbeti. Yaza damgasını vuran bir diğer insan da

M. Tahir YUMUKOĞLU

Hande Yener oldu. Balon isimli şarkı gerçekten tam ortam şarkısı, çok başarılı. Fakat benim burda değinmek istediğim konu şarkı değil şarkının söz yazarı Altan Çetin. Ebru Gündeş, Emrah, İzel ve aklıma gelmeyen bir sürü şarkıcının nerdeyse bütün hitlerinin söz yazarı. Ne mübarek el varsa adamda adını soyadını yazsa hit oluyor...

Yabancı Piyasa...

Büyük Aydın'ımız yüzünden bu piyasaya yabancı olduğumuz bir gerçek. Yabancı klipleri bayramdan bayrama yayınlandığı güzel şehrimizde kendimi kasarak edindiğim bilgilere göre No Doubt'un bayan solisti Gwen Stefan ile Bush'un karizmatik frontman'ı Gavin Rossdale sonunda evlenmişler. Onlara bir kocayın dedikten sonra R.E.M.'e geçiyoruz. Yeni albümleri yoldaymış ve bu albüm üzerinde deliler gibi çalışıyorlarmış. Şubat 2003 teki çıkışı bekleyeceğiz artık. İlgimi çeken bir diğer olay Kurt Cobain'in evinin açık arttırmada olması. Cobain'in 11-15 arasında babası ve üvey annesi ile yaşadığı bu evin gerçek değeri 60 bin \$.Fakat açık arttırmadaki açılış fiyatı 200 bin \$. Artık adamın anılarından nasıl para kazandıklarını siz hesap edin.

Eeeee!!! Geldik yazının sonuna. Son.... İlk..... Merdiven.... Ben sapıtmaya başladım, durduramazsınız, Türkiye geliyor.....!!!!!!

NIHAVEND MAKAMI

Merhaba pek kıymetli Günebakan okurları.Yepyeni bir eğitim-öğretim sezonunda sizlerle birlikte olmanın hiçbir yere sığmayan sonsuz kıvrancını yaşıyoruz.

Bu sayı için, oturdum gecenin bir yarısı, başladım düşünmeye. Aklıma kökeni çok eskilere, taa 1800'lü yıllara dayanan AFMC(Aydın Fennî Musiki Cemiyeti)'nin eşi benzeri bulunamaz elemanlarından bahsetmeye, sizleri bu konuda engin bilgilerimle aydınlatmaya karar verdim.

İlk olarak davullardan bahsedelim. Mektebe gelmiş geçmiş en efsanevi davulcuğu, bateristi anlatalım. Ulusal mehter takımındaki görevinden istifa ederek AFMC'de göreve başlayan Mülayim, arkadaşları tarafından pek sevilen bir adammış vesellam. Baterinin başına oturdu mu, gözü dünyayı görmezmiş. Yaptığı bateri sololarla Batı musiki kültürüne de derinden sarsan Mülayim, içinde bateri, davul olduktan sonra ne bulsa dinlermiş. Arada sırada diğer müzisyen arkadaşlarına: "Birader, bir elektro gitarımız olsa...Bizim eve gellirdiniz, çalardık beraber" diye âzıntısını beyan edermiş.

Gitarlara gelince, aklı ilk gelen Cezmi olurmuş. Cezmi gitarların başı, dinletiler ve konserlerde gitarlarla ilgili yönlendirmeleri yapan okulun yegane gitaristiymiş. Mektep birinciliğinin de güçlü adaylarından biri olan Cezmi, biraz içine kapanık bir talebeymiş.

Diğer gitarist Apil, soylu bir allenin çocuğuymuş. Musikiyle fazla ilgilenmez, walkmen falan dinlemekten pek hoşlanmazmış. Genelde beş veya daha eksik telli gitar çalma becerisine sahip olan Apil, konser ve dinletilerde Cezmi'nin şarkılarına arkadan eşlik eder, ikinci sesleri falan verirmiş.

Nazmi ise gitaristler grubunun bir diğer kendî halinde elemanıymış. Cezmi'yle yatılılık hayatı boyunca aynı hayatı paylaşan Nazmi, arada Cezmi'yle beraber bir şeyler çalar, rock ve metal tarzı müziklerle ilgilenirmiş. Endülüs Emeyvleri'nden ünlü gitar ustası İbrahim Müteferrika'dan gitar dersleri aldıktan sonra AFMC'ye kabul edilmiş.

Bass'larda ise Zeynel varmış. Besilli bir civcivi andıran Zeynel, 250 watt'lık anfişliyle evinde bass ortamı yaparmış. Usta Mehmet Paşa'nın, bir keresinde ilk olarak deneyip, yemekle dağıttığı tathiyı çok beğenip halen daha dillerden düşmeyen "Kalburabass-ı" adlı şarkıyı bestelemiştir. İnternette bass tellerini ısırtlayan Zeynel'in halen daha bir yerlerde tellerini beklediği rivayet edilir.

Bağlamalarda Zühü, kelimelerin tam anlamıyla olayı aşmış bir talebeymiş. Arkadaşı Yunus Emre'yle birlikte Anadolu'yu dolaşır yar seven

İlker ERÇİN

Zühü, bir gün Aydın'ın ara sokaklarında Yunus'u ekip kendini AFMC'nin kucağında bulmuştur. Şelpe sanatının da yaratıcılarından olarak nitelendirilen Zühü, bağlamadan sıkılıp gitar çalmaya heves etmiştir. Bu ameliyi gerçekleştirmek üzere gemiyle İspanya'ya hareket eden Zühü, Rodos şövalyeleri tarafından kaçırılmıştır. Rodos adasının ücre bir yerinde samanlıktan saman kaldırmaya gittikten sonra kendisinden haber alınamamış, AFMC'yi ve diğer bütün arkadaşlarını yasa boğmuştur.

Neznenlik sanatının usta isimlerinden Habib, gizemli bir kişiliğe sahipmiş. Gönül yapısını anlamak oldukça zormuş. Gönüldesi Mevlana Celaleddin Rumi'nin tavsiyesi üzerine bu sanatla aşık olan Habib, kendine sorduğu "Ben var mıyım?" sorusuna, "Bilmem var mıyım?" diye cevap vererek Habibi felsefi akımının öncülüğünü üstlenmiştir.

Kemanda Melike ince ve narin yapıyla lalalarının ve müderrislerinin takdiriyle şayan olmuş bir talebeymiş. Yeniçeri ağası olan babası tarafından Avrupa'da eğitim görüp Aydın'a döndükten sonra cemiyette yerini almıştır. Mektebe her gün babasının kendisine tahsis ettiği özel faytonla gelen bu kız, akşam yine aynı faytonla evine dönermiş. Cemiyetin solistliğini de üstlenen bu talebe, soyadı kanununun ilanyla soyadını Ballises yaptırmıştır. Mektebin Göğebak'an mecmuasının editörlüğünü de Mülayim'le birlikte sırtlayan Melike mektep birinciliğinin diğer güçlü adayı imiş.

Topluluğun son üyesi olarak, flüt denilen delikli borusuyla cemiyette kabul gören Zübeyde, dedesi İbn'i Sina'ya pek severmiş. Onun gibi bir hekim olmayı hayatındaki tek amaç edinen Zübeyde, kendisine alınan ayuncak bebekleri ameliyat ederek, anasına babasına büyük zeval vermiştir.

Cemiyet arklarına aldıkları yüz otuz kişilik desteği kuvvet bilerek "Ya Havle ve La Guvvete" adlı albümleriyle satış rekorları kırmıştır.

Şu anda hala, okulumuzda, anlaşılması güç bir benzerlikle, onların izlerinden yürümeye çalışan öğrencilere rastlamak mümkündür.

Yardımlarından dolayı Ahmet ve Çağrı'ya teşekkürler.

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

KURTLAR SOFRASINA GİRİŞ

Necdet ALPMEN

Tek başınıza oyun oynamaktan sıkıldınız biliyorum. Öte yandan İnternet üzerinden oyun oynayan kimilerinin tarifi imkansız zevklere daldığını da duydunuz. Ama gel gör ki, "kurtlar sofrasına" tek başınıza dalmak istemiyorsunuz, korkuyorsunuz. Bu sebepten üşenmedim sizler için bu işi İnternet üzerinden nasıl gerçekleştirebileceğinizi adım adım anlatan bir yazı hazırladım.

Önce biraz tarihçeden bahsedip sonra balıklama dalacağız konuya.

DERŞİMİZ TARİH

Kişisel bilgisayarların ya da bizim bildiğimiz adıyla PC'lerin icadından çok önce mainframe lakaplı sistemler vardı. Genelde birer oda büyüklüğündeki bu sistemlerin ortalama bir kırıko ebatlarındaki modemler ile yine genelde sadece üniversiteleri birbirine bağladığı bu ilkel, karanlık çağda Colossal Cave adlı metin tabanlı bir oyun icat edildi. Saatli maarif takviminin yapraklarında 1972 ibaresinin görüldüğü dönemde yaratılan bu oyunda tek amaç bir mağaranın içerisini keşfetmekti, yani bugüne kıyaslandığında henüz ilkel adamlar mağara duvarlarına resim yapıyorlardı. Diyeceğim o ki, ilk online oyunların tamamı adventure (macera) türünde oldular.

Online dediysek öyle aklınıza şimdiki gibi şakır şukur karşılıklı oyun oynayanlar gelmesin, bu oyunlar daha çok sıralı şekilde oluyordu yani oyuncular örneğin bir hamle yapıyor, karşı tarafa bu bir mesaj olarak gidiyor, diğer oyuncu hamlesini gerçekleştirip cevap yolluyor ve böylece sürüp gidiyordu. 80 sonları 90 başlarında PC'ler evlere adım attığında ise online oyunlar yaygınlık kazanmaya başladı.

NELER GEREKLİ?

İnternet oyuncusu olabilmek için yerine getirmeniz gereken birkaç önemli şart var, bunlardan ilki ve en önemlisi hiç kuşkusuz iyi bir modem, her zaman olduğu gibi iyi makine iyi oyun demektir, yüksek hızı şartları arasında saymıyorum bile. Ne yaparsanız yapın ama modem konusunu, özellikle multiplayer oynarken asla hafife almayın, ucuzuna kanmayın. Gerçekten ucuz etin yahnisi hesabı, kendi gözlemlerime dayanarak şunu söyleyebilirim ki iyi bir modem ile kendinizi daha iyi hissedeceksiniz. Hele bizim evdeki gibi "Allah'a emanet" bir telefon hattınız varsa, veri kayıplarına hiç tahammül gösteremeyen İnternet oyunları alemine dalmadan önce iyi bir modem alın. Ne demek istediğimi online oyun oynamaya çalışıp da "out of sync" hata mesajını gören arkadaşlar daha iyi anlamışlardır kanaatindeyim. "Out of sync" demek oyun dışısınız demektir, yani diğerleri alemleri kasıp kavururken siz "hocam hop alo" diyorsunuz demektir. Tam Outlaws'dasınız mesela adam karşınızda tabak gibi parlıyor, silahı ateşliyorsunuz, haydaaa o da ne? Karşı taraftaki adam muskallı gibi ortadan yok oluveriyor. Türk'e Türk'ten gayri dost yok, ecnebler oyunda hile yapıyor' felsefesini kendinize telkin ederken birden bire ortaya çıkan düşman sizi haklıyor. Sebebi basit, bağlantınız o denli yavaş ki, siz hareket ettiğinizi oyunu oynadığınız sunucuya ve oradan da diğer oyunculara bildirene kadar atı alan Üsküdar'ı geçmiş oluyorsunuz. Bu durumu ben çok iyi biliyorum, 2 yıl kadar önce günlerce (daha doğrusu İnternet nispeten hızlı olduğu için gecelerce) debelendiğim halde tüm Outlaws liglerinde en son sırayı almışımdır. Hatta o zamanlar kulağıma çalınmıştı ben bir server'dan içeri adım atar atmaz oranın ahalisi arkamdan konuşmaya başlamış, 'ehe ki ki ehe he, kek geldi, biraz puan

yapalım' diye. Sıkıyorsa şimdi gelin. Uzun geylğin kısası size sıkı bir 56K modem ilk şart. Ha siz dersiniz ki ISDN, Leased Line ya da kablo modem, o zaman amenna derim.

Modemi aldık sıra İnternet'e açılmakta. Tıpkı modem gibi online oyunlar için şöyle esaslı bir servis sağlayıcıdan bir hesap almanız en sağlıklı, fakat ne acıdır ki en zor seçim de bu. Tavsiye isteyenler olacaktır, bana bu seçim konusunda mail atmayın, bir dokunup bin ah itirsiniz ona göre. Zaten bir ikisi dışında denediğim ISS yok. Peki neden ISS seçimi bu kadar önemli? Sebebi latency diye tabir ettiğimiz bir baş belası. İnternet üzerinde her veri ufak paketler serisi halinde seyahat eder. Bu seyahat boyunca veriniz ne kadar çok bilgisayardan geçerse bir noktadan diğer noktaya gidiş süresi de o denli uzayacaktır. İşte latency elimizdeki örnekte verilerin paketler halinde sizin bilgisayarınızdan çıkıp oyun için bağlandığınız sunucuya gitmesi ve geri size dönmesi arasında geçen süredir. Oyundan oyuna değişmekle birlikte eğer ki, latency'niz 100 milisaniye üzerinde ise durum iyi değil demektir. Bu süreyi kısaltmanın en iyi yolu ise hiç şüphesiz iyi bir ISS'ten hesap açmak. Naçizane bir tavsiye olarak bu seçim konusunda "büyük iyidir, ama küçük de sevimidir" özdeyişini unutmamanızı ve "önemli olanın işlev" olduğunu kulağınıza küpe etmenizi söyleyebilirim.

Son olarak tabii ki Windows 95 ya da daha iyisi Windows 98 işletim sistemi. Artık Windows 98'e geçtiğiniz farzediyorum. Bu işletim sisteminde modemi kurduğunuzda ve ISS'e bağlanmak için gerekli ayarları yaptığınızda aslında online oyun için de kendinizi hazırlamış oluyorsunuz. Oysa örneğin Windows 95'in ilk sürümünde manuel olarak bir de "dial up adapter" eklemeniz gerekecekti. Bunun sayesinde modeminiz TCP/IP protokolünü kullanan yazılımınıza bir network kartı olarak gözüküyor. Tıpi/aiyi'nin ne olduğuna kafanızı takmanıza gerek yok, adı üstünde bir protokol ve biz oyuncular protokollerini sevmeyiz. Ve yine son olarak ihtiyacınız artık tüm işletim sistemlerinde standart olan bir browser (İnternet tarayıcısı).

BİRKAÇ AYRINTI

Diğer tüm İnternet işlemlerinde olduğu gibi online oyun oynayacağınız zaman telefonunuzu sürekli meşgul ediyorsunuz demektir. Gereksiz gibi gelebilirse de ikinci ve bağımsız bir telefon hattı kullanmak sizin için daha iyi olabilir. Bunun dışında kimi oyun siteleri ya da sunucuları sizden IP'nizi sorarlar. İnternet üzerindeki kimlik numaranız olarak tanımlayabileceğimiz IP numarası ISS'e her bağlanışınızda değişik olacaktır. Bunu öğrenebilmek için Başlat/Çalıştır komut satırına winipcfg yazmanız yeterli. Karşınıza gelen pencereden IP numaranızı öğrenebilirsiniz.

Online Oyun Oynayabileceğiniz Servisler

Microsoft Gaming Zone

HANGİ OYUNLAR:

Age of Empires 1-2, Army Men II, Backgammon, Bridge, CART Precision Racing, Civilization II: Test of Time, Close Combat 1-2-3, Combat Flight Simulator, Flight Simulator 2000, Flight Simulator 98, Fighter Ace, European Air War, High Heat Baseball 2000, MechWarrior III, Monster Truck Madness 2, Outlaws, Quake II, Rainbow Six.

Zone'da her tip kullanıcı için bir oyun mutlaka mevcut, ister iş sırasında ufak bir kaçamak yapacak olun ister saatlerce araba yarışının her damak zevkine göre bir oyun bulabiliyorsunuz. Microsoft bu servisi sadece kendi oyunları için de yapabiliirdi, ve aynı yatırımla çok daha hızlı bir ortam sunulabilirdi. Ancak hiçbir firma ayrımı yok.

Yan sayfadan devam

Zone, belirli bazı oyunlar dışında tamamen ücretsiz. Yığınla oyun arasında kaybolmamanız için basit bir sayfa düzeni var. Odalarda hangi oyunun kaç kişi tarafından oynandığını görüyorsunuz. Oyunların hemen yanı başındaki simgeler bu online oturumu için nelere sahip olmanız gerektiğini açıkça gösteriyor.

Diğer büyük online oyun servislerinin hepsinde olduğu gibi burada da özellikle her türlü yazılımın site tarafından verildiği oyunlar daha fazla rağbet görüyor. Örneğin tavla, satranç ya da maç kızı oynayacaksanız bu linke tıkladığınızda (ücretsiz üyelik için sadece bir kullanıcı adı ile bir de şifre vermeniz yeterli) gerekli tüm dosyalar otomatik olarak sabit diskinize inmeye başlıyor. 52K'lık bir bağlantı ile yaklaşık 5-10 dakika süren bu işlemin ardından esas oyun alanına girebiliyorsunuz.

Para ödemeniz gereken oyunlar genelde çok az sayıda ve çok yeni ürünlerden oluşuyor. Ücretleri ise aylık 9.95\$.

Bu kadar beş oyun varken para ödemeye gerek yok bence.

Mplayer HANGİ OYUNLAR:

1998 ve 1999'un en popüler oyunlarının yanı sıra Java ile oynananlar: Adios, Amoebas!, Mars 2200, AIRescue, Pachinko, Alpine, Puzzle Cube Unbound, BlockOut, Space Shooter, Cross Section, StarJam, Don's Dugout, Surf H2O, IceBlox, Triplets, BOWL, Warp 1.5, Golf, Scared, Urbanoids, Invaders.

Yeni baştan açılmasına karşın dört dörtlük bir başlangıç yapan Mplayer, ince eleyip sık dokuyarak son dönemin popüler oyunlarına yer veriyor. İlk bakışta biraz karmaşık gibi görünse de, öyle her turnuvaya canınız ne zaman isterse katılmanız mümkün değil. Daha çok haftalık olarak değişen periyotlar halinde etkinlikler düzenleniyor, hatta zaman zaman bunlar ödüllü oluyor. Öyle Ferrari gibi bir şey hediye etmiyorlarsa da sıkı para ödülleri var.

Toplam 80 adet oyunun desteklendiği Mplayer, bunlardan sadece 5 tanesi için aylık 3.95\$ gibi bir rakam belirlemiş. Java ile oynanan ve siteden indirebileceğiniz oyun sayısı ise yaklaşık 30 adet. Kalanları oynamak için ise oyunların CD'sine sahip olmanız gerekiyor. Para öderseniz ayrıca oyuncu listelerine girebiliyor, sıralamada yer alabiliyor ve bazı diğer özelliklere kavuşabiliyorsunuz. Mplayer'e ulaşmak için Internet tarayıcınızı kullanıyorsunuz. O an açık olan oturumlardan dilediğiniz oyunu seçtiğinizde aynı bir pencere içerisinde Mplayer'in kapisından girilmiş oluyoruz.

Son derece yalın bir arabirimi var, servisin beş olmasını sağlayan reklamlar bu arabirime entegre edildiği için bazen takılmalar ve yavaşlamalar oluyorsa da oyuna kapağı attınız mı, hızdan memnun kalıyorsunuz. Proxy veya firewall kullanmanız durumunda ise sunucu sizi çoğu zaman kabul etmiyor, etse de bir aşamadan sonra mutlaka arabirim kilitleniyor. Bazı online oyun servislerinde genelde oyun oynayacak adam bulma zorluğu çekilebiliyor, oysa Mplayer pek az ortak bulabileceğiniz simülasyonlarda bile karşınıza birilerini çıkarabiliyor, 400 bin kusura kayıtlı kullanıcı olan bir servisten daha azı da beklenmezdi doğrusu.

Mplayer'in bazı kusurları da yok değil. Örneğin her oyunda tek tek istediği dosyalar var mı diye kontrole giriyor, ve bu işlem bir hayli vakit alabiliyor. Ayrıca yazımın girişinde bahsettiğimiz latency olayı burada sizi yanıltabilir. Latency'niz iyi diyerek yeşil ışık yaktığı durumlarda dahi kötü hızlarla karşılaşabiliyorsunuz. Bu servisi kullanarak bir hayli uzun süre Dalkatana oynadım ve gerek rakipler gerekse hız açısından çok memnun kaldığımı söyleyebilirim.

Eeee... yazının sonuna geldik. Eğer iyi bir modeminiz varsa ve iyi bir oyuncusanız size kurtlar sofrasında başarılar dilerim.

YETKİLİ

Erman ÖZÇELİK

Ne olup kalacağımızın belli olacağı şu sınav gününe giderek yaklaşırken bendeki heyecan artıyor. Çünkü benim hedeflediğim bir şey var. İlkokul yıllarında tanıştığım bilgisayar beni öylesine büyüledi ki ondan başka bir şey göremez oldum. Bu yüzden de hedefim bilgisayar mühendisi olmak. Gerçekten önceden bir hedef belirlemenin gerekliliği tartışılmaz. Eğer belirlemediyseniz daha fazla zaman kaybetmeyin. Zaman su gibi akıp geçiyor(ÖSS'ye girecekler de hemen büyüyüvermiş, koca adam olmuşlar. Bak sen şunlara!).

"Bilgisayar mühendisi nedir? Nerede çalışır?" gibi sorulara yanıt vermek zor. Bilgisayarın girmediği bir yer var mı? Her yerde çalışabilirsiniz. Bilgisayar mühendisinin yapabileceği işler, filmlere efekt yapmak, şirketlerin birbiriyle ve kendi içinde iletişimini sağlamak, internet tabanlı şirket kurmak, program yazmak ve bunun gibi buraya sığdıramayacağım bir çok şey. Fakat günümüzde dünyadaki ekonomik kriz bilgisayar firmalarını da etkiledi. Sürekli IBM ve COMPAQ gibi dev bilgisayar firmalarının hem Türkiye'de hem de diğer ülkelerde (Amerika dahil) çalışanlarının şu kadarının işten çıkarıldığını duyuyoruz. Kimsenin işi garantili değildir. Bu her meslekte böyle (devlet çalışanları dahil). Yapmamız gereken ne? Kendimizi geliştirmek. Gerçekten vasıflı bir çalışan olmak. Bir bilgisayar mühendisi kendini bir konuda geliştirmeli. Bu konular internet, yazılım, donanım, ağ sistemleri, iletişim, eğlence olabilir. Örneğin bilgisayar programları üreten Microsoft firması, General Motors gibi dev firmalarla birlikte Amerikan endüstrisinin lideri konumundadır. Üstelik General Motors gibi firmaların on binlerce çalışanına karşılık Microsoft sadece birkaç yüz programcıyla bu işi yürütmektedir. Eğer işinizde böyle yüksek konumlara gelebilerseniz önünüzü kimse kapatamaz (Buralara gelebilmek de bilek ister.) Ama bilgisayar mühendisliğinin geleceğinin olmadığını söylemek büyük yanlışlıktır. (Hani ben bilgisayar mühendisi olmak istediğim için söylemiyorum.). Telekomünikasyon, kimya, endüstri, makine, elektrik-elektronik, inşaat mühendislikleri de çok cazip bir geleceğe sahip. Herkesin hedefi farklı. Mesela ben yurt dışında çalışmak isterim. Amerika, Kanada, Avustralya olabilir (Beyin göçüne katkımlar olacak ama...). Sermayem olsaydı Türkiye'de %100 kalırdım. Sonra da kendi şirketimi kurar, dünyayı sarsardım! Çünkü Türkiye, Avrupa'nın en hızlı büyüyen bilgisayar ve telekomünikasyon pazarlarından biri. Bunu göz ardı etmemeliyiz. Yeni bir Bill Gates'in çıkmaması için hiçbir sebep yok.

Bir de "Ama ben bilgisayarın b'sini bilmiyorum!" diyenler var. Hiç merak etmeyin. Orada her şeyi A-Z'ye öğretecekler. Programlamacılık, donanım araçları, internet... Aman kendinizi aşırı limitleri zorlamayın! Çünkü bazıları "No limits!" felsefesindedirler. Bu düşüncedeki kişiler (Stephan Hawking modundakiler) büyük şirketlerde çok görülüyormuş. Hani biraz da insanlar arasında iletişim olmalı. Paso çalışmak da olmaz yani.

Umarım sizi etkilememişimdir. Amacım bu değildi(!). Sadece biraz tanıtmaktı. Ne kadar başarılı oldum bilemem ama size şimdiden kolay gelsin! Bakkal bile olsanız bilgisayarsız kalmayın

BİRİ BİZİ GÖZETLİYOR!

Yazan - Gökçe Erkin Karacan

NERABAL İSTE BU
ALTTA GÖRDÜĞÜZ
BENİM.

BUNLAR CA ANNEM VE BAKANIM OTLU
BİR AİLEYİZDİR. ANNEM HİP KİŞİDİR.
BAKANIM HER KONUŞURKEN RUA ÇOK
İTİ ADAMDIR ALLAH VE MÜHÜRÜ...

BİR DE DEDEM VAR. KENDİNİ BİLDİM
BİLELİ GİZİMLE İMA ÜÇ HAFTADIR,
HİÇ KONUŞMUYOR. SADECE TELEFON
SEVİYORDUK.

ÜSTELİK TELEFONUNU KAPALI. ESKİDEN
BANA BİR SÜRÜ HİKAYE AULATIRDI...
ŞİMDİ VARLIĞINDAN HABERİ BİLE
YOK...

BİR DAKİKA VAM BE KONUŞMAYA
BAŞLADI... NE? NE OYUN. CEDE İYİ
MİSİN. SAKIN OL!

BİRİ BİZİ GÖZETLİYOR!
GABUK OLUN... KIZIM
SEN ÇOCUKLARI AL
DAMAT SEN DE EŞYALARI
AL. HAŞ! BAKSANA
DAMAT. SANA OYUN! Bİ
İDE YARA BE ADAM!

DAMAT!
KİME DİYİM
GABUK,
TORANLARI
GİDİYORDUK.
İZLİYOLAR
BİZİ. HER
HAREKETİ-
DİZİ TAKİP
EDİYORLAR!

ALDO BEN ACİL BİR CİNNET
VAKASI İÇİN ARADIM. LÜTFEN
GABUK OLUN, SAGDILARA MEVLİ...
SEN ACRESİ VERİLM.

MI HA HA!...
TOSTUMU YEDİM
BEKLİYORDUM...
MHAHA!
DEER NİSİM!
MUHAHAHA HAHA!

Uzak bir yerlerde

OLUN BİRİ DAHA FARETTİ...
BU YAŞLARDA FAREDEĞİLİYORLAR
AMA ÖBÜRÜLER HULAYANMIO.
BU İNSANLAR GARİP SEVER.

UTANMIYO MUSUN,
ONU BUNU GÖZETLEMİYER!
İSİN GÜCÜN YOK
MU, SENİN?

BALMA KARDƏŞİ BALMA!
BU NE FERRİNESİLİK!
GİT. TEST GÖZ,
SINAVIN YOK MU
SEVIN! HADİ BAK
HALA BAKIYO. HEY
YARABİM YA!

-SON-

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

İŞTAH ŞURUBU

"Derginin çıkacağı söylentileri üzerine Emine Altınsoy düğmeye bastı. Biz de okulumuzda gelişen olayları ele aldık ve bırakmadık hatta hala bizde.

Not: Bu yazıyı midesi bulanan, kalbi olan ve okuma bilmeyenler okumasın."

**BALKON KEYFİNE
SON**

Yurttan merkezimize ulaşan son haberlere göre yurt balkonlarının yanlışlıkla yapıldığı ortaya çıktı. Konuyla ilgili yorum yapan Osman ForNever ise "Balkonda oturacağınıza girin içeride banyo yapın lütfen beyfendi ve hanfendiler" dedi.

GARİP AMA GERÇEK

Okulumuza yeni katılan Hazırlık-B öğrencisi Buğra Özkan'ın kafasına pencere düştü. Olayla ilgili yorum yapan Mustafa Hoca "İyi ki kapı düşmemiş" dedi. Olaya farklı bir açıdan bakan Cengiz Hoca ise "Pencere yuvarlanmış kapağını bulmuş" dedi. Buğra'nın bu okuldaki bütün pencerelerin çürük olduğunu söylemesi üzerine Sedat Hoca "Yavğum sen öyle san" dedi, ama kimse tam olarak ne dediğine karar veremedi.

VEFA ÖRNEĞİ

Gara gözlü İsmail Hocanın yurt için yaptıklarını herkes bilir. Gecelerini gündüzüne gatarak çalışan İsmail Hoca deyim yerindeyse yurt için saçını süpürge ediyor. Ama ne kadar çok çalışırsa çalışsın öğrencilere laf anlatamayan İsmail Hoca başındaki saç popülasyonunun zaten az olduğunu fark edince saçına yardımcı olsun diye bıyığını uzatmaya karar verdi.

ÇANTANIN SIRRI

Yemedik içmedik gerektiğinde uyumadık ve gerçek olana zor da olsa ulaştık. Ana okulunda başladığı çalışmalarına ilkokulda hız veren ve orta okulda kendini kopyalamayı başaran Didem, çok yorulduğunda veya uykusu geldiğinde çantasındaki kopyası ile yer değiştiriyor ve çantaya sığmak için de çorbayı çatalla içiyor.

Cihan KARA
Emrah UYSAL
Emrah ARMAĞAN
Fırat GÖKOĞLAN

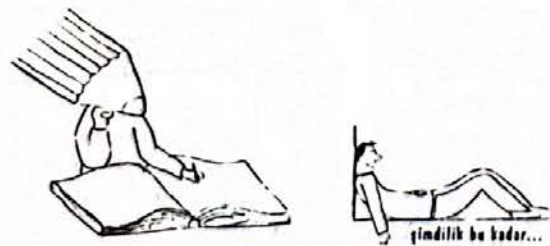
BİR İLK

Özcan kanunlarını bilmeyen yoktur. Bir sınıfta gençli tebeşir yoksa ve sıralar birçok noktaya göre simetrik değilse öğrenciler öğretmenlerinin hasta olmasını istiyordur. Geçtiğimiz günlerde Özcan kanunlarında beyaz tebeşirin yer bulması kafaları karıştırdı. Bu şokun bazı öğrencilerde m, m₂ ifadesinde yer alan m' leri sadeleştirerek 1/2 sonucuna ulaşmalarına neden oldu.

TECĞÜBE HESABI

Bakanlıktan gelen ödenek üzerine okulda bir tartışma başladı. Bazı Galatasaraylı hocalar ve öğrenciler okulun sarı kırmızıya boyanmasını istediler. Fakat Süleyman Hoca önderliğindeki Fenerbahçeliler ise okulun sarı laciverte boyanmasını savundu. Bunun üzerine okulda soğuk bir ortam oluştu. Zaten havanın da soğuk olması üzerine ortamı buz tutmaktan korumak için Sedat Hoca olaya el attı ve kararı açıkladı. "Okul sağiya boyanacaktı" Bunu da nereden çıkardığını soran öğrenciye ise cevabı aynen şöyleydi. "Ben bunu tecğübeliğime dayanağak söylüyoğum" Neye uğradığını şaşırان öğrenci ise okuldan bir hafta raporladı. Sınıfların içinin pembe mora boyanmasında ise Selnaz ve Sabiha'nın parmağı olduğu düşünülüyor.

- Bilgi mesajı geldi
- Ne diyoo?
- Duvarlara dokunmayın, boyalı...!

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

YÜKSELEN YILDIZ TÜRKİYE

Birtaç ESKİCİOĞLU

Ülkemiz, sporun son yıllarda yükselen yıldızlarından biri oldu ve bu yükseliş süreci gibi görünüyor.

1980'li yıllarda sahaların çimlendirilmesiyle, ülkemizin futboldaki başarılarının temeli atıldı. Başarılarımız Galatasaray'ın UEFA Kupası'nı kazanması ile başladı. Galatasaray daha sonra da Süper Kupa finalinde Real Madrid'i yenerek bu kupanın da sahibi oldu. Aynı yıl A Milli Futbol Takımımız EURO 2000'de 2. tura çıktı. Son olarak bu yıl düzenlenen Dünya Kupası'nı da 3. olarak tamamladık. Ayrıca 3. lük maçında 9. saniyede attığı golle; Hakan Şükür Dünya Kupası tarihini en erken golüne imza attı.

Basketboldaki başarılarımızda şirketlerin basketbola yatırım yapmalarının büyük bir payı vardır. Bu alandaki başarılarımız Efes Pilsen'in Euro Lig'de 3. olmasıyla başladı. Bu başarıyla Efes Pilsen Avrupa'nın en büyük takımları arasında yerini aldı. Basketbol A Milli Takımımız ise, 2001 Avrupa Basketbol Şampiyonası'nda 2. oldu. Ve son olarak da bu yıl düzenlenen Dünya Basketbol Şampiyonası'nı da 9. lükla tamamladı.

Kulüplerin atletizm şubelerini açmalarıyla da atletizmdeki başarılarımızın temeli atılmış oldu. Bu dalda ise; başarılarımız Süreyya Ayhan'ın Avrupa şampiyonu olmasıyla başladı. Süreyya Ayhan bu sayede Dünya Kupası'nda Avrupa'yı temsil etmeye hak kazandı ve burada da şampiyon oldu.

Son olarak da Sinan Şamil Sam Polonyalı boksör Salena'yı 7. rundda hakem kararıyla yenerek Avrupa şampiyonu oldu. Boksörümüz Almanya'nın Universum kulübü adına dövüşüyordu.

1960'TAN 2002'YE

Geçen sezon 51.'si Philadelphia'da yapılan Allstar'dan dergimizde bahsedememiştik. Ama şimdi dergimizin konusu olan "ilk" ile ilgili olarak bundan 42 yıl öncesinde Philadelphia'da yapılan ilk Allstar organizasyonu hakkında bahsedeceğim.

51. Allstar etkinlikleri 41 dilde yayın yapan 35 televizyon ve 75 radyo aracılığıyla 210 ülkeye ulaştırılmıştı. Fakat bundan 42 yıl önce yani 10. Allstar'ı televizyonda seyretmek mümkün değildi. Mümkün olan tek şey ise son Allstar'da 500 dolardan başlayan ve karborsada 5000 dolara kadar alıcı bulan biletleri, ki bunlar haftalarca önceden tükenmişti, maçtan 1,5 saat önce 3 dolara bulunabilirdi. Ayrıca 1960 yılında ne maç öncesinde lazer gösterileri ne 'en iyi koltuklarda oturan ve oyuncularla içli dışlı olan ünlüler, ne de smaç yarışması vardı. O yılki Allstar'ların en büyük eğlencesi maçtan önce ve devre arasında sahne alan üç yerel country şarkıcısıydı. Şimdilerde ise bu yerel şarkıcıların yerini Britney Spears aldı. 10. Allstar'ı takip etmeye çalışan basın mensuplarına birer kilo salam ve birer koli çikolata armağan edilmişti. Şimdilerde ise Rolex saatler ve Vakko takım elbiseler armağan edildi.

Ama değişmeyen tek şey ise Allstar'ı Allstar yapan yıldız oyuncuların varlığıydı. Biz 2002 yılında Michael Jordan, Kobe Bryant ve Allen Iverson'ı izlerken 1960 yılında insanlar Boston'lı Bill Russell ve o zamanki adıyla Philadelphia Warriors'lı Wilt Chamberlain adında lgi kasıp kavuran iki efsane pivotu izliyordu.

10. Allstar maçında takımların ilk beşlerini milyonlarca insanın oyları değil NBA'de takımı bulunan şehirlerin spor yazarları seçmişti. Herkesin merakla beklediği Wilt Chamberlain Batı'nın uzunları için çok fazlaydı. Wilt maçı 23 sayı 25 ribauntla tamamlarken Doğu'nun 125-115 galibiyeti ile noktalananmasını sağlıyordu ve MVP (en değerli oyuncu) ödülünü kazanıyordu. Wilt MVP oluyordu ama maçın kahramanı bir başka Philadelphia oyuncusu Tom Gola'ydı. Oyuna ilk kez son çeyrekte giren Gola 12 dakikada 12 sayı, 5 asist ve 4 top çalmayla oynayarak herkesin sempatisini kazanıyordu karşı takım haric.

Maçın bitimiyle oyuncular telaş içinde soyunma odasına koşuyordu çünkü o zamanlar milyonlarca dolarlık özel jetleri ve yüz binlerce dolarlık arabaları yoktu ve gece yarısı trenine yetişmek zorundaydılar..!

FUTBOL ve İLGİNÇ ÖYKÜSÜ

M. Türker ATILGAN

Dünyada herkesin çok fazla olmasa da ilgi duyduğu, bazılarının ilgiden öte hayran oldukları bir spor, bu sporun karmaşık kuralları, ilginç öyküsü ve gelişerek dünyanın en popüler sporu haline gelmesi. Eret bu spor tahmin ettiğiniz gibi futbol.

Herkes muhakkak ilgi duyar, elinden geldiği kadar oynamaya çalışır. Fazla yetenek gerektirmeyen, çok fazla masraflı olmayan futbol bu yüzden popülerliği en fazla olan spor haline gelmiştir. Bazı kişiler içinse futbol anlamsız, karmaşık kurallı, duyarsız insanların oynadığı, oynayan kişilerin duygusallığının yok olduğu, saçma ve centilmenlikle alakası olmayan bir spordan başka bir şey değildir. Genelde anket sonuçlarına ilk sırayı hep futbol alır. Çünkü her an her yerde oynanabilir.

Futbolun bulunuş hikayesi de çok ilginç. İlk defa İngiltere'de kolejli gençler tarafından oynanmış. Elle oynanmaya başlanan bu spor iki sporun bulunuşunu da beraberinde getirmiş. Rugby ve Amerikan Futbolu. Futbol ilk başta çok saçma kurallardan oluşmuştu. Mesela kalecilerin de diğer oyuncular gibi topa elle teması yasaktı. Kalecinin köşelere gelen topu kurtarmak için ayaklarını kullanması herhalde çok komik görüntüler çıkarırdı ortaya. Ya da havadan gelen diğer bir topu. Eski insanlar ise futbolun kesik başların tekmelenmesi sonucu ortaya çıktığını düşünür ve ilk olarak 'kırk haramiler' döneminde oynanmaya başlandığına inanırlar. Onların tabiriyle bu oyun haram, günah ve diğer olumsuzluklarla süsleniyor.

Kim ne derse desin futbol her geçen gün büyüyen hayranları ve izleyici topluluğuyla popülerliğini asla yitirmeyecek gibi görünüyor.

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL : 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL : 214 92 47

İLK OLİMPİYATLAR

Övünç YILMAZ

Olimpiyat oyunlarının kökeni Eski Yunan'da site devletleri arasında barışçı ilişkileri geliştirmek amacıyla düzenlenen spor şenliklerine dayanır. O çağda Eski Yunan'da Olimpia, Pythia, Nemle ve İsthmia gibi yerlerde birbirine benzer spor şenlikleri yapılırdı. Ama bunların en önemlisi Elis kentindeki Olimpia'da yapılan olimpiyatlardı.

Kimi araştırmacılara göre Olimpia'daki spor şenliklerinin tarihi M.Ö. 14. yüzyıla değin uzanır. Zeus'un onuruna düzenlenen bu şenlikler önceleri, ölü ruhların 8 yılda bir dirildiği inana nedeniyle 8 yılda bir kutlanırdı. Sonraları bu süre 4 yıla çıkarıldı.

Devletler ilk olimpiyatlara öncesi ve sonrasında 3 aylık dönemlerde ateşkes imzalarlardı. Ayrıca ilk olimpiyatlarda kadınlar yarışmıyor ve hatta yarışmaları izleyemiyorlardı.

MS 146'dan sonra her Yunanlı olimpiyatlara gitmeye başladı. Yunanistan, Roma hakimiyetine girince herkes için olimpiyatlara girmek de serbest oldu fakat MS 393'te Romalılar, toplumdaki Eski Yunan izlerinden kurtulmak için olimpiyat oyunlarını kaldırdılar.

19. yüzyıla gelindiğinde ise Fransız Gubertin'in "olimpiyat oyunları geleneğinin canlandırılması" böylece de bireyler ve toplumlar arasındaki gerilim ve düşmanlıkların "yarışma ruhuyla aşılması" düşüncesinin Sorbonne Üniversitesi'nde, 9 ülkeden 20 delege tarafından kabulü ile olimpiyat oyunlarına geri dönüş yapıldı. Bunun hemen ardından kurulan Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 1. Olimpiyat Oyunları'nı 1896'da Atina'da yapılmasını kararlaştırdı.

Yunan hükümetinin çeşitli siyasi ve mali sorunları nedeniyle, olimpiyat oyunlarının Atina'da yapılmasına çok geç razı olduğu için oyunlara ancak 13 ülkeden 295 sporcu katılabildi. Programda sadece 9 spor dalı vardı.

İlk olimpiyat şampiyonluğunu ABD'li James Connolly 3 adım atlama da kazandı. Amerikalılar ayrıca 800 m ve 1500 m hariç tüm atletizm yarışmalarını kazandılar.

Gubertin, ilk çağdaki olimpiyatlarda yer almadığı halde, M.Ö. 490'da Atinalıların, Persler karşısında Maraton Ovası'nda kazandığı zaferin anısına "maraton" adıyla 40 km'lik bir uzun mesafe koşusunu da programa eklemişti. Bu yarış ise Atinalı Spiridon, Maraton'daki zaferi Atina'ya bildirmek için 40 km durmadan koşan Atinalı asker için kazandı. Tek sıklette yapılan güreş karşılaşmalarını ise bir İngiliz kazandı. Pire Limanı'nda yapılan yüzme yarışlarına deniz suyunu çok soğuk bulan Amerikalı ve Avustralyalılar katılmayınca Macarlar ve Avusturyalılar birincilikleri aldı.

Böylece bir Atina Olimpiyatı daha sona ermiş oldu.

TAÇSIZ KRAL METİN OKTAY

"Yunuşacak, yusuvarlak...Ele-avuca sığmaz...Zıp zıp zıplar, yerinde duramaz.Onunla ilk tanıştığımız gün, ayakkabısının bağlarını bile kendi bağlayamayan, yürümeyi yeni yeni öğrenen bir çocuktum... "sende nereden çıktın" der gibi vurdum ona...O ilk vuruşta birlikte yolumda değişti ,hayatımda... Çaresiz, kader bağlamıştı bizi... Ondan ayrılanıyordum... Benim en iyi arkadaşım olmuştu."Metin Oktay meşin yuvarkla bir yaşam boyu süren ilişkisini bu benzersiz satırlarla anlatıyor.

Metin Oktay hakkında okuduğum bir kitapta Metin Oktay şöyle anlatıyor;"Yaşamımın tek oyuncağı futbol. Bir de 'Çakal' var."Çakal iki tekerlekli bisikleti Metin'in.O yerinden fırlıracakmış gibi duran adalelerin ve ona sonradan üstün sıçrama yeteneğini kazandıran baldırının sebebi bu olsa gerek.

Göztepe'nin unutulmaz bombacı Halil Kinaz:"Metin Oktay'ın gollerini futbolculuğunu anlatmakla bitiremezsin.Bunun yanında da altın gibi bir kalbi olan insandı.Yanına gittiğimizde, yanımızda yüzü kızarak oturan bir abimizdi.O gün baktım karşımda artistler kadar yakışıklı, dev gibi bir abimiz var.İşte dedim.İnsan futbolcu olaksa böyle olmalı."

Bence bu sevginin temelini Abdi İpekçi, Metin'in jübilesinden sonra kaleme aldığı şu satırlarda özlü bir biçimde anlatıyor."Ama Metin futbol sahalarından sonra ona karşı olan sempatinin temellerini arayınca ne onu, ne de bunu buluyoruz karşında. Şimdi Metin deyince, iyi şekilde,kendi kuşağının en başarılı adamı olarak yapmış olan gene de şöhretin doruklarında şımarmamış, gurur yüzünden zirveden uçuruma yuvarlanmamış bir insan geliyor aklıma."

Metin Oktay'ın hem Galatasaray hem de Türkiye futbol tarihinde büyük önemi vardır.Metin Oktay'ın ölümünden bu yana yıllar geçmesine rağmen hala unutulmamıştır.Ve unutulmayacaktır...

TEKNOLOJİ İCAT OLDU
MERTLİK BOZULDU

Tolga BEDELOĞLU

Spor karşılaşmaları sonucunda kazanılan madalyalar ve elde edilen rekorlar, ne yazık ki gerçeğin sadece bir bölümünü yansıtır. Zafer ya da yenilgide, kullanılan spor malzemelerinin rolü çok büyük. Bu gün çok sayıda bilim adamı, malzemeleri teknik açıdan "mükemmel" olması için çalışıyorlar. Ancak yaratıcılığın sınırı yok, ya oyunun kuralları mı?...

Top yuvarlıktır değiştiyle futbolun temelinde bir şans oyunu olduğu vurgulanmak istense de öyle vuruşlara tanık oluyoruz ki, tek başına maçın skorunu belirleyecek kadar kesin ve şık.

2002 yılı dünya şampiyonası için üretilen futbol topu tek başına dış görünüşüyle bile alışılmış çerçevenin dışındaydı. Kırmızı, gri ve metelik altın rengi desenlerle güzel bir tasarım sergiliyordu. Ama asıl devrim, topun içinde gerçekleştirilmişti: mucize topun deri ve çok ince bir sentetik tabakadan hazırlanan dış kaplamasının altında eşit büyüklükte mikro hücrelerden oluşan küçük bir tabaka bulunuyordu. Mikro hücreler vuruş enerjisini topa daha homojen dağıtır böylece güzel bir vuruş için daha az enerji gerekiyor. Bunun sonucunda top daha hassas tepki veriyor.

Bu mucize topa vurabilmek için yine yüksek teknolojiden yararlanılmış özel ayakkabılar kullanılıyor. "Büyülü kramponlar" la yapılan her vuruşta top tamimatına hesaplanır bir süzülme yolu izliyor. Araştırmacılar bu noktaya gelebilmek içinse test mankenlerine deneme vuruşu yaptırıyorlar.

Adidasın yeni ürettiği "Predatormania" adlı kramponlar topa daha büyük bir falso veriyor. Ayrıca bu ayakkabılar saniyede 6 dönüş sayısını 11 dönüşe çıkarabiliyorlar. Nike tarafından üretilen "Mercurialvapor" birkaç saniye içinde değiştirilebilir taban sistemine sahip. Ayrıca bu kramponlar, 196 gram ağırlığıyla dünyanın en hafif futbol ayakkabılarından biri olma özelliğine sahip. Puma "Cellerator shudoh" adlı modeli için değiştirilebilir iki ayrı taban geliştirmiş. Bir sert zeminlerde darbe emilimi, diğeri yumuşak zeminde daha fazla denge sağlıyor.

Bundan 80-90 yıl önce Adi Dasler adında bir Alman, futbolcuların futbolu çıplak ayakla oynadığını göreyek futbolcular için bir krampon tasarlayıp üretmiştir. Ve bu kramponun markasına adidas ismini vermiştir. İşte adidas kramponlar o günden bu güne kadar gelmiştir.

Kuşkusuz karşılaşmalarda sonucu etkileyen diğer etmenlerden biri de iklim ve hava koşulları. Nem ve sıcaklığa karşı bazı takımlar özel formalar giyiyor. "Cool-mation teknolojisi" ile hazırlanan formalar, üst üste dikilmiş iki ayrı kumaş tabakadan oluşuyor. İki tabaka arasında aşağı giren hava, baca sisteminde olduğu gibi ısınarak yukarı doğru yükseliyor ve yukarıdaki aralıktan dışarı çıkıyor. Bu hava akımı, vücut sıcaklığını dengede tutuyor.

Kayak dalında isim yapmış birçok sporcu bu başarıya ulaşmak için yapay olarak hazırlanmış rüzgâr tünellerinde defalarca antrenman yapıyor.

Dağcılara evde antrenman olanağı veren bilgisayar kontrollü tırmanma plağı, yön ve konum değiştirerek değişik ve zorlu tırmanma koşulları yaratıyor. Böylece dağcılar her çalışma için dağlık alanlara yolculuk yapmak zorunda kalmıyor.

Yüzücüler ise bir süredir antrenörlerini mayolarında taşıyorlar. "Digi coach" adı verilen ve "high-touch" alıcılarla donatılmış gri küçük kutu sporcunun yüzme stilini nasıl düzelttiğini gösteriyor. aynı zamanda bu alet yüzme sırasında topladığı verileri sinyaller aracılığıyla bilgisayara aktarılıyor.

Tenis dalı da teknolojiden nasibini alıyor, karbon bileşimli ile hazırlanan yeni raketler oyuncunun vuruşunu kolaylaştırıyor. Yaklaşık 210 gr olan yeni raketler diğer raketlere göre 4 kat daha sert.

Bugün teknolojik açıdan müdahaleye uğramamış bir spor dalı neredeyse hiç yok. Bütün alanlarda teknolojik gelişmelerin etkilerini doğrudan görmek mümkün. Günümüzde spor geçmişteki amacından çok uzakta, başka bir yerlerde. Vücudu güçlendirmek, zevk almak ve aldırnak yerine ne olursa olsun kazanmayı hedefliyor. Ama şimdilik bundan pek de rahatsız olan yok.

Umudun
Gerçeğe
Dönüşümü

körfez
dershaneleri

MRK. TEL ; 0.256. 213 95 64 - 65
ŞUBE TEL ; 214 92 47

METU

**BİLKENT
ÜNİVERSİTESİ**

AKÜ

**...size düşen
sadece karar vermek
sonrasını KÖRFEZ'le
başaracaksınız!**

"umudun gerçeğe dönüşümü"

körfez
dershaneleri

Merkez : 0256 213 95 64

Şube : 0256 214 92 47